

Meteorok viharában

Fantasztikus elbeszélések

Válogatta és fordította APOSTOL ANDRÁS
HEGEDŰS ISTVÁN rajzaival
Delfin könyvek
Megjelent a Móra Könyvkiadó (Budapest)
és a Kárpáti Kiadó (Uzsgorod, Ukrán SZSZK)
közös gondozásában
1969

Tartalom

Vlagyimir Szavcsenko:
MÁSODIK EXPEDÍCIÓ A KÜLÖNÖS BOLYGÓRA

Vlagyimir Scserbakov:
SZUHAREV VISSZATÉRÉSE

Ilja Varsavszkij:
ORGONASZÍNŰ BOLYGÓ

Alekszandr Kolpakov:
AZ ERIDANUS ALFÁJA

Heinrich Altov:
METEOROK VIHARÁBAN

VLAGYIMIR SZAVCSENKO

Második expedíció a Különös Bolygóra

A Proximus szeszélyesen lángoló korongja szédületes sebességgel olvadt bele a látóhatár sárgászöld csipkéibe. Vele együtt hulltak alá a sziklák mögé a csillagok fényes pontjai. Az alkonyi színjáték alig fél perc alatt kihunytt. A fény egy ideig még ott ragyogott a magasban lebegő űrhajó törzsén. De aztán az is szétfoslott a fekete ürességben.

- Nézd csak, Sandro - intett Novak -, az ott a Nap.

Egy picivel lejjebb a Foton-2-nél. Látod?

- Igen...

Egy ideig együtt figyelték az alig hunyorgó, sárgás kis csillagot, amely elúszott az illuminátor ablaka előtt. A felderítő rakéta belsejében sötét volt, s jólesett a hallgatás.

Kurta csattanás hallatszott, a képernyő kivilágosodott. Patrick Law, az ügyeletes izgatott arca tűnt fel.

- Kapitány! Ismét rólunk adtak le valami közleményt... Sikerült rögzítenem. A késleltetést át továbbítom.

A képernyő néhányszor újra felvillant. Remegő, szétfolyó vonalak jelentek meg, aztán villanásszerű gyors képek tűntek fel egy- egy pillanatra. Anton Novak és Sandro Reed visszafojtott lélegzettel figyelték.

Látták a felderítő rakétát, amely lassan hull alá a mágneses mezőben a Különös Bolygó felületére... Látták a két férfit: furcsán megfeszült testhelyzetben lapulnak a sziklákhoz... Holmi leegyszerűsített és érthetetlen, nyilván szimbolikus képek is feltűntek. Aztán Novak összeresztette a váratlan látványtól: a képernyőről saját, fitorra torzult, hosszúkás ábrázata nézett le rá. Az arca mulatságosan megnyúlt, aztán összezsugorodott, mint a labda, amire rálépnek. Sandro felhorkant.

- Ez tegnap történt, amikor a rakétájuk egyenesen rám rontott - dörmögte Novak. - Akkor felemeltem a fejemet. Nézd csak, te is ott vagy!

Valóban. Sandro Reed áttetsző szkafandersisakba bújtatott feje lett láthatóvá. Arcvonásai karikatúraszerűen eltorzultak. Aztán az egész csoport előtűnt: Makszim Liho, Patrick Law és Giulio Torrena: erősen előrehajolva vagy oldalt dülve haladtak előre a bolygó felszínén... Ismét érthetetlen jelek villantak fel a képernyőn. Aztán egy rakéta suhant át az ernyőn, jól lehetett látni az orrán a négy éles csúcsot, a bordázat sűrű csíkjaival a szivar alakú törzs mentén, hátul a három lapos kinövést: a nagy kaliberű bombák stabilizátorára emlékeztettek... A rakéta eltűnt. Helyette Lo Vej töprengő arca jelent meg: szemét vizsgálóan összehúzta, homlokába belelógott egyenes szálú, durva haja. Aztán a képernyő kialudt.

- De hiszen Lo Vej nem volt ott a bolygón! - kiáltott fel Sandro. - Hát ez meg hogy lehet?

- Ezek szerint az űrhajót is szemmel tartják. Lo többször is kiment, ellenőrizte a reflektorokat.

- Szemmel tartanak bennünket... - dohogott Sandro.

- De miért nem jönnek elő ők maguk? Talán félnek tőlünk? Hol vannak? Milyenek? Ezekben a képüzenetekben miért nem mutatják meg magukat sohasem? Csak a rakétákat. .. Mondd, Anton, az első expedíción nem láttad őket?

- Nem. Csak a rakétákat. Egyébként akkor ezek a repülő készülékek inkább hasonlítottak a lökhajtásos repülőgépekhez, mint rakétához. Szárnyuk volt, és az atmoszférában repültek... Igen, akkor még volt atmoszféra, jobbra iners gázokból tevődött össze. A Proximus gyönyörű vöröseszöld fényben kelt fel és nyugodott le. Fogalmam sincs, hová tűnhetett alig húsz év alatt az atmoszféra.

- Iners gázok? Nem egyesülhettek a talajjal...

Mondd csak, akkor nem próbáltatok leszállásra kényszeríteni vagy lelőni ezeket a rakétákat?

Novak elhallgatott, majd tompán válaszolta:

- Megpróbáltuk... És emiatt pusztult el Pjotr Szlavszkij és Anna. Helikopterrel szálltak fel, hogy fémhálót feszítsenek ki. A rakéták szétzúzták a helikopter rotorját...

- Anton... - habozott Sandro - mondd csak, nagyon szeretted Annát? - Novak fészkelődni kezdett a sötétben, de nem válaszolt. Sandro zavarba esett: - Bocsáss meg, Anton, ostobaságot kérdeztem... Tudod, én még soha nem voltam szerelmes!

Ebben a pillanatban véget ért a másfél órás éjszaka. A Proximus előszökkent a látóhatár alól. Az illuminátoron át a kabin túlsó falára fénykéve vetődött. Minden kontúr nélkül élesen rajzolta ki a sötétségből a karosszékben ülő két alakot. Az egyik köpcös figura, vastag nyakú, töprengően lehorgasztott fej, ősz haja márványfürtökben fénylett, szemét beárnyékolta a szemöldöke. A másik férfi fiatalosan sudár, hátradőlt a karosszékben, a fénysugarak jól megrajzolták a profilját: domború homlok, vékony, kissé görbe orr, lágy ívű száj és áll. Az éles fénysugarak a homályból kiemelték a műszerfal egy részét, a félig áttetsző, esetlen figurákkal megrakott állványt és a bőrhuzatú fal tövét.

Odakint a sziklák színesen felsziporkáztak. Novak megrázta a fejét, s felállt. - Gyerünk, Öcsi! Készülődj, megyünk ásványokat gyűjteni. - Könnyedén megborzolta Sandro fekete fürtjeit. - Ej, ej. Hát vajon lehet szeretni „nem nagyon”?

A bolygó olyan gyorsan forgott a tengelye körül, hogy az egyenlítőnél a centrifugális erő majdnem kiegyenlítette a gravitációt. A közepes szélességi fokon, ahol a felderítő rakéta leszállt, ez különleges gravitációs jelenséget eredményezett: csak úgy lehetett megállni a bolygó felszínén, ha az ember ötvenfokos szögben a pólus felé dőlt... Novak és Reed ott botladozott a sziklás fennsíkon, amely egészen a látóhatárig magasodott, mint valami tömör fal. Egy-egy ügyetlen ugrásnál megcsörrentek a táskában összegyűjtött ásványminták.

Novak sisakjában felvillant az űrhajó jelzőlámpája.

- Kapitány - hangzott fel Lo Vej éneklő hangja. - Hall engem? Van egy ötletünk!... Hall engem?

- Hallom. Milyen ötlet?

- Azon a hullámhosszon, amelyen ezeknek a lényeknek az adásait vettük, elküldjük saját videoinformációinkat. Talán így sikerül felvennünk velük a kapcsolatot.

- Ügyes. És mit szándékszik közvetíteni?

- A naprendszert, helyét a világegyetemben, a Földet, az embereket, felszereléseinket, tudományos kutatásainkat... Torrena azt javasolja, hogy

művészetünket is mutassuk be. Természetesen rendkívül felgyorsított ütemben kell sugározni, máskülönben nem fogják fel.

- Igen... - Novak eltöprengve állt meg, belekapaszkodott egy szikla peremébe. - A naprendszerrel és koordinátáiról semmiféle adatot nem szabad továbbítani. A többi próbálják meg.

- De miért, Anton? - szólt közbe Sandro. - De hiszen közölni kell velük, honnan jöttünk!

- Nem, nem kell - vágta el a vitát Novak. - Még nem tudjuk, hogy ők kik... Lo Vej, úgy gondolom, a művészetről sem kell egyelőre semmit közölni. Nem értik meg...

- Rendben van, kapitány. Csak ezt akartam közölni.

Beprogramozom a filmadást.

Lo Vej kikapcsolta a rádióösszeköttetést. Novak és Sandro egy ideig szótlánul kapaszkodott tovább a lejtős kősvatagon. A csillagok a lábuk alatt ragyogtak: végtelen csillagszakadék, amelynek kőfalán függeszkedtek. A csillagok olyan sebesen váltakoztak, hogy szinte beleszédültek. A Foton-2 hosszú, sziporkázó törzse mozdulatlanul függött a magasban a vonzóerő láthatatlan kötelékén, s ez látszott az egyetlen biztos pontnak az egész világtérben.

Novak Sandróra pillantott, s látta, hogy társa homlokán veríték gyöngyözik.

- Pihenjünk, öcsi. - Erősebben nekítámaszkodott egy szikladarabnak, és leült, majd hátradőlt.

- Hú! Valóban különös bolygó. Hol van a fent, hol a lent? Nem lehet tudni...

- Sandro felnevetett, szintén letelepedett, és megpróbált kényelmesebben elhelyezkedni, de hirtelen megdermedt. - Anton, nézd csak, a rakéták. Északnyugaton...

Novak felnézett.

- Látom.

Magasan a csillagpusztaságban három ezüstösen fénylő csepp tűnt fel. Mozgásuk hatalmas, lágy ívű ugrásokra emlékeztetett, előbb szinte lehullni készültek a bolygó felszínére, majd érintés nélkül ismét élesen felfelé szöktek és előre. A rakéták egy kört írtak le.

- Ezekben a rakétákban mégsem lehetnek élőlények - mondta Sandro, mintha egy rég félbeszakadt vitát folytatna. - A baktériumok kivételével semmiféle élőlény nem képes kibírni ilyen hatalmas gyorsulást. Nézd csak, mit csinál!

Az egyik rakéta kivált a látóhatár mögött eltűnő kötelékből, és most magányosan keringett fölöttük, mint valami néma, ezüstös árnyék. Majd váratlanul, mintha valami láthatatlan falba ütközött volna, megtorpant és függve maradt, majd egyre növekvő sebességgel zuhanni kezdett le a sziklák éles fogazatára... Aztán mintha zajtalan fegyverből lőtték volna ki: a rakéta egy szempillantás alatt a magasba lendült, egy kört írt le, majd ismét zuhanni kezdett.

- Mintha bennünket keresne...

- Igen, úgy látszik. - Fejének egyetlen mozdulatával Novak bekapcsolta az űrhajóhívót. - Foton-2, Foton-2!

- Mire jó ez? - kapott észbe Sandro. - Bemérhetnek!

- Nem számít. Teszünk velük egy kis kísérletet... Foton-2!

- Itt vagyok, kapitány.

- Patrick? Kapcsolja be a rádiózavarót, célozzon meg bennünket. Ha jelzek,

irányítsa ránk a sugarat.

- Értettem.

A rakéta pontosan feléjük zuhant, hangtalanul és vakítóan, mint a villám a mennydörgés előtt. Sandro és Anton szíve bánatosan elszorult. Az ezüstös csepp oly rohamosan nőtt, hogy a szem képtelen volt megkülönböztetni a részleteket. Ám az utolsó pillanatban, mielőtt szétzúzódott volna a köveken, lefékezett, és függve maradt a fejük felett. A mágneses mező hatalmas csattanásától megremegett a látóhatár, a sziklák körvonalai, valamiféle fémszilánkok fehéren izzani kezdtek, majd nyomban megdermedtek. A rakéta bukfencezve emelkedett a magasba. Sandro és Anton egyszerre sóhajtottak fel.

- Patrick! - intézkedett Novak. - Kapcsolja át a rádiózavarót az automatikus vezérlésre, a bioáramomra. Csak így sikerül... Kapcsolja a sugárt maximális erősségre.

- Kész! - jelentette nyomban az űrhajó.

...A síkság felett a kékesbe hajló sötétszürke esőfalat vakítóan fehér, szeszélyes villámok hevítették fel. Az ötéves kisfiú mezítláb szalad a csúszós fűvön, a latyakos sárban, a tócsákban, és ordít, ordít, nem hallja a tulajdon hangját a vihar szakadatlan dübörgése közepette. És hirtelen közvetlen közelében, az arcát és vállát ferde sugárban paskoló esőn átfúródik egy kékesfehér pont, az egyenesen feléje rohanó villám. A kisfiú szörnyű félelmében végigterül a sárban, és behunyja a szemét. ..

Novak előtt ezek a gyerekkori emlékképek vonultak el, amikor a rakéta másodszor is zuhanni kezdett feléjük. Minden erejét meg kellett feszíteni, hogy koncentrálhasson. „Nem szabad elszalasztani a kellő pillanatot... nem szabad elsietni.” Most már nem gondolkozott, csak számolt, hidegvérrel és feltartóztathatatlanul, mint az automata. A rakéta már alig száz méterre volt a szikláktól, amikor el kellett volna kezdenie a mágneses fékezést. Novak tudata egyetlen ki nem mondott parancsban összpontosult: „Most!”

A rádiózavaró nyomban működésbe lépett. A rakéta irányába hatalmas energiájú rádióhullám kaotikus sugara lövellt. A másodperc egy tört részére a rakéta irányítószerkezete felmondta a szolgálatot, és a gép hatalmas sebességgel fúródott a sziklákba. A talaj hangtalanul megreszketett. A lenyugvó Proximus ferde sugaraiban villogva szerteszét röpültek a rakéta szilánkjai, összekeveredtek a kőlavinával, s lefelé zuhantak az egyenlítő felé.

Novak olyan frissen pattant fel, hogy majdnem elveszítette az egyensúlyát.

- Gyorsan! - vetette oda Sandrónak. - A sötétedésig legalább néhány szilánkot meg kell találnunk.

Ezt a kurta éjszakát Novak és Reed a felderítő rakéta expressz laborjában töltötte. Novak a rakéta összegyűjtött szilánkjait a mikroszkóp alatt vizsgálta, a felületét végigtapogatta az elektromos tapogatóval, lejegyezte az oszcillográf adatait. Sandro először segített neki, elvégezte a rakéta szilánkjainak kémiai elemzését, de később fáradtan elbóbiskolt a puha karosszékben.

Anton újra meg újra belenézett a mikroszkópba, vizsgálta az egyenetlen, csillogó kristályokat, egyre jobban rádöbbenve a félelmetes megoldásra. A csodálatos mozaikot alkotó hatszögletű barna kristályok, a fehér fém csillogó rétegei, a szakadozott, kanyargós érvezet, az áttetsző sárga kristályok... Amikor a vakító fényű Proximus ismét felkúszott a fekete égboltra, Novak ráemelte a feszült nézéstől kivörösödött, gyulladt szemét a szendergő

Reedre, és óvatosan megrázta a vállát.

- Tudod-e, Sandro, hogy élőlényt öltünk meg? Ráadásul sokkal magasabb rendű élőlényt, mint mi vagyunk, emberek.

- Hogyan? - nyitotta tágra szemét Sandro. – Csak nem a rakétában?

- Nem, nem a rakétában - szakította félbe a kérdést Novak. - Nem a „rakétában”, hanem, ezt előbb is kitalálhattuk volna, maguk a „rakéták” az élőlények. És semmiféle más élet, úgy látszik, nincs is a bolygón...

Az illuminátor üvege mögött, mint a szentjánosbogarak, röpültek a csillagok. A sziklák a hegyfal, a pólus felé húzódva csillogtak. Közvetlenül fölöttük a látóhatár mögül elősuhant egy „rakéta”, és sok kilométeres meredek ugrásokkal „lefelé” igyekezett.

- Miért öltük meg? - dörmögte halkán és tétován Sandro, s félrefordította tekintetét. - De hiszen nem tudtam, mire készülödsz...

Novak csodálkozva pillantott rá, de nem válaszolt.

A Föld olyan volt, mint amilyennek az expedícióról visszatérő űrhajósok látják: hatalmas gömb, az atmoszféra kék ködébe burkolózva, amelyen keresztül halványan bontakoznak ki a földrészek, szigetek zöld és tarka foltjai az óceán kékeszürke víztükre közepette; a pólusokon a jéghegyek fehér hósípkái, és mintha a folytatásuk lenne - a felhők fehér foltjai. A szárazföldek kontúrjai kiszélesedtek, sok-sok vonalra szakadtak, és érzékelhetően megélesedtek. Az égbolt ködösen csipkés szélű kupolává változott. Lent hatalmas erdőségek suhannak el: csak a csatornák kék sávjai és az országutak vékony, szürke vonalai szabdalják szét, a játékszerhez hasonló apró épületek halmazai, a búzamezők hatalmas, sárga négyzetei, sziklás partok és a tenger, vég és határ nélkül, a napsütésben sziporkázó kékeszöld hullámok.

Lo Vej és Patrick Law a Csillagváros utcáin száguldott, a Rádiónavigációs Állomás kupolái és sok száz méteres árbocai, a műanyag és üvegfalú lakóházak, az új rakéták gigászi hangárjai mellett. Mindenfelé rengeteg ember. A hangárokból szorgoskodtak, az utcán sétáltak, labdázta a parkokban, fürödtek a nagy medencékben. Arányos, magas termetű, egyszerű öltözékű, vidám és elmélyült arcú, szép emberek voltak. Arcuk, testük és mozgásuk szépsége nem az egyikhez bőkezű, másikhoz fukar természet véletlen ajándéka volt, hanem sok- sok tiszta nemzedék során alakult ki, akik életük lelkesítő értelmét a munkában, az alkotásban találták meg... Az utcán lányok sétáltak egymást átkarolva, s énekeltek. A sötét lombú tölgy levélsátra alatt a homokban elmélyülten játszadoztak a gyerekek.

Kiértek a városból, feltűntek a házak mögött a sziklák. Lo és Patrick az űrrepülőtérré siettek, a kozmoszra irányított ötszáz kilométeres elektromágneses ágyú torkához. Feljebb emelkedtek, és most már teljes egészében látták a csillogó fémfonalat, amely a Csillagvárostól a Himalája legmagasabb csúcsáig, a Csomolungmáig húzódott. És ekkor az ágyú torkából a ritka levegőjű sötétkék világtérbe ezüstös nyílként kiröppent a teherrakéták füzére.

A képernyő kialudt, a filmüzenet véget ért. Lo Vej és Patrick Law szótlánul ült az űrhajó sötét kabinjában, mintha attól féltek volna, hogy szavuk elriasztja a földi látomást. A feszült munkában, a szokatlan élmények szakadatlan áradatában az űrhajósok nem sokat gondoltak a Földre. Szántszándékkal leszoktak erről. De most ismét hívta őket a Föld, s beléjük sajgult a honvágy... Nem, semmiféle kondicionált levegő nem pótolja a gyantás tűlevelek és a

napszitta fű illatát, a majdnem fénysebességgel beszáguldott sok-sok milliárd kozmikus kilométer sem feledteti az utcát, amelyen sétálni lehet, és rá lehet mosolyogni a szembejövőkre, a műszerek és masinák semmiféle bölcsen kiszámított szépsége nem szorítja ki az ember szívéből a földi természet buja, vad és gyengéd, élénk, finom és félelmetes szépségét...

- Vajon hogy van a fiam? - kérdezte halkán Patrick. - Mire visszaérek, felnőtt lesz.

- Ne beszélj erről - mondta Ló, aki haragudott magára is meg társaira is. - Mit gondolsz, megelégednek ennyivel?

- Azt hiszem, igen... - sóhajtott fel Patrick, majd felállt. - Kíváncsi vagyok, a kapitány miért nem engedte, hogy megadjuk a naprendszer koordinátáit. Minden rendben van, Lo, kezdheted az adást.

Ami az adásban fél óráig tartott, a gyorsított televíziós továbbításban mindössze két és fél percet igényelt. A Foton-2 sokoldalú dipólantennái elektromágneses hullámokat bocsátottak ki a bolygó minden irányába. Lo Vej tapasztalatból tudta, hogy mennyivel gyorsabb a Különös Bolygó lakóinak az időmértéke, ezért utófénylő képernyőt kellett alkalmazni, amely a felvillanásokat a másodperc tört részeivel késlelteti. Néhányszor elismételte a filmadást, aztán a videofonokat átkapcsolta vételre, és várt.

A rádiófülkében csend volt és félhomály. A nyolc képernyő enyhén foszforeszkált a zavarástól. A falon két számlap világított, az egyik a földi órákat mutatta a relatív eltérést is beszámítva, a másik pedig az űrhajó idejét. A két óra most egy időt mutatott... Eltelt tíz perc, és a képernyőn nem jelent meg semmiféle ábra. Hirtelen a kabin padlója enyhén megrázkódott, mintha kiszaladt volna a lábuk alól. Lo Vej az órára pillantott: igen, a Foton-2 elektromágneses katapultja fogadta Novak és Reed felderítő rakétáját.

A bal szélső ernyőn felvillant, de rögtön el is tűnt valamiféle kép. Lo Vej felfigyelt, bekapcsolta a rögzítő berendezést. A kép ismét felvillant, most már élesebben: két szakfanderes ember a sziklákhöz lapul, fölöttük egy „rakéta”, majd szimbólumok. „Aha, a szétzúzódott rakétáról közölnek valamit!” A képernyő elsötétült. Lo Vej várt egy kicsit, majd kikapcsolta a rögzítőkészüléket.

Ami ezután következett, pontosan annyi idő alatt játszódott le, amennyi idő ahhoz kellett, hogy Lo Vej ujjai a rögzítő fogantyúját a „ki” jelzésről visszakapcsolja a „be” jelzésre. Természetesen a rögzítő szalagján semmi sem örökítődött meg, és az ezután következőt Lo Vej csak tulajdon szemével rögzíthette... Egyszerre gyulladt ki a két középső ernyő. A képek váltakoztak: mintha két lény beszélgetett volna egymással. A bal oldali ernyőn felvillant az űrhajó leegyszerűsített, majdnem szimbolikus sziluettje, minden részletezés nélkül. Válaszul a jobb oldali ernyőn a filmzenet töredékes kockái villóztak: a tenger megmeredt hullámai. A Csillagváros utcái, az emberek arca, a hegyek, az elektromágneses ágyú torkából kiröpülő rakéták. Az ernyő utófénylése következtében a képek egymásra halmozódtak, szeszélyes kavargású vonalakká olvadtak össze, Lo Vej is csak azért ismert rájuk, mert tudta, mik ezek... A második ernyő néhány érthetetlen jelképpel válaszolt. Az első ernyő most az űrhajót mutatta (ez alkalommal teljes részletességgel), a tatrakétákból lángnyelvek süvítettek elő. A második ernyőn megjelent a Csillagváros utcáinak éles képe, a Rádiónavigációs Állomás, felvillant a kép, majd nyomban elhalványult, a kék ég elsötétült, szétfoslottak az Állomás kupolája, az árbocok, a házak, a fák. De mielőtt végképp eltűntek volna a földi

körvonalak, a képernyőn egy csoport „rakéta” száguldott át...

Mindkét ernyő kialudt, a két lény beszélgetése véget ért, mielőtt Lo bekapcsolhatta volna a rögzítőkészüléket. Lo értetlenül törte a fejét a kép utolsó fellobbanásain. „Mi volt ez? Képtorlódás? Úgy rémlett, hogy az egyik »rakéta« körülrepülte a Rádiónavigációs Állomás kupoláját... Úgy rémlett? Vagy pedig... A végén pedig a tárgyak nem úgy tűntek el, mint amikor a képernyő kialszik. Először a vakító égbolt, aztán az egyre sötétebb fák és épületek. Vagy fordítva? Csak káprázott a szemem? Mit tervezhetnek?”

Lo Vej még várt néhány óráig, de semmi egyebet nem látott.

- Igen, kristályszerkezetű életbe ütköztünk. Igen, ütköztünk, mert nem voltunk felkészülve ilyen találkozásra. A Földön túl sokáig uralkodott az a nézet, hogy csak organikus élet lehetséges, és az élővilág legmagasabb rendű jelensége az ember, s ha majd más világok értelmes lényeivel találkozunk, azok alig különböznek majd tőlünk, legfeljebb a fülformában vagy a koponya űrméretében... A legradikálisabb elmék feltételezték, hogy más kémiai elemekre is felépülhet organikus élet, szén helyett germániumra vagy szilíciumra, oxigén helyett fluorra vagy klórra. Az eddigi expedíciók nem tudták sem megerősíteni, sem megcáfolni ezt a feltevést, mivel az emberiségnek nem sikerült elég bonyolult életet felfedezni sem a naprendszer bolygóin, sem más csillagvilágokban... És amikor másodszor is elindultunk ide, a Különös Bolygóra, hogy kapcsolatba lépjünk holmi „láthatatlan”, de kétségtelenül értelmes lényekkel, akkor mi magunkhoz hasonlóknak képzeltük őket...

Indulás előtt a Foton-2 legénysége összegyűlt a nagy teremben, hogy megvitassa az expedíció eredményeit. Az elvégzett munkáról röviden beszámoltak, nem bocsátkoztak részletes elemzésbe: négyéves út várt rájuk, közben aprólékosan feldolgozhatják a kéthónapos gyűjtőmunka adatait, számolgathatnak, vitatkozhatnak és elmélkedhetnek, s így a Földre már világos és pontos tudásanyagot visznek haza.

Sandro Reed - a legfiatalabb - felsorolta a bolygón gyűjtött geológiai leleteket és észleléseket. Makszim Liho, az idősödő, kék szemű, rőt hajú, jámbor óriás, aki már az első expedíción is társa volt Novaknak, jelentette, hogy a Proximus kisugárzásában eddig ismeretlen, új elemi részecskéket fedezett fel. Lo Vej röviden beszámolt a „rakéták” rögzített képüzenetéről, a Patrick Law-val együtt folytatott megfigyeléseikről, miszerint a Különös Bolygó rakétái a világtérben is képesek közlekedni. Az égőszemű, napbarnította, vékony férfi, Giulio Torrena már-már részletesen akart beszélni a Különös Bolygó gyors forgásából adódó új gravitációs és mágneses jelenségekről, de udvariasan félbeszakították.

Novak volt az utolsó felszólaló.

- Hosszas vizsgálatra volt szükségünk, hogy megállapíthassuk: ezek a „repülő készülékek”, ezek a „rakéták” voltaképpen élőlények, s ők népesítik be a Különös Bolygót... Különös bolygó, különös életforma. Szemlátomást nem velünk rokonok, hanem az ember keze és esze által létrehozott elektromos motorokkal, fűtőelemekkel, rakétákkal, kristályelemekkel működő elektronikus matematikai gépekkel és így tovább. - Töprengve elhallgatott, majd így folytatta: - Hozzávetőlegesen így magyarázhatnám meg a kettőnk közti különbséget: mi oldatok vagyunk, ők kristályok. Bennünket a természet sejtekből „épített fel”, amelyek voltaképpen különféle anyagok és vegyületek

bonyolult keveréke vízben. A mi életünk a vízen alapul, testünk szöveteinek kétharmad része víz. Ezek a „rakéták” különféle bonyolult és egyszerű kristályokból állnak: fém- és félvezető, valamint dielektrikus kristályokból.

Ez minden. Mint tudják, az oldatokban az alapvető energiahordozó az ion. A kristályokban az energiahordozók az elektronok. És a legyőzhetetlen különbséget a mi organikus és az ő kristály formájú életük között egyszerű fizikai tény határozza meg: egyenlő elektromos töltés esetén az ionoknak ezerszer, tízezerszer, sőt százezerszer nagyobb a tömegük, mint az elektronoknak... Mibennünk az életfolyamatok - az ideg- és izomműködés - az ionok és a semleges töltésű molekulák energiájának a vándorlása, energiaállapotának a változása következtében mennek végbe, vagyis az anyagcsere útján. Bennük nincs anyagcsere, csupán az elektronok energiája cserélődik. Mi az energiát fölültébb közvetett kémiai úton nyerjük: elbontjuk és elégetjük a táplálékot. A rakéták közvetlenül táplálkozhatnak fényvel és hővel, mint a kristályos foto- és termoelemek. Így aztán óriási energiát képesek felhalmozni magukban, és valóságos kozmikus sebességgel mozognak . . .

Ám a fő különbség nem a helyváltoztatás, hanem a belső folyamatok sebessége. A mi szervezetünkben minden alapvető folyamat a nehézionok és molekulák helyváltoztatásával van kapcsolatban, azaz az anyagok mozgásával. Éppen ezért bennük semmiféle folyamat sem játszódhat le gyorsabban, mint a hang vízben való terjedésének a sebessége. A „rakétákban” az elektronok sebességének csak a fénysebesség szab határt. Nekik más az időmértékük, és a világról is más az elképzelésük.

Mindaz, amit az emberiség sok ezer év munkája és kutatása révén ért el, a „rakéták” szervezetének természetes adottsága. Elektromágneses mozgás, televízió, kozmikus sebesség, rádiólokáció, a tér és idő relativitásának a megértése... Lo Vej épp az imént közölte, hogy Patrickkal hihetetlen tény állapítottak meg: repülésük közben ezek a „rakéták” figyelembe veszik a relativitás elméletét is. És ennek igen egyszerű a magyarázata. A kristályos lények 20 kilométer per szekundum sebességgel is képesek mozogni, az időérzésük is több tízezerszer pontosabb, mint az emberé. Éppen ezért közönséges helyváltoztatásuk közben „érik” azt, amit mi emberek el sem tudunk képzelni, az idő ritmusának a változását, a tér elhajlását, a tömeg megnövekedését. Valószínűleg éppen így érik a mikrovilág elemi részecskéinek a hullámtulajdonságait. És ugyanígy érik azt is, amitől minket embereket még sok évtizedes tudományos kutatás választ el...

Novak elhallgatott és leült. Most Torrena pattant fel, s hátrasimította szemébe hulló hajfürtjeit.

- Anton, miféle élet ez, anyagcsere nélkül? Életnek lehet- e tekinteni?

- Miért ne? - vont vállat Novak. - Mozognak, fejlődnek, információt cserélnek.

- De hogyan fejlődnek? Hogyan jött létre a kristályos életforma? Hogyan szaporodnak ezek a rakéták?

Novak elmosolyodott.

- Azt is megkérdezhetné, van- e családjuk, és szerelmesek- e? Nem tudom. Nagyon keveset tudunk róluk.

- A kristályos szerkezetű lények... - ismételte töprengve Sandro, és körülnézett. Szeme és arca égett. - Ha belegondolunk, hogy egy perc alatt többet gondolnak ki, mint én egy egész hónap alatt. A gondolatok egész

zuhataga, és ráadásul milyen gondolatok ezek... Szeretnék legalább néhány órára ilyen „rakétává” változni.

- Várjon csak, Anton - szólt közbe Patrick Law. - Ha ez élet, amint állítja, és értelmes élet, akkor feltétlenül alkotó jellegűnek kell lennie. Hol van az, amit alkottak? Hiszen a bolygó teljesen elvadult.

- Erre is gondoltam - bólintott a kapitány. – Mindez igen egyszerű: a kristályos lényeknek ez teljesen felesleges. Nincs szükségük épületekre, utakra, gépekre és műszerekre, mert ők maguk erősebbek és gyorsabbak minden nagy erejű gépnél, tökéletesebbek és érzékenyebbek a legbonyolultabb készülékeknél. Átugrottak a gépi civilizáció lépcsőfokát, és nem is fogják érinteni. Nem gépeket és műszereket alkotnak, és nem azokat tökéletesítik, hanem ők maguk fejlődnek... Az első expedíció alkalmával még csak „repülőgépeket” láttunk, most már „rakétákat”, így fejlődtek húsz év alatt.

- De szabad-e értelmes lényeknek tartanunk őket, hiszen nincs semmiféle nyoma a kollektív munkának? - tiltakozott Law. - Talán ezek még csak kristályos „állatok”?

- Dehogynincsenek nyomok! - Novak a karosszék karfájára csapott. - Vannak. Bár aligha lehet alkotásnak nevezni... A Különös Bolygó atmoszférájának az eltűnésére gondolok. Úgy látszik, az atmoszféra zavarta a repülésüket, a sebesség növelését. És a rakéták megsemmisítették az atmoszférát, ez az egész. - Law csak nem tágított.

- De ha értelmes lények, akkor miért nem lépnek érintkezésbe velünk? Miért nem válaszoltak a filmüzenetünkre?

- Figyeljen ide, Patrick... - kezdte Novak, majd tűnődve fontolgatta a választ. - Attól tartok, hogy nekik sokkal nehezebb megérteni minket, mint nekünk őket.

A rakéták mozgásának és gondolkodásának a gyorsasága oly nagy, hogy nekik legalább olyan nehéz minket megfigyelni, mint nekünk a fa növekedését. Emlékszik, hogy a „rakéták” szinte ránk zuhantak, hogy megfigyeljenek? Ki tudja, hátha az űrhajónkat és a felderítő rakétánkat tartják élőlénynek, s nem minket?

Makszim Liho az áttetsző padlón keresztül figyelte a Különös Bolygót. Az űrhajó alatt elterülő táj most éjszakába burkolózott. A fény és árnyék elmosódott szélű, a domborzat miatt kanyargós határa egyre növekedett, majd a bolygó tökéletesen eltűnt a fekete világtérben. Csak néhány utolsó szikra derengett még egy ideig a legmagasabb csúcsokon. A nappali rész éles fényhullámokkal vonult vissza.

Makszim felemelte a fejét.

- Figyelj ide, Anton. Ha kitaláltad, hogy a „rakéták” értelmes lények, akkor miért... nem is tudom, hogy fejezzem ki magamat... miért pusztítottad el, vagyis miért lőtted le a „rakétát”? Nem kellett volna.

Novak értetlenül húzta fel szemöldökét.

- De hiszen a feltételezést ellenőriznem kellett! Máskülönben elrepülünk, és semmit sem tudunk meg. Emlékszel az első expedícióra? Ők sem sokat teketóriáztak velünk.

- De hiszen akkor egyáltalán nem ilyen „rakéták” voltak, mint most. Ha hipotézisedet elfogadjuk, akkor azok éppannyira különböztek ezektől a mostaniaktól, mint ahogyan mi különbözünk a pithecanthropustól. Hallatlan tempóban fejlődnek. Megölni egy gondolkodó lényt, amely talán fejlettebb értelmű, mint mi... nem, ezt nem lett volna szabad. Mit gondolhatnak rólunk, a

Föld embereiről? - Makszim Liho a fejét ingatta, és makacsul ezt ismételte:
- Ezt nem lett volna szabad.

Mindenki hallgatott. Novak felkelt a karosszékből.

- Világos: nehéz egyszerre megérteni az egészet. Nos, van rá időnk... A megbeszélést befejeztem. Most pedig - a hangja ércessé vált - mindenki készüljön fel a startra!

Novak tévedett, a gondolkodásra alig maradt idejük.

Sandro Reed vette észre először a „rakétákat”. A Foton-2 már tizedik napja száguldott egyre növekvő sebességgel a Proximus körül, és igyekezett rátérni a terv szerinti tehetetlenségi pályára. A legénység tagjait a négyszeres terhelés az ülésükhöz szegezte, s a kényyszerű tétlenség, valamint mozdulatlanság elbágyasztotta őket. Sandro jó helyet választott ki magának, az obszervatóriumot, és a csillagképeket vizsgálta. Ő vette észre, hogy az egyre kisebbedő Proximus korongját részben elhomályosítja valami. A Foton-2 már több mint 40000 kilométeres másodpercenkénti sebességgel száguldott, de a test nem maradt el, sőt közeledett. A rakétaművekben égő antihélium vakító lobbanásai zavarták a pontos megfigyelést. Sandro felhívta az irányítókabint.

- Anton. Le kell állítani a hajtóműveket.

- Mi történt? - A képernyőn látni lehetett, hogy Novak a csodálkozástól szinte fel akar emelkedni a karosszékből.

- Valamilyen test követ bennünket...

A hajtóművek kikapcsolásakor automatikusan működni kezdett a két centrifugális lendkerék az űrhajó tatján és orrában. A Foton-2 óriási tömegének ellenforgást biztosítottak, percenként tíz fordulatot, ez elég volt ahhoz, hogy a lakó- és munkaszektorokban létrehozza a normális centrifugális nehézséget.

A tat mögött az ég finom világító körök kúpjának tetszett, amelyet a sebesen száguldó csillagok rajzolnak ki. A Proximus korongja élénken lobogó kerékhez hasonlított. Ebben a szédítően forgó világmindenségben nehéz volt bármit is megtalálni. Novaknak ellenkező irányra kellett kapcsolnia a lendkereket, hogy megállítsa az űrhajó pergését. Fél óra múlva az ég visszanyerte normális képét.

Voltaképpen aligha lehetett űrhajónak nevezni. Inkább több ezer „rakéta” raja volt ez. A hasonlóságot még csak fokozta, hogy a „rakéták” a boly belsejében is mozogtak, amely hol gömb alakot vett fel, hol pedig tojás alakúra nyúlt. A boly belsejéből élénk, változó fény áradt. Volt valami ritmikus kapcsolat a fényerősség és a boly alakváltozása, valamint mozgása között. Mintha valami központi mag felvillanó impulzusokkal hajtaná előre a bolyt, nyújtaná szét tojás alakúvá. És aztán a „rakéták” ismét gömb alakúvá sűrűsödtek.

Mindnyájan összegyűltek az obszervatóriumban, és némán figyelték a „rakéta”- boly közeledését. Minden egyes impulzussal egyre jobban növekedett.

- Érdekes lenne megtudni, hogyan mozognak - töprengett Makszim Liho.

- Kapitány, ezek egykettőre utolérnek bennünket! - A mindig tartózkodó és kötélidegzetű Lo Vej most egészen riadtnak látszott. - Már csak kilenc- tízezer kilométernyire vannak... Ne kapcsoljuk be a hajtóműveket?

- Várjunk még - válaszolta Novak továbbra is a távcsőbe bámulva.

Amikor a Foton-2 és a „rakéta“-boly között a távolság már csak ezer kilométerre csökkent, a boly villódzása váratlanul megszűnt, s láthatatlanná vált a kozmosz pusztaságában. Sandro bekapcsolta a rádióteleszkópot: a képernyőn feltűnt a világtérben mozdulatlanul lebegő „rakétából” álló gömb.

- Úgy látszik, nem szándékoznak megtámadni bennünket - sóhajtott fel megkönnyebbülten Torrena.

- Természetesen nem! Már a Különös Bolygón megtehették volna... A „rakéták” követni akarnak bennünket egészen a naprendszerig! - Novak szigorúan körülnézett. - Ehhez mit szólnak?

- Ez aztán pompás! - Sandro egészen fellelkesült. - Megismertetjük az embereket ezekkel a kristályos lényekkel... Közös nyelvet találunk, és együtt dolgozunk. Micsoda kolosszális ugrás lesz ez az emberiség tudatában, micsoda hatalmas változás a történelemben, ugye?

- A Merkúrt át lehetne engedni a „rakétáknak” - fűzte hozzá gyakorlatiasan Makszim Liho. - Ott az életfeltételek hasonlítanak a Különös Bolygóéhoz. Hadd alapítsanak ott kolóniát... Tudom, mi nyugtalanít, Anton.

- Makszim farkasszemet nézett a kapitánnyal, és a fejét ingatta. - Felesleges aggodalom. Az emberiség eléggé fejlett, hogy szükség esetén elbánjon velük. De nem hiszem, hogy konfliktusra kerülne sor. A gondolkodó lények mindig megtalálják a módját, hogy megértsék egymást...

Anton Novak összeszorította a száját, és nem válaszolt Lihonak, hanem Torrenához fordult.

- És te, Giulio?

- Gondosan tanulmányozni kell a boly haladási módját. - Torrena fekete szemében a tudós kíváncsisága lobogott. - Nem tapasztalható semmiféle zárt szerkezet, szemlátomást antianyagot sem használnak, és mégis elérték a negyvenezer kilométer per szekundumot. Kíváncsi vagyok, képesek-e a fényt megközelítő sebességre?

- Lo Vej?

Lo csak kisvártatva felelt:

- Nem akartak velünk érintkezésbe lépni, még csak meg sem próbálták közölni, hogy utánunk jönnek... Ez óvatosságra int. Nem hiszem, hogy ne tudtak volna informálni bennünket.

- És maga mit gondol, Patrick?

- Őszintén szólva, nekem tetszik az ötlet, elvezetni őket a Földre. Ez minden... És önnek mi a véleménye, kapitány?

- Az én véleményem az, hogy... - Novak körülnézett, és erősen hangsúlyozva minden szót, így fejezte be:

- Bármilyen módon is, de meg kell szabadulnunk tőlük.

Novak és Lo Vej óriási erőfeszítéssel cipelték a folyosón az elektromágneses katapult bejárati kamrájához a sűrített antihéliumot tartalmazó tartályt. A hasadó anyaggal teli henger hatalmas tömege minden egyes döccenőnél ki akart csúszni a kezükből, minden bizonytalan lépésnél félrelendült, falhoz akarva lapítani a törékeny emberi testet. A Foton-2 a fényt megközelítő sebességgel repült: már megmutatkozott a tömegnövekedés. Az emberfeletti megterheléstől vadul vert a szívük, remegett a kezük.

A közös terem szorosra zárt ajtaja mögül a folyosóra dörömbölés és haragos kiáltások szűrődtek ki: Sandro Reed, Makszim Liho, Torrena és Law volt ott. A bejárati kamra nyílása már egészen közel volt, amikor Novak a padlóra eresztette a tartályt, mert érezte, hogy ujjai mindjárt felmondják a

szolgálatot. Felegyenesedett, és mélyet sóhajtott. Ebben a pillanatban a dörömbölés meg a kiáltás elcsendesült a közös teremben.

- Valamit kiagyaltak - jelentette ki Lo Vej, miután hallgatózott egy kicsit. - Tanácskoznak...

Anton lehajolt, és megragadta a hideg henger szélét.

- Gyerünk! - és imbolyogva ismét előrelódultak a tartállyal.

... Novak szavai vad vitát váltottak ki. Csak Lo Vej támogatta:

- Az én véleményem is az, hogy ismeretlen veszélyt zúdítunk az emberiségre! - és igyekezett elmagyarázni, mit látott a képernyőn. Ám a beszámoló ingatagnak bizonyult (úgy látszik, maga Lo Vej sem volt biztos abban, mit is látott), és senkit sem győzött meg. De az idő sürgetett, és úgy döntöttek, hogy a kabinjukból folytatják a vitát. Mindenki elfoglalta a helyét. Novak visszatért a vezérlőkabinba, és bekapcsolta a hajtóműveket: akkor még azt remélte, hogy a „rakéta”- boly nem bírja a gyorsasági versenyt...

Negyven napja folyt a verseny. A Foton-2 már majdnem elérte a fénysebesség felét, de a boly nem tágított. Gigantikus, villanó szökellésekkel mindig utolérte az űrhajót, ha az néhány ezer kilométerre eltávolodott tőlük. Giulio Torrena gondosan elemezte a felvillanások színeképét, de csak annyit tudott megállapítani, hogy nem antianyag. A „rakéták” a mozgásnak valami más módját ismerték, ami egy cseppet sem volt eredménytelenebb.

A vita, hogy mihez kezdjenek a „rakétákkal”, egyáltalán nem csitult el, sőt egyre élesebbé vált. Az űrhajósok a videofonok segítségével társalogtak, ki-ki a saját kabinjából: s amikor a kapitány néhány órára kikapcsolta a hajtóműveket, hogy kipihenjék a gyorsulás okozta túlterhelést, mindnyájan összegyűltek a közös teremben, és a vita folytatódott.

- Nemhogy magunkkal vinni nem szabad őket, de még a naprendszer irányát megmutatni is hatalmas veszély az emberiségre - bizonygatta Novak. - Nevetséges azt hinni, hogy megelégszenek a Merkúrral. Elfoglalják az egész naprendszert...

- Miért tartod őket hódítóknak, Anton? - kiáltott fel Sandro. - Vajon minket embereket a hódítás visz idegen világokba? Őket is a tudásvágy hajtja utánunk.

- Nem egyszerű tudásvágy, hanem tudásvágy az élet továbbfejlesztése céljából, öcsi. A „rakétáknak” ehhez újabb és újabb földre van szükségük. A Proximus körül csak egy bolygó kering. Ott már szűken vannak. Amikor kétszáz évvel ezelőtt az emberek már nem fértek el a Földön, benépesítették a Marsot, a Vénuszt, és légkört teremtettek a Holdon. De ezeknek a „rakétáknak” nincs hova menniük.

- A naprendszerben van elég hely nekünk is, nekik is. Miért kell azzal gyanúsítanunk őket, hogy meg akarják semmisíteni az embereket? - avatkozott közbe Patrick Law.

- Mert az emberek és a kristályszerkezetű lények között nem lehet semmi közös - szólt közbe Lo Vej. - Az elromlott elektronikus gépezet zagyválásának több köze van a gondolkodásunkhoz, hiszen mégiscsak mi programozzuk be a gépeinket. De ők... ők nem ismerik az érzéseinket, érzékeléseinket, nem értik meg a gondolatainkat. Alapvetően különbözünk egymástól. Nekünk levegő kell, a „rakétákat” a levegő akadályozza a mozgásban.

Nekünk víz kell, nekik egyáltalán nem fontos. Nekünk szerves étel szükséges, ők sugárzó energiát fogyasztanak.

- Üres fecsegés - hangzott fel Makszim Liho magabiztos basszusa. - Gondolkodó lények között nem lehet szakadék. Majd megértene bennünket.

- Ez még nem teszi könnyebbé a helyzetünket - Makszim dörgő basszusa után Lo Vej vékony hangja már önmagában véve is bizonytalanabbnak hatott.

- Megértik, hogy parányi kocsonyás anyag vagyunk, jelentéktelen belső energiával, gondolataink és mozgásunk teknősbéka lassúságú. Megértik, hogy mi, emberek, nagyon is tökéletlenek vagyunk, a természet félresikerült teremtményei, és nem tanúsítanak majd irányunkban sem rokonszenvet, sem sajnálatot, sem együttérzést...

Amikor a pihenő után ki-kí visszament a kabinjába, Novak elkeseredve döbbsent rá, hogy most már nyilvánvaló: nem sikerült egységes véleményt kialakítaniuk.

És elérkezett a pillanat, amely eldöntötte a további fejleményeket. Novaknak éppen ez jutott most az eszébe, amikor az elektromágneses katapult ürességében lebegve felszerelte a tartályt a felderítő rakéta orrára.

Ez a verseny hatvannyolcadik napján történt. A Foton-2-nek most kellett végrehajtania az utolsó fordulatot ahhoz, hogy rátérjen a tehetetlenségi pályára. Novak megkövülten bámulta a műszerfalat. Az űrhajón fellángolt harc most benne összpontosult, jobb kezének egy könnyed mozdulatában. Ha a regulator fogantyúját elfordítja - ehhez mutató- és középsőujjának jelentéktelen mozdulatára lett volna szükség-, a Foton-2 jobb tathajtóműve egy kissé több nukleáris üzemanyagot kap: csak annyival többet, hogy az űrhajó a legénység számára veszélytelen gyorsulással mindinkább balra tér el, a naprendszer irányában.

Egy mozdulat a fogantyún... Megmutatja a „rakétáknak”, merre van a Nap. Ezután pedig nyilván nem követik majd a Foton-2-t, hanem elhagyják. „Még csak értesíteni sem tudjuk a Földet. És amikor a »rakéták« megjelennek a naprendszerben, az események nagyon gyorsan kibontakoznak majd. Mire az emberek észreveszik őket, a »rakéták« már döntenek is, és működésbe lépnek. Napjaik másodpercekkel mérhetők... Hogyan döntenek? És mihez kezdenek?

A csillagtérkép mozgó szalagján, amelyre az önműködő jelzőkészülék rárajzolta az űrhajó útját, a vörös vonal észrevehetően jobbra tért el a kiszámított pálya kék vonalától. Novak szinte hipnotizáltan meredt a készülék mutatójára: szemmel követhető sebességgel kúszott a mértékkockákon, számlálva a millió kilométereket... „Igazad van, vagy nincs igazad, Anton Novak? Magadra vállalhatsz-e ilyen óriási felelősséget, vagy hagyod az eseményeket kifejlődni, ahogy nekik tetszik?” Gondolatban még egyszer átfutotta megfigyeléseinek és feltételezéseinek egész menetét, átélte azokat a perceket, amikor mikroszkóppal és elektromos tapogatóval vizsgálta a rakéták testének a szilánkjait, ismét mérlegelte Makszim, Sandro, Patrick Law és Torrena érveit, ellenvetéseit.

A regulator fogantyúja változatlan helyzetben maradt. Az űrhajó most minden másodperccel sok százezer kilométerrel távolodott el a tehetetlenségi görbétől. Anton Novak megnyugodott és lecsillapodott: a probléma, hogy mi legyen a kristályos lényekkel, csupán szigorúan vett fizikai feladat lett. És ezt a feladatot minél előbb meg kellett oldani.

Adva van két test, ezer kilométernyi távolságban: a fényt megközelítő sebességgel haladnak a világtérben... Az első testtől leválik egy bizonyos tárgy, egyre gyorsuló sebességgel közeledik a második test felé, és

gázfelhőbe burkolja. Mikor? És mennyi gáz szükséges ehhez? És sikerül-e olyan sebességgel, mint amilyenel az űrhajó és a boly halad?

Novak tétován pillantott a mellette álló robotoperátor műanyag kockatömbjére, de megrázta a fejét: ilyen feladatokra nem számítottak a robot programozásánál. Újraprogramozza? Talán egyszerűbb, ha saját maga oldja meg. Maga elé húzott egy halom papírt, és belemélyedt a számításokba. Néhány óra múlva már tudta: ezt a feladatot csak akkor oldhatja meg sikeresen, ha a fény sebességének nulla egész kilenctized részével száguld... A rakéta saját idejében számolva ez újabb négy napos munka a hajtóműveknek.

Az eltérést Sandro vette észre: az obszervatóriumból vezetékes kapcsolattal riadtan jelentette a vezérlőkabinba:

- Anton! Mi történt? Letértünk a pályáról!

Novak a sebességmérőre pillantott: nulla egész nyolcvanhat század. „Korán észrevette - gondolta bosszúsan. - Még harminc óra gyorsulásra van szükség. Nos, akkor hát elkezdődött.”

- Azonnal megmagyarázom, Sandro - felelte, és bekapcsolta a kabinokat. - Figyelem! Figyelem! Az űrhajó a kiszámított pályához viszonyítva negyvenkét fokos eltéréssel halad az Ursus Maior Béta irányában. Külső sebesség kétszázhatvan ezer per szekundum. Saját sebesség ötszáznyolcvanöt ezer per szekundum...

- Ez orvtámadás! - hangzott fel Patrick Law dühödt kiáltása. - Nem akarsz visszatérni a Földre?

- Nem sikerült leráznunk a „rakéta”- bolyt – folytatta Novak. - Harminc óra múlva megkíséreljük megsemmisíteni a bolyt...

- Ezt nem teheted meg! - dühögött a hangszóróban Makszim hangja. - Megőrültél! - a képernyőn látni lehetett, Makszim hogyan próbál felemelkedni, de a túlterhelés következtében visszahanyatlott a karosszékre.

„Ezek szerint ketten vannak... Egyelőre működnek a hajtóművek, senki sem moccanhat.”

- Gyalázat! Hallatlan árulás!

„Hárman vannak... Torrena is velük tart. Kár, hiszen a boly mozgását nagyon fontos most ellenőrizni.”

- Ez bosszúállás! - Sandro hangja remegett a felháborodástól. - Tudom, hogy csak bosszút áll a „rakétákon” az első expedícióért, amiért akkor a Különös Bolygón meghalt Anna Novak.

„Négyen vannak... öcsi is velük tart. Nem valami biztató... - Novakot egy pillanatra elfogta a félelem. - Talán magamra maradok? Egyedül semmit sem tehetek... Akkor csak egy dolog történhet: nem térünk le erről a pályáról. És soha többé nem megyünk vissza a Földre.”

Fennhangon így folytatta:

- Mintegy ötven óra saját időnk van. Ha ezalatt megsemmisítjük a bolyt, az antihélium-tartalék elegendő ahhoz, hogy visszatérjünk a tehetetlenségi pályára. Ellenkező esetben a Foton-2 nem juthat el a naprendszer körzetébe.

- Ez nem igaz, Novak - kiáltott Torrena. - Sokkal nagyobb az antihélium-készletünk. Egyhónapos eltérésre is elég.

- Figyelembe kell venni - vetette ellen Novak -, hogy az antihélium egy részét a „rakéták” megsemmisítésére kell elhasználnunk... - majd rövid hallgatás után így folytatta: - Javasolom, hogy a legénység tagjai vessenek véget a terméketlen vitatkozásnak... A hajtóművek kikapcsolása után

mindenki jelenjen meg a közös teremben a műveleti terv kidolgozására.

- Önnel tartok, Novak. Hall engem? - mondta Lo Vej.

Vékony hangjában szilárd elhatározottság csengett. - Önnek van igaza, és én ön mellett állok.

A másik hangszóróból nyomban felhangzott Makszim Linó basszusa:

- Ketten vannak, mi pedig négyen. Nem engedjük, hogy gonosztettet kövessenek el! Hallják? Nem engedjük!

Természetesen nem volt semmi értelme, hogy összegyűljenek a közös teremben. Novak újabb gonosztettet követett el, amelynek előre megfontolt gonoszságát élete végéig nem felejtí el. A vezetékes kapcsolaton keresztül értesítette Lo Vejt, hogy a megbeszélésről késsen el. Az ajtóban találkoztak. Lo sápadt volt, de elszánt.

- Mit szándékozik tenni?

- Először is bezárom őket ide - és a közös terem felé bólintott. - Máskülönben megakadályoznak...

- De Novak... - Lo Vej elkomorodott, és lehorgasztotta a fejét. - De hiszen ez csalás! Még négy évig kell együtt repülnünk. Hogy nézünk majd a szemükbe?

- Nincs más megoldás. Semmit nem tehetünk... - felelte tompán a kapitány.

- Talán később majd megértik, hogy az emberiség érdekében tettük... No, munkára fel!

A fal felső részébe volt beépítve a légmentes vészrekesz, amelyet még soha nem használtak. Az űrhajó minden kabinjában volt ilyen, arra az esetre, ha egy meteor átütne a burkolatot, és a levegő ki akarna szökni a világtérbe. Novak betörte az automata üvegét, s ez működésbe hozta az ajtót, rácsavarta a megfelelő zárat, s a fénylő lemez tömör fala lágyan ereszkedett le a sínekben egészen a padlóig. Lo Vej jó erősen rácsavarta a két zárt, felül is, alul is.

Mindez pillanatok alatt zajlott le, s odabent észre sem vették. És ahogy Novak levette kezét az automatáról, az elkövetett aljasság még soha nem tapasztalt érzése teperte le, valami kifejezhetetlenül szennyes és zavaros érzés tolakodott be gondolatai és tettei tiszta világába. Ott, az ajtó mögött a társai voltak, akikkel együtt élt, dolgozott, megosztotta velük gondolatait, a veszélyt és a sikerek örömet. Az állandóan új ideák fűtötte, heves vérű Torrena, az okos kísérletező, hidegvérű Patrick Law, Makszim, akivel együtt szenvedte át a Különös Bolygóra tett első expedíció kudarcát és bánatát, Sandro... Anton Lo Vejre pillantott, és ugyanazt látta az ő szemében is: undort, megvetést saját magával szemben.

A hatás megrendítő volt, majdnem nekiláttak a zárok kicsavarozásának. Aztán erőt vettek magukon.

- Anton, miért hajszolja így az űrhajót? Nehéz lesz visszatérni a kiszámított inerciapályára - A számítások szerint... így lehet biztosan megsemmisíteni a „rakéta”- bolyt... - felelt rekedten a kapitány. Már elkészült az antihéliumos tartály felszerelésével a rakéta orrában, és most a kabin falához támaszkodva a szkafanderét gombolta ki. - Hiszen tudja, hogy a felderítő rakétánk maximálisan egy kilométer per szekundum négyzet gyorsulásra képes... Ha a Foton-2 és a boly kis sebességgel halad, a rakéta a köztük levő távolságot negyvenöt-ötven másodperc alatt teszi meg.

A „rakéták” számára ez rendkívül hosszú idő, észrevehetik és kikerülhetik. Vagy pedig egészen egyszerűen szétrebbennek. Ki tudja? Hatalmas

antihélium-töltetet kellene kibocsátani, a készletünknek majdnem a felét.

Ez veszélyes lenne az űrhajóra nézve is, a robbanás bennünk is kárt tehetne, érti?

- A relativitási effektust akarja felhasználni? - bólintott Lo Vej, és le nem vette tekintetét a rakéta vezérlőpultjáról: a műszereket automata működésre állította át.

- Az idő lassulása, a „rakéták” tehetetlenségi tömegének a növekedése?

- Igen. És az egymás felé irányuló sebesség növekedése... Hatszor annyi időt nyerünk. Ha a „rakéták” észre is veszik a közeledő testet, már nem térhetnek ki. Minden kész?

- Kész! - Lo Vej felállt, még egyszer végignézett a műszerfalon, majd töprengve megismételte: - Minden kész.

A szilipkamrán át kimásztak a rakétából az űrhajó folyosójára. Novak bekapcsolta az elektromágneses függesztők áramát: a felderítő rakéta most az elektromágneses katapult torkában függött, s csak a gravitációs erő kötötte össze a Foton-2-vel.

Anton és Lo az űrhajó orrába siettek, a katapult vezérlőpultjához. A folyosó süket csendje öblösen visszhangozta a szapora lépteket. Lo Vej megtorpant a közös terem ajtajánál.

- Nézze csak, Anton!

A páncéllemezen cikkcakkos szélű, megolvadt, ovális lyuk tátongott. Lo Vej bedugta a fejét, körülnézett a teremben, sehol senki.

- Árammal kifűrészelték... - Novak megérintette a lyuk szélét. - Most minket keresnek. Siessünk!

Az űrhajó mögött az ég a csillagok leírta koncentrikusan fénylő körökből állt. A Proximus már eltűnt a forgó világtérben. Ahol összeérték a csillagkörök, a sötétségben ott repült a „rakéta”-boly. Lo Vej ráirányította a rádióteleszkóp parabola antennáit. A képernyőn megjelent a sok pontból álló gömb. Látni lehetett, hogyan cikáznak a „rakéták” a bolyon belül.

A hajtóművek kikapcsolása óta alig négy óra saját idő telt el, de Novakot nem hagyta nyugton a kívánság: gyorsan, gyorsan, minél előbb végezni! Már belefáradt az idegfeszültségbe... Lo elmélyülten méricskélte az űrhajó és a „rakéta”-boly pontos távolságát, hogy még egyszer helyesbítse a rakéta automatáiban az adatokat.

- Nos? - kérdezte Novak.

- Azonnal... - Lo Vej elfordított néhány fogantyút a műszerfalon, aztán mintha valami eszébe jutott volna, felemelte a fejét: - Anton, figyelmeztetni kell őket, hogy a kilövés nemsokára megrázkódtatja az űrhajót.

- Nagyon helyes! Még valami bajuk esne! - bólintott a kapitány, és bekapcsolta a mikrofont. - Figyelem!

Makszim, Sandro, Law, Torrena, figyeljete! Néhány másodperc múlva az űrhajót körülbelül 3 g erejű lökés éri... Figyelem! Akárhol tartózkodtok, kössétek be magatokat a karosszékbe, vagy kapaszkodjatok a fogantyúdba...

Ebben a pillanatban a kabin ajtajára csapások zuhogtak. Novak zavarodottan pillantott Lo Vejre.

- Nem hallották. A folyosónak ezen a részén nincsenek hangszórók... Mit csináljunk? - Egy pillanatra habozott, az ajtóhoz lépett, felrántotta, és mielőtt a többiek magukhoz tértek volna, fülsiketítően rájuk ordított: - Menjete az ajtóból! Kapaszkodjatok meg a karfában! Erős lökés jön azonnal!

Négyen álltak az ajtó előtt: Makszim, Patrick, Sandro és Torrena. Ziháltak,

és arcuk egészen eltorzult a dühtől.

Egy pillanatra hátrahőköltek, de aztán nyomban szótlanul benyomultak a kabinba.

- Lo, kapcsolj be! - kiáltotta Novak, és utolsó erejével feltartotta a betolakodókat.

A folyosó padlója, amelyen álltak, hirtelen függőleges fallá változott, és mind az öten fejfelé „lefelé” zuhantak. Repülés közben Novak megpróbálta elkapni a falon húzódó korlátot, de rosszul számította ki az irányt, és a könyökével nekiütődött, az éles fájdalomtól majdnem elájult... Egy másodperc múlva az elektromágneses katapult kilőtte a felderítő rakétát a világtérbe, a gyorsulás megszűnt, a padló ismét padló lett. Nagyokat bukfenchezve Anton végigterült a padlón. Mellette súlyosan puffant Makszim teste.

Azonnal elfelejtkeztek a fájdalomról, mindnyájan felugrottak, és némán bámultak ki az illuminátor üvegén át... A csillagkörök között a felderítő rakéta hajtóművének a lángcsóvája távolodó, fényes csillagnak tetszett. A rádióteleszkóp ernyőjén észre lehetett venni, hogy a bolyban valami mozgolódás támadt. A „rakéták” pontjai spirálisan szétfutottak, a boly közepén áttetsző folt keletkezett: szemlátomást a kristályos lények észrevették a feljük száguldó testet, és úgy döntöttek, hogy átengedik maguk között. De a tartály időautomatája már működésbe lépett: az ezer atmoszférára összepréselt antihélium kitört a hengerből, és mindent megsemmisítő antianyag-felhőként repült a „rakéták” felé.

Egy pillanatra megkövültén bámultak mindnyájan, várták a jelzést, hogy az antihéliummal töltött ionhajót a katapult kilőtte a világtérbe. Hirtelen Lo Vej kiáltott fel zavartan és örvendezve:

- Nézzétek! Nézzétek, mit csinálnak!

Most már nemcsak a rádióteleszkóp ernyőjén, hanem az illuminátoron át is látni lehetett: a „rakéta”-boly megelevenedett, és fényleni kezdett! Mintha fonákjára fordult volna: a rakéták eltávolodtak a gömb középpontjától. A boly ünnepien ragyogó feslő bimbóvá változott, majd nyomban hatalmas gyűrűvé...

- Ráébredtek a veszélyre! Készülődnek...

Ám a „rakéták” ismét tömör gömbbé sűrűttek, a belsejében fények villantak. Az első pillanatban az űrhajósok nem értették, miért halványulnak egyre jobban a villanások. - Elmennek! - sóhajtott fel hangosan Makszim.

A ritmikusan felvillanó pontot csakhamar alig lehetett megkülönböztetni a gyorsan forgó csillagoktól. És a rádióteleszkóp ernyőjéről a boly halványuló képe egyszerre csak teljesen eltűnt. Az űrhajósok némán bámultak egymásra, a történet hatására elfelejtették a viszályukat.

- Megijedtek volna? - vont vállat értetlenül Lo Vej.

- Nem. Megértettek bennünket... - szólalt meg töprengve Makszim Liho. - Megijedtek?! Néhány „rakéta” játszva összezúzhatta volna az űrhajónkat. Megértettek bennünket, erről van szó. Nem is hogy megértettek...

Alighanem már régen megértették, kik is vagyunk. Talán még a Különös Bolygón. Ha abból ítélünk, hogy ezer kilométernyi távolságból kitalálták, mi történt az űrhajóban, számukra ez nem probléma... De most először vettek komolyan bennünket. Igen, igen! - rázta meg makacsul a fejét. - Megértették, hogy mi nemcsak „valami” vagyunk, alig élő fehérje, hanem „valakik” vagyunk. Antonnak igaza volt: a „rakétáknak” ez sokkal nagyobb feladat, mint nekünk... Egyszóval megértették, hogy egy másik, fejlett, gondolkodó

életformával találkoztak, amely a saját törvényei szerint fejlődik, a saját céljai felé igyekszik. Megértették, hogy nem vehetik semmibe ezt az életet, és nem is avatkozhatnak bele minden teketória nélkül. Nehéz megmondani, mi készítette őket az elismerésre; a rájuk irányzott, antihéliummal töltött ionrakéta vagy a viadalunk? Mit gondolsz, Anton?

Novak a társára pillantott.

- Azt gondolom... hogy nem lehetek többé a kapitányotok. Válasszatok valaki mást.

- Ugyan, mire jó ez, Anton?! - Patrick Law bosszúsan elkomorodott. - Végül is mindnyájan saját álláspontunkat védelmeztük, ki hogy tudta.

- És egyelőre még senkinek nincs igaza - tette hozzá Torrena.

- Antont az bántja, amit mi már régen elfelejtettünk... - görbült huncut mosolyra Sandro összekarmolt képe. - Hiszen már senki sem emlékszik, ahogyan mi... ahogyan minket, no, egyszóval... - az általános derűtségre még jobban belezavarodott. - Ne gondolj erre, Anton, és kész.

- Természetesen! - Makszim lágyan Novak vállára tette a kezét. - Hiszen nem úgy történt, ahogyan te akartad, nem is úgy, ahogyan mi... Bármit mondtok is, okos jószágok ezek a „rakéták”. Elrepülünk mi még a Különös Bolygóra, és beszélünk a fejükkal, meglátjátok.

Még ha Novaknak hirtelen nem szorult volna el a torka, akkor sem tudta volna elmondani társainak azt, amit akart. Mert ezek nem gondolatok voltak, hanem érzések, és az érzéseket Novak nem tudta elmagyarázni, meg szégyellte is. Csak a falon függő csillagtérkép felé fordult, és egy kicsit hosszabban tanulmányozta, mintsem szükséges lett volna. Aztán a társaihoz fordult:

- Rátérünk a tehetetlenségi pályára. Mindenki a helyére.

VLAGYIMIR SCSEBBAKOV
Szuharev visszatérése

prológu

A szemlélő azt gondolhatta volna, hogy a férfi nyugodtan alszik, félig ülve, félig fekve a karosszékben, olyan sima volt az arca, olyan ritmikusan lélegzett, és olyan természetes testhelyzetben nyugodott. Ám néhány perc múlva vészjelzés harsant. A férfi lassan ébredezni kezdett, a képernyő felé fordult, és szemmel látható erőfeszítéssel figyelte a felvillanó pontokat: az űrhajó meteorfelhőn hatolt át. Gyulladásos, kivörösödött szeme mindennél jobban árulkodott arról, milyen csalóka volt a látszat. Aztán nehézkesen visszaereszkedett a karosszékbe, és ismét belemerült a lázálomba, aztán újra felhangzott a kérlelhetetlen vészjelzés.

Három vagy négy napja - pontosan nem emlékezett rá - jóformán le sem hunyta a szemét, mert a vészjelzés állandóan harsogott. Vagy öt nappal ezelőtt romlott el a robot- kormányzó. Csak kibírja végig... ki kell cserélni a kiegészítő blokkokat. Vagy talán előbb mégis aludj a ki magát?

Még csak hozzávetőlegesen sem tudta megmondani, mennyi idő telt el, amikor az elektromos impulzus utoljára keltette fel. Ki sem nyitotta a szemét, erőlködve felemelte a kezét, és akaratlanul kikapcsolta a jelzőrendszert.

Szendergésében csak egy pillanatra rémlett fel előtte: az űrhajója védtelen sajka az idő és tér óceánjában, és halálos száguldással keresztezi útját egy közeledő pont - egy meteor.

dúr-akkord

A furcsa érzés nem hagyta nyugton Szuharevet: a mezők zöld négyszögei, a patakok, a rakétaállomás hófehér építményei váratlanul bukkantak elő a felhők mögül; mindezt úgy látta, mint amikor a művész vázolja fel vásznán, életet lehelve a tárgyakra.

Nem hitte, hogy mindez nyomban véget ér, abban a szempillantásban.

A lökhárító működésbe lépett, s érezte, hogy hányinger környékezi.

A feljáróhoz autó gördült oda, s Wold egy asszonyt pillantott meg.

Gesztenyeszínű hullámos haj, örvendező, nyílt arc, formás láb: Anna.

A tavaszi kék égben különféle hangok zsongtak: a közlekedés távoli jelzései, emberek beszélgettek, madarak csiviteltek, távolabb valami fémes hangon zúgott és zizegett - az elmúlt tíz év alatt teljesen elsokott ezektől.

Az asszony elébe futott. Ő meg csak állt kissé szédülve a lépcső felső fokán: a tavaszi szellő és a fű illata egészen megrészegítette.

Az asszony cipője már a lépcsőn kopogott.

„Drágám... Wold...” - préselte ki magából a szavakat.

És a férfi csak most vette észre, hogy Anna szeme könnyes.

Mondani akart valamit, de csak állt szótlanul...

Valamit akart mondani... Szája legörbedt, és mint valami kisgyerek, belefúrta fejét az asszony köpenyébe, közvetlenül a nyaka alatt.

Nowadago professzor különös hipotézise

Nowadago szárazon köszöntötte Woldot, betessékelte a dolgozószobájába, és nyomban a tárgyra tért.

- Nagyon fontosak a részletek. Voltaképpen a munkahipotézis már megvan, bármilyen szokatlannak találja is. Ám az apróságok mindig meggyőzőek, különösen ebben az esetben... Igen... Azt állítja, hogy a felébredés pillanatában a képernyőhöz ugrott. A képernyő üres volt.

Nos, lehetséges, ez megtörténhetett... No igen, megtörténhetett... És ezen a fémlemen kívül semmi más figyelemre méltót nem tapasztalt? Nos? - Nowadago várakozóan meredt Woldra.

- Nem. Semmit. Természetesen semmi egyebet, hiszen akkor beszámoltam volna róla. Semmit az alig érezhető gyengeségen és szédülésen kívül, de ezt már említettem. Nem, minden a megszokott volt. Felébredtem, és folytattam a repülést. Aztán ezt találtam a zsebemben - és Wold az asztalon heverő fémlemezre mutatott.

- Ez annyira felkeltette a kíváncsiságomat, hogy jelentettem az esetet...

- Nos, rendben van... - Nowadago az asztal fölé hajolt, elrakta a fémlemezt, és szemüvege mögül figyelmesen nézett Woldra. - Rendben van. Most figyeljen rám, mert előbb- utóbb mégis meg kell tudnia. A rakétát a meteorok több helyen átszakították. - A professzor elhallgatott, akaratlanul is erősítve utolsó mondatának a hatását. Áthatóan tekintett Woldra, és a cigarettatárcáért nyúlt. - A rakétát szitává lyuggatták a meteorok, és mégis sértetlenül ért vissza. Hogyan magyarázza ezt a kis paradoxont?... Nyomban el fogja hinni, amit mondtam. Megtaláltuk a javítás nyomait. Nagyon nehéz volt, szinte hihetetlen... Szinte ékszerésmunka - kilenc rés, rossz belegondolni.. . Nem, nem, hallgasson végig, Wold, mindent sorra elmesélek. Mégiscsak tudnia kell róla...

Természetesen nyolc rés az első miatt keletkezett. Az első meteor megsértett néhány készüléket, aztán pedig... Egyik csapás a másik után... Elképzelem, hogy festhetett... De maga, Wold, a hipotézisem szerint ekkor már nem élt. Halott volt.

Nowadago előzékenyen Wold elé tolta a cigarettatárcát, s hideg, okos tekintettel óvta a szükségtelen kérdésektől.

- Már nem élt - ismételte elgondolkozva. - Természetesen lehetséges, hogy ez csak az én hipotézisem, de másképp nem történhetett. Nem történhetett, Wold - ismételte nyugodtan. - És amikor a pilóta felébredt, és az ép rakéta ismét előbbi pályáján haladt, akkor ez már egy másik pilóta volt. És nem az a rakéta. A rakétát kijavították, amint említettem, de a pilóta.; - . Csak nyugalom, Wold, nem beszélek félre, tudnia kell erről... az előző pilóta helyén pedig a pontos kópiája ült. Maga nem Wold, és ezt nehéz elhinni, magának a legnehezebb.

És ugyanakkor maga mégis ugyanaz a Wold, aki olyan átkozottul álmos volt abban az átkozott meteorfelhőben, ezt nekünk is nehéz elhinni...

Nowadago elhallgatott, a cigarettáért nyúlt, s szemében Wold valami új vonást fedezett fel, amelyet ezelőtt nem látott. Amit a professzor eddig mondott, holmi félreértésnek vélte, bár messze állt annak feltételezésétől, hogy egyikük megbolondult.

- A rakétát átvizsgáltuk, itt van a jegyzőkönyv másolata. - Nowadago a

régimódi asztal csikorgó fiókjából előhúzott néhány gépelt papírlapot. - Ne siessen, nézze át jól, különösen a következtetéseket. Most nem zavarom.

A professzor odasétált a könyvszekrényhez. Wold a jegyzőkönyvet lapozgatta. Kémiai analízis, szerkezeti elemzés - minden a legnagyobb rendben. A fém fáradékonysága... diagramok... a rakéta törzse, s rajta a foltok .. . Wold kilenc foltzónát számlált össze, mind tökéletesen egyező összetételű, a fizikai mutatók is alig különböztek... Igen, ezek a javítások helyei - bele kell örülni. Itt vannak a műszerfalak, és ismét a foltok a diagramokon: a javítások nyomai.

- Figyeljen ide - szólt halkán Wold a professzornak, aki úgy tett, mintha egy könyvet keresne a szekrényben. - Sikerült megtudnia, miféle lemezt találtam a zsebemben? Ha jól értem, minden ezzel kezdődött, ugye?

- Ne legyen naiv, Wold. Fogalmunk sincs róla, mi ez. Éppen ezért hívtam ide magát, Wold, bár feltételezem, hogy nélkülem se unatkozna. Látja, ennek a tárgynak a rendeltetését igen nehéz kitalálni. Természetesen az első perctől kezdve világos volt: a legvalószínűbb, hogy véletlenül maradt magánál - nem hagyhatták ott szándékosan. Ez ellentmondott volna minden egyébként, Wold. Ez nem vágott volna össze alapvető feladatukkal. Igen, kilenc rés, és a pilóta... Az alkotók meg akartak maradni az ismeretlenség homályában. Mindent megtettek, hogy eltüntessék a történetek nyomait. Majdnem elérték céljukat. De ezt a fémlémezt a maga zsebében felejtették. Nekünk azonban ennyi is elég volt.

Nagyon is jól ismerjük lehetőségeink határait, Wold. Tudjuk, mire képes a kezünk, az agyunk, felépítettük a tudomány pompás palotáját, kínok árán megteremtettük a tökéletes gépeket és automatákat. De még soha, egyetlen emberi kézben nem volt ilyen anyag. Egyetlen egyben sem. Soha. Miért? Látja-e, Wold, a lemez egy kicsi felületi részét sikerült elemeznünk, mikronról mikronra. Az atomok úgy kapcsolódnak egymáshoz, mint a téglák. A legkülönbözőbb atomok. Még csak analógiát sem hozhatok fel például. Valamiféle bonyolult kód szerint egyesülő elemi részecskék szeszélyes építészeti remeke, molekulákból és atomokból álló csodálatos mozaik. Bocsásson meg, eltértem a tárgytól, erről hallgatnom kellett volna egyelőre, de mindegy, ezt szavakkal úgysem lehet elmondani. Nyomra bukkantunk, és segítenie kell, Wold, ha már ilyen szerencséje volt.

- Hihetetlen, professzor . . . Valami ténynek... bizonyítéknak csak lennie kell? Vagy még azok sem szükségesek?

- Semmiféle bizonyíték nincs. Semmiféle, csak az, amit mondtam - igazította helyre magát a professzor rövid gondolkodás után. Elhallgatott, és sokáig nyomogatta kialudt cigarettáját.

- Milyen felhő volt az, Wold? - kérdezte egyszerre csak élesen és minden bevezető nélkül. - Vagyis hogy azt akarom kérdezni, milyen meteorok voltak azok. Alakzatuk, súlyuk - legalább hozzávetőlegesen.

- Nem tudom. Hát olyan fontos ez, professzor?

- Ki tudja? Ki tudja?... - mormolta csendesen Nowadago. - Egészen egyszerűen nem tudjuk magunkat a helyükbe képzelni, ők meg... egyébként elég volt a fantáziálgatásokból.

A sötétség a magány illúzióját keltette. Az este olyan csendes volt, és a fényes csillagok olyan nyugodtan pislogtak, hogy ha Wold hallgatózott volna, csupán saját lépteinek a neszt hallotta volna.

Gondolatban folytatta a vitát a professzossal. Teljesen váratlanul az a

meggyőződése támadt, hogy a professzor érvelésében van valami gyenge pont. De hol? A professzor kellemetlen, érces hangja újra meg újra vitába szállt vele, bizonygatott, megnyugtatót... Igen, igaza van. A tények. A logika. A megcáfolhatatlan végkövetkeztetések. Tehát mindez így történt? Nincs gyenge pont. De mégis, honnan ez a megmagyarázhatatlan bizonyosság, hogy mégis létezik? Honnan?

„Wold vagyok. Nagyon jól emlékszem, mindez hogyan történt - próbált meg, ki tudja hányadszor, gondolatban vitatkozni a professzorral. - Elaludtam, és aztán felébredtem. Minden rendben volt. Kitűnően éreztem magamat. Emlékszem mindenre, mert Wold Szuharev vagyok, senki más. Én szöktem el az iskolából Kolka Utrilovval a biológiaóráról a moziba. És a születésnapomra én kaptam iránytűs órát, és én mutogattam a lányoknak. Az egyik kölcsönkérte, az órát eltörte, de az iránytű megmaradt. Hogy megjíedt a lány. És én hogy megsajnáltam. »Ne sírj már - mondtam neki -, úgysem tetszett az óra, még jó, hogy eltörted.« És akkor összebarátkoztunk...”

realista finálé

A fasorban sétáltak: olyan volt, mint valami folyosó, jobbra-balra nyírt bokrok, kissé távolabb fasorok, a fák koronájában pedig csillagok bújócskáztak. Ismét eszébe jutott a professzor csillogó szeme, amely merően kandikált ki a vastag, barna keretes szemüveg mögül. „A fém fáradékonysága” - így szólt a jegyzőkönyv. Diagramok, táblázatok, fotókópiák... A rakétája: a szellőző két fekete szeme, a törzs ívein egyenetlenül csillognak a védőréteg maradványai, oldalt a műszaki segélyosztály köpcös autója, a lépcső, amelyet a vészkijáráshoz támasztottak, a huzattal borított fűvókák - nehéz elhinni, hogy ez az esetlen alkotmány nem is olyan rég még repülni tudott... Szorosabban fogta magához Anna karját. Úgy tetszett, az álom folytatódik. De mielőtt leszámolt volna mindezzel, így szólt:

- Úgy látszik, Anna, hogy a hipotézis szót a realitás szóval kell helyettesíteni. Úgy gondolom, hogy Nowadago...

- Hagyd - vágott közbe szelíden az asszony -, hallani sem akarom többé ezt a szörnyű nevet. Minden rendben van, hidd el nekem.

- De Anna, ez olyan valóságos.

Az asszony megállt, Wold felé fordult, és megsimogatta az arcát.

- Te buta, te buta - hadarta -, a fejtegetésed egyáltalán nem logikus. Csak nem gondolod, hogy én elhiszem, még ha valóban így volna is? No, mondd, igazán azt gondolod?

ILJA VARSAVSZKIJ
Orgonaszínű bolygó

- Kár folytatni az ásatásokat. Az összegyűjtött anyag tökéletesen elég a történetek megítéléséhez. Tíz nap alatt be kell rakodni. Tizenkét nap múlva indul a teherrakéta és a Meteor. Remélem, ellenvélemény nincs!

- De igen!

A parancsnok bosszúsan összevonta a szemöldökét.

- Ugyanazok a kétségek?

- Igen.

- Úgy vélem, alaposan megvitattuk már a kérdést. Elvégre is a bolygó története nem olyan rendkívüli. A hosszú evolúció végén megjelentek az értelmes lények, akik a fejlődés magas fokáig jutottak el, majd váratlanul betörték a kozmikus hódítók, leigázták a bolygó gazdáit, a kultúra hanyatlani kezdett, a jövevények pedig elpusztultak, mert nem tudtak teljesen alkalmazkodni az itteni szokatlan életkörülményekhez, majd egy időre ismét fellendült az élet, de a bolygó csakhamar végképp elöregedett, éppen ezért lakossága áttelepedett a Galaxis egy másik zugába. Mi nyugtalanítja a tényeknek e tökéletesen nyilvánvaló láncolatában?

- Az izgat, hogy mindez nem felel meg a valóságnak.

Minél jobban igyekszik összekötni ezeket a tényeket, annál nyilvánvalóbb lesz, hogy nem férnek össze.

- Nos, rendben van! Még egyszer hajlandó vagyok végighallgatni a kétségeit.

A Doktor néhány pillanatig hallgatott, feszülten gondolkozott.

- Helyes. Az elején kezdem. Először is: a betolakodók feltételezett megérkezésének az idején a bolygó lakossága már a fejlődés magas fokát érte el. Már ismerték a magenergia alkalmazását, közösen termelték a javakat, egységes nyelven beszéltek. Mindebből az következik, hogy a bolygón nem dült semmiféle belső viszály.

Miből gondolja, hogy ilyen egykönnyen meghódoltak a betolakodók előtt? Ráadásul az ilyen esetben elkerülhetetlen csatározásoknak a nyomát sem láttuk.

Másodszor: ha a jövevények már ismerték az ürrepülést, akkor feltétlenül magukkal kellett volna hozniuk a saját különleges kultúrájukat. Ám a leigázás korában a bolygó gazdáinak a kultúrája csak visszafejlődött. A vak rombolási szándékon, a társadalom erkölcsi széthullásán és kannibalizmuson kívül semmit nem hoztak magukkal ezek a kétlábú patkányok.

Harmadszor: a leigázás kora néhány évszázadig tartott. Ezalatt a bolygón a jövevényeknek több mint húsz nemzedéke élt. Miért éppen a legutolsó nemzedék vált alkalmatlanná az asszimilációra?

És végül: az erre a korra vonatkozó ásatások miért nem tárták fel a bolygó gazdáinak a nyomait? Csak patkánycsontvázak kerültek elő. Ha feltételezzük, hogy a jövevények hordája megsemmisítette az embereket, akkor az a kérdés, miért jelentek meg ismét a bolygón, sőt aránylag rövid időn belül hogyan sikerült ismét visszaállítaniuk mindazt, amit elveszítettek?

Az úrállomás munkatermében csend lett. Csak a Doktor ziháló lélegzését lehetett hallani, és a Parancsnok dobolt idegesen a karosszék karfáján.

- Az ön véleményét is szeretném hallani, Geológus.

A Geológus felkelt az asztal mellől, odalépett az üvegszekrényhez, amelyben két kristálysarkofág feküdt. Ezekben rejtett az expedíció kolosszális munkájának az eredménye. Több mint egy évig folytak az ásatások, aprólékos munkával állították össze az ezernyi leletet, és gondosan elemezték a felvetődő hipotéziseket, hogy rekonstruálják a bolygó volt lakóinak a külsejét.

Az egyik sarkofágban egy fiatalember művészién megmintázott, életnagyságú alakja állt. Még földi fogalmak szerint is nagyon szép volt, eltekintve bőrének lila színétől és aránytalanul nagy fejétől. Ez kétségtelenül a sok évszázados magasrendű kultúra eredménye volt.

A másik sarkofág ocsmány állatot őrzött, amely hajdan két lábon járt, és fényes, szürke bőr borította. Kővér törzsén két hosszú kar volt, s rajta hosszú majomujjak, törzsén pedig patkányra emlékeztető fej. A patkányember ábrázatán volt valami, ami félelmet és undort keltett.

- Szeretném hallani a véleményét.

A Geológus önkéntelenül is megrezzent, olyan hirtelen zökkent vissza gondolataiból a valóságba.

- Mielőtt válaszolnék, kérdezek valamit a Doktortól.

- Tessék.

- Mire alapozza, hogy a patkányemberek a kozmoszból érkeztek, és nem a bolygó őslakói?

- Sejtszerkezetük teljesen speciális. Mintegy átmeneti állapotot képeznek a szénhidrogénes fehérjeszerkezet és a szerves szilíciumra épülő szerkezet között. Semmi ehhez hasonlót nem találtam a bolygó állatvilágának a maradványai között. A bolygón rajtuk kívül nem volt ilyen létezési forma. Végül pedig nagyon jól tudja, hogy a hanyatlást megelőző korra vonatkozó ásatások során nem találtunk patkányembereket.

A Geológus még egyszer az üvegszekrényre pillantott, és a Parancsnokhoz lépett.

- Egyetértek a Doktorral. Az ön elmélete semmit sem magyaráz meg.

- Rendben van. Hat hónappal később indulunk vissza a Földre. Két nap múlva terjesszék elő a további munkálatok tervét. Holnaptól kezdve csökkentjük a fejadagokat.

A terepjáró lassan vergődött keresztül az orgonaszínű pordűnék között. Évmilliókkal ezelőtt itt város feküdt, s most mikroszkopikus nagyságú kagylóhéjak sokméteres rétege takarta be.

A serény földkotró gépek osztaga már kiásta a rózsaszínű, hatalmas épületet.

A terepjáró megkerülte az épületet, s óvatosan leereszkedett a katlanba, amelynek fenekén aranyos fémből öntött, furcsa alkotmány meredezett. Egy ég felé irányuló űrhajó hatalmas korongja. Újabb rejtély. A bolygó lakóinak az űrhajói egészen másfélék voltak. Hasztalanul igyekeztek legalább a nyomát felfedezni annak a fémnek, amiből az emlékmű készült. Vajon ezt a hatalmas alkotmányt a patkányemberek készítették? Mit jelenthet a talapzaton látható különös dombormű: oktaéderek és gömbök váltakozása. Ez a motívum sehol sem fordult elő az ásatásoknál.

A Doktor töprengését a hernyótalpas jármű csikorgása szakította félbe. A terepjáró oldalra billent. A Doktor megpróbálta kinyitni az ajtót, de a jármű az emlékmű talapzatához szorult.

Mit volt mit tenni: a terepjáró felső nyílásán bújt ki.

Kiderült, hogy a jobb oldali hernyótalp mélyen belesüppedt a szürke talaj egyik üregébe. A föld alatti járat orgonaszínű porral borított lépcsőfokok belevesztek a folyosó homályába...

- Nem értem, mi történt a Doktorral - jegyezte meg a Geológus, miközben az ásványokkal teli ládákat szegezte be. - Miért kerül bennünket?

- Nagyon is érthető. Úgy érzi, hogy hiába tartotta vissza az úrhajót, és nem tudja bebizonyítani az igazát.

Hiába fecséreltünk el százhusz napot. Most őmiatta kell itt hagynunk a leleteket. A visszatérés most jóval több üzemanyagot igényel, mint három hónappal ezelőtt.

Most már a teherrakéta üzemanyagára is szüksége lesz a Meteorak... Nem tudom megbocsátani magamnak, amiért olyan könnyen engedtem a rábeszélésének.

- Talán mégis beszélni kellene vele?

- Nem érdemes. Ha egyedül akar élni a laboratóriumában, ám hadd maradjon egyedül. Majd észre tér. De úgy látom, éppen ő jön, talán békülni akar.

Az úrállomás automatikus ajtaja lágyan kitárult, majd ismét becsukódott a Doktor mögött.

- Igaza volt, Parancsnok - mondta zavart mosollyal.

- Minden úgy volt, ahogy elképzelte. Valóban kozmikus támadás érte a planétát.

- Nagyon örülök, hogy csak százhusz nap alatt derítette ki ezt, és nem volt szüksége a teljes hat hónapra. Végül is mi győzte meg erről?

- Menjünk az emlékműhöz. Mindent megmutatok...

- Tessék - mondta a Doktor, és kinyitotta a föld alatti folyosó páncélozott ajtaját -, itt zajlott le a világmindenség egyik legnagyobb csatája a kozmosz egyik legrégebbi civilizációjának a megmentéséért. Ezt sikerült rekonstruálnom a csata történetéből.

Egy kis üvegalitkában apró, undok állat ugrált, testét fényes bőr borította. Kövér törzsét patkányszerű fej koronázta. A kristályszarkofágban őrzött lelet kicsinyített mása volt ez, de négy lábon járt. Villogó, vörös szeme vadul meredt a belépőkre.

- Hát ezt hol szerezte?

A Parancsnok hangja szokatlanul rekedt volt.

- A Földről hoztam. Nemrégén még közönséges tengerimalac volt, amíg meg nem fertőztem az itt talált vírussal.

A Doktor az asztalhoz lépett, és az egyik leforrasztott edényre mutatott.

- Oktaéder formájú vírus. A leggondosabban tanulmányoztam. Ha a szervezetbe jut, mindent megváltoztat: a sejt szerkezetét, a külsőt, és végül a pszichikumot. Az oktaéderben rejtőző nukleinsavak kódja szerint átalakítja a szervezetet. Ki tudja, a kozmosz melyik részéből került ide ez az undokság? Most meg kell semmisíteni a lombikok tartalmát ezzel az állattal együtt.

- Úgy véli, hogy a planéta gazdáinak a hanyatlása csupán járványos megbetegedés volt? - kérdezte a Geológus, s le nem vette tekintetét az üvegalitkáról.

- Kétségtelenül. Valószínűleg alig két nemzedék alatt kifejlődött a patkányemberek típusa.

- És ki gyógyította meg őket?
- Akik ezt az emlékművet építették: a kozmosz ismeretlen jövevényei. Itt, ebben a föld alatti helyiségben, a minden emberi vonást levetkőzött patkányemberek szeme elől elrejtőzve, titokban, dacolva a fertőzés állandó veszélyével, keresték a járvány ellenszerét, és sikerült is megtalálniuk. Talán az emlékmű talapzatán az oktaéderekkel váltakozó gömbök szimbolizálják a felfedezett antivírust. Sajnos nem sikerült a nyomukra akadni.
- És aztán mi történt?
- Ezt csak találgatni lehet. Talán úgy történt, ahogy a Parancsnok mondta. A bolygó előregedése arra készítette az újjászületett emberiséget, hogy a Galaxis másik részébe költözzön át.
- Ne haragudjon rám - mondta a Parancsnok, s odalépett a Doktorhoz. - Remélem, megbocsát. Most pedig munkára fel! Három nap múlva indulunk a Földre.
- A Parancsnok kinyújtott keze megállt a levegőben.
- Csak két hónap múlva indulunk, ahogyan megbeszéltük - felelte a Doktor, és kezét a háta mögé rejtette.
- Két hónap vesztegzár szükséges, amíg kiderül, nem fertőződtem-e meg. Addig pedig senki se jöjjön a közelembe.

ALEKSZANDR KOLPAKOV
Az Eridanus Alfája

*Az idő: a mérhetetlen távolságokból
felénk áradó fényhullám.
N. Rinyin*

Russzov felnézett a csillagképre, és gépiesen felmérte, mikor virrad meg, aztán felállt, és megdörgölte a szemét. Félredobta a hálósákokat, amelyben csak nem sikerült elaludnia, és kilépett a Pihenés Palotája előtti tisztásra, beült egy csepp alakú, egyszemélyes graviplanba, és simán felröppent az éjszakai égbolton homályosan kirajzolódó zöld hegycsúcs felé.

A fák szüntelenül susogtak valamit, és ebben a suttogásban mintha barátai hangját hallotta volna, akiket " az Idő túlsó oldalán hagyott.

Odasétált a szakadék széléhez, leheveredett a földre, és eltöprengett.

Igen, nem is olyan egyszerű dolog a jövőben élni, mint ahogy ezt annak idején elképzelte.

Mélyen lent alatta, a széles völgyben az örökkévalóság Városa terült el, az új világ e jellegzetes pontja... A relativistáknak, a kozmosz vándorainak a városa, akik élő stafétaként érkeztek a múlt mérhetetlen mélységei^a bői a jelenbe.

Az örökkévalóság Városa fokozatosan alakult ki. A huszonegyedik században még a Himalájái Űrközpont működött itt, egyike annak a három bázisnak, ahonnan az emberiség a csillagok felé tört. És bár a huszonegyedik század vége felé az űrhajók már a fény sebességének a nulla egész kilenctizedét is elérték, ez még nem okozott jelentős időlassulást. A huszadik század végétől a huszonkettedik század elejéig a kozmoszból öt expedíció tért vissza a Földre. Az „egykilences” sebességnél* ezeknek az expedícióknak a résztvevői alig „maradtak el” a földi időtől - mindössze néhány évtizednyit.

* Tehát amikor a fény sebességének 0,9-ét érték el. „Kétkilences sebesség” = a fény sebességének 0,99-a.

A huszonkettedik század második évtizedében azonban gyökeresen megváltozott a helyzet, ekkor felépítették az annihilációs rakétákat, amelyek másodpercenként kétszázkilencvenkilencezer kilométeres sebességgel száguldottak. Ezekben az idő már negyvenszer lassabban telt, mint a Földön. Az első annihilációs rakéták 2120-2145 között indultak el, hogy felkutassák a Nap távoli környékét, és a Földre csak kétszáznegyven- háromszáz év múlva tértek vissza, de az expedíció tagjai alig nyolc-tíz évet „öregedtek”. Akkor, a huszonötödik század ötvenes éveiben ejtették ki először ezt a szót: relativista, és ez azt jelentette, hogy „a múlt idők szülöttje”.

A Föld Dolgozóinak Tanácsa azt javasolta, hogy az első relativisták a Himalájái Űrközpontban telepedjenek le, ez volt a világűr meghódításának a központi állomása. S bár a relativisták tudományos és társadalmi fogalmai kissé „elmaradtak” voltak - az emberiség kultúrája, tudománya és technikája olyan szédítő iramban fejlődött -, mégsem váltak holmi „remetévé”, hanem a legtapasztaltabb űrkutató hadsereg magját alkották.

A legtöbb űrhajó teljes állománya beiratkozott a különleges Tökéletesedési

Egyetemre, és rövid pihenő után ismét nekivágtak a világegyetemnek, hogy néhány száz év múlva ismét visszatérjenek szülőbolygójukra.

A relativisták - a különféle szakmák tudósai - sokszor véglegesen letelepedtek a Himalájai Űrközpontban, és életük hátralevő részében expedícióik eredményét dolgozták fel, és az adott kor nyelvére fordították le. Az Űrközpont számos beosztása közül sokan választották a diszpécseriséget, mások operátorok lettek vagy rádiósok, az Új Korszak tudósainak és mérnökeinek a famulusai. Akadtak olyanok, akik megunták a csillaghajózást. Ők kedvük szerint választottak egy Munka Egyesülést, és belevetették magukat az Új Világ zajos, vidám, lelkes és munkás életébe.

A huszonhetedik századtól kezdve a Himalájai Űrközpont lakossága állandóan növekedett. A negyedik évezred elejére már több mint százezer éltek ott, közöttük tízezer relativista. A Föld Dolgozóinak Tanácsa úgy határozott, hogy a központot ünnepélyesen átkeresztelik az Örökkévalóság Városának.

Most, a nyolcadik évezred végén, már egymillióan laknak ott, s mintegy harmaduk relativista. Minthogy a volt Himalájai Űrközpontban ilyen sok tapasztalt űrhajós gyűlt össze, az örökkévalóság Városa természetesen az egész bolygó csillagközi expedíciójának a központjává változott, az űrhajózás sajtóságos kincsesbányájává, ahol felhalmozódott a múlt korszakok és a modern tudomány minden tudása.

Russzov feltekintett: a város fölött mint hatalmas folyam terült el a felhők áttetsző fátyla. Egy pillanatra úgy tetszett, ez a titokzatos Idők Folyama, amelyen szakadatlanul idehajóznak a relativisták. Lent még kékesszürke homály takarója fedte be a várost: óriási tömbök meredeztek ki belőle, mint egy ezüstös óceán megkövült hullámai. De a hegyek mögül már felkúsztak a fénypázmák. A számtalan csatorna fehér szalagként szabdalta fel a szubtropikus zöldövezetet, amely körülvette az örökkévalóság Városát. A derengés bágyadt fényében lassan előbukkantak a Pihenés Palotájának a tetői, a sok kilométeres futójárdák, amelyek felkúsztak a dombokra, feltűntek a lépcsők és teraszok, a rádióteleszkópok tölcseirei. A Kozmosz Vándorának kolosszális emlékműve körül fehér felhőöv libegett, s a mesterséges tó szinte megdermedt a hajnali hűvösségben. Ahogy terjedt rózsaszínű ég, előbújtak a domboldal épületei, mint a hegyről leereszkedő ismeretlen állatok csordái. A korai órákban néptelen, nyílegyenes sugárutak belevesztek a távolba, kétoldalt a libanoni cédrusok mozdulatlanul álltak, mint álomba merült elvarázsolt strázsák. A színültig telt vízmedencék ezüstpajzsnak látszottak, mintha hajdanvolt hódítók dobálták volna el őket. Az Űrközpont világítótornyának fénye lassan halványodott. Élesen kirajzolódott a ciklopszi kikötőhíd, nyújtott parabolája átszelte a déli égboltot, mint egy százlábú óriás, kilométeres lépésekkel igyekezett hegyen-völgyön át, mind magasabbra és magasabbra a csillagok felé, amíg utolsó, kilövő íve el nem érte a Csomolungma csúcsát.

A keleti hegyvonulatok mögül egyszerre fénykévék fröccsentek ki. A televíziós és rádióirányító tornyok antennái megcsillantak; úgy tetszett, lángra lobbant a Tanács csillagvizsgálójának a kupolája, fény öntötte el a kikötőhíd szerkezetét. A futójárdák szalagjai is elindultak. A sugárutak műanyag borítású sávjai elszáguldottak az első perpetumobilok, innen fentről játékszernek tetszettek. Délen feltűnt egy csapat teherszállító graviplan. Az Űrközpontban dallamosan felzengett egy sziréna. Tompán felduruzsoltak a

motorok, s működésbe hozták az irányítható rádióteleszkópok gigantikus tölcseireit.

„Fellövésre készülnek” - gondolta Russzov, és nem tévedett, ötperces időközönként még kétszer felbődült a sziréna, és az ébredező város minden lármáját hirtelen elnyomta a starthajtóművek bömbölése. A kikötőhid rácsos alagútjának nyílásaiban felbukkant az űrhajó zöldes teste. Fokozatosan növelte a sebességet. A startrakéták fűvókáiból kiáradó fényáradat váltakozott az alagút sötét alkatrészeivel, és sok különálló, vakító lobbanássá változott. Végül az űrhajó kijutott a kikötőhid utolsó láncszeméből, és egy szempillantás alatt beleveszett a fénylő napsugarakba.

Vajon mikor térnek vissza? Russzov szakértő szemmel megállapította, hogy az űrhajó a „KZ-hatkilences” osztályba tartozik. Az idő majd ezerszeresen meglassul a számukra... Vajon ha visszaérkeznek, hányadik évszázad várja majd őket itt lent, az örökkévalóság Városában?

A világegyetembe távozó rakéta felidézte a múltat. Milyen jó is volna felhajózni az Idők Folyamán, visszatérni a szülőkorba, s elmesélni a barátoknak, hogy nemhiába küzdöttek az emberiség boldogságáért.

Elnyomta a sajnálkozás sóhaját, s feltápászkodott. Sajnos, ez lehetetlen... Az idők kíméletlen áradatában csak a Jövő homályos messzeségébe lehet hajózni.

Körös-körül örök hallgatásba burkolózva álltak a Himalája hósapkás óriásai.

A lomha hegyek éppen így szunyókáltak azon a napon is, amikor a Keleti Munkás Egyesülés búcsúztatta a Föld történetének első csillaghajóját, a Ciolkovszkij mezonrakétát. Az űrhajó a Világegyesülés Korszakának küszöbén indult útnak. Ki gondolta volna akkor, hogy ez az utazás, amely csupán azt a szerény célt tűzte maga elé, hogy felderíti a Centaurus Alfájának a rendszerét, a téridő óceánján való tartós utazással válik majd nevezetessé?!

Felkeresték a Proximus körül keringő bolygót: a csend és jéghegyek világát. Átvizsgálták a Centaurus Alfájának a bolygóit: a szerves élet mindenütt kihalóban volt, sehogyan sem tudott magasabb rendűvé fejlődni, mert a kettős csillag gravitációja következtében szeszélyesen alakultak ki a keringési pályák. A Centaurus Alfájától a Ciolkovszkijnak vissza kellett volna térnie a Földre... Russzov a legénység többségétől támogatva a Hattyú Hatvanegyes csillaga felé irányította az űrhajót, abban a reményben, hogy ott értelmes lényeket találnak. De csak hatalmas, élettelen bolygókra bukkantak... Csekélyke jutalom a türelem és várakozás elkeseredett, hosszú éveikért! Majd mintha rájuk mosolygott volna a szerencse: a rendszer legkülső bolygóján váratlanul felfedeztek egy négyszögletű obeliszket, s rajta egy ismeretlen bolygó koordinátáit, így aztán nekivágtak a porfelhők túlsó oldalán fekvő Elora felejthetetlen világának, kétezernyolcszáz fényévnnyire távolodva el a Földtől.

Az űrhajó „saját idejében” csak húsz év telt el, a Földön pedig öt évezred!

Amikor a Ciolkovszkij visszahajózott az Idők Folyamán a nyolcadik évezred partjára, a legénységből csupán ketten maradtak: Russzov és az Antivilágban megöregedett Csandragupta... A többieket elnyelte a kozmosz.

Az illatos földi levegőtől megittasulva szálltak ki az űrhajóból. Lenyűgözte őket az Új Világ szépsége, szinte belesiketültek zajló, víg életébe. A nyolcadik évezred szívélyes, vidám emberei, a leszármazottak századik nemzedéke

Russzovot és Csandraguptát mint antik hősöket fogadta. Virágtenger, zene, ismeretlen nyelven elhangzó üdvözetek... A Kozmosz Vándorainak a tiszteletére rendezett grandiózus ünnepi karnevál napokig tartott.

Aztán néhány évig csak utazgattak ebben a csodálatos, illatos kertben, ami a szülőbolygójukból lett. Új erővel telt meg Russzov, és szinte már nem is sajnálkozott a Múlt miatt. De egyre csak bánkódott Csandragupta miatt, aki már úgy megöregedett, hogy nem kísérhette el, és csak csendben sorvadozott az Örökkévalóság Városában.

A nyolcadik évezred lakosai végtelenül figyelmesen és kedvesen fogadták Russzovot. Segítettek beilleszkedni az Új Világ zajló életébe. Russzov a kedvenc tudományágával, a magfizikával kezdett foglalkozni. Időközben ez olyan bonyolult lett, hogy Russzov eleinte még az alapfogalmakat sem értette. A levetített mikrofilmekről ijesztő egyenletek meredtek rá, mint holmi ágas-bogas fák, amelyeken integráljelek, ismeretlen funkciók rövidítései, tenzorindexek díszlelegtek. Izgalomba hozták az őszanyag alapelemeinek elmondhatatlanul bonyolult szerkezetei; az ő idejében erről csak félnék feltételezések születtek. Felismerhetetlenül megváltozott maga a módszer is, ahogy megközelítették a világ jelenségeit, és ahogyan megismerték az igazságot. A nyolcadik évezred tudósai az elektronikus nyelvészeti gépek segítségével megértették, milyen nehézségekbe ütközött Russzov, és „az újonc” oktatása ezután már eredményesebben haladt. Russzov megállapította, hogy a tudósok gondolkodásmódja annyira bonyolult lett, s ugyanakkor szinte „megsűrűsödött”, hogy egyetlen fogalmuk vagy kifejezésük a harmadik évezred egy-egy tudományágát magában foglalta.

Két évvel ezelőtt meghalt Csandragupta. Elszakadt hát az utolsó szál, amely a szülőkoroszával, a nemlétbe távozott társaival összekötötte...

Russzov még sokáig bámult a távozó rakéta után, aztán sietve felkelt a földről, és a graviplánhoz sietett: az emlékek annyira megrohanták, hogy szinte elfelejtkezett róla: ma van az Elpusztult Űrhajósok Napja, és ma tartják az Űrhajósok Általános Konferenciáját.

A Kozmosz Meghódítása Főtanácsának az előcsarnokában sokezerszoros torok fojtott zúgása fogadta. Felment a harmadik emelet páholsorába. Itt gyülekeztek a harmadik és negyedik évezred Űrhajósai, akiknek a gondolatait és fogalmait még a legkönnyebben megértette.

- Ma jelölik ki a matrózt, aki nekivág az Idők Folyamának - közölte vele a 2160. év kvantumrakétájának fiatal programozója, és elmerülten szemlélte a Galaxis térképét, amely az emelvény tribünje mögött szinte az egész falat betöltötte.

Russzov nem válaszolt, gépiesen a hatos számú páholy felé pillantott, ahol az Öreg ült, a negyedik évezred relativistája, a Rák Ködben végrehajtott űrutazás egyik életben maradt résztvevője. Nemrég töltötte be a kétszázhatodik életévét. Az Öreg a fiatalok egy csoportjával társalgott. A fiatalok az örökkévalóság Városában születtek, még soha nem hajóztak az Idők Folyamán, de készen álltak arra, hogy akár körberepüljék a világegyetemet. Az öreg történeteit hallgatták, szemük égett a lelkesedéstől, de arckifejezésük néha őszinte szomorúságról tanúskodott; úgy vélték: túl későn születtek.

A hatodik évezred éltes fizikusa - mindenkinél jobban meg tudta ragadni az őszanyag változásainak szeszélyes lényegét, vagy két-három szóval

megvilágítani az antigravitáció problémáját, vagy felvázolni a világ kvantumtérméretét - egy költővel beszélgetett. Mindketten igyekeztek nem egymás szavába vágni, de mindegyik a saját témájáról beszélt, s minduntalan a szomszédokhoz fordultak segítségért.

A híres kémikus, aki végleg megfejtette a nukleinsavak szerkezetét, kissé gúnyolódva vigasztalt egy kékruhás ifjút, aki minden bizonnyal egy elektronikus számítógép tervezője volt. A fiatalember a szabad idejében biológiával foglalkozott. A beszédfoszlányokból Russzov kivette, hogy a fiatalember nemrég zuhant le álmai Olümposzáról, amikor élő sejt helyett holmi közönséges irodai ragasztót kapott, amelyet valamikor az idők hajnalán használtak az ősei.

Volt itt két-három matematikus is, akik megszállottként álmodoztak a tudósok örök álmáról: hogyan lehetne a számok és egyenletek nyelvén megformulálni azokat a fizikai és biológiai törvényeket, amelyek meghatározzák az egyén átváltozását a világegyetem más dimenzióiba.

A bábeli nyelvzavar zúgása végighömpölygött az előcsarnokon; olyan volt ez, mint amikor a dagályban a parti kavicsok súrlódnak egymáshoz.

Russzov időnként türelmetlenül pillantott a bejárati ajtóra. A Tanács tagjait várta, hogy bejelentse nekik: ismét neki akar vágni a kozmosznak.

Csakhamar megjelent egy egyszerűen és szerényen öltözött, alacsony, köpcös férfi. Mosolyogva közeledett, üdvözölte az úrhajósokat. Mögötte, kis csoportokban, barátságos integetéssel és mosollyal köszöntve a relativistákat és úrhajósokat, éppen olyan szerényen öltözött férfiak jöttek. Barátságos moraj fogadta őket: a Főtanács elnökét és tagjait. Ezen a konferencián kellett kiválasztaniuk azt a relativista pilótát, aki részt vesz a következő űrrepülésen. A legénység tagjai a nyolcadik évezredből kerültek ki. Semmi, sem az Új Világ csodálatos technikája, sem a legtökéletesebb elektronikus számítógépek, sem az elmúlt hat évezred alatt felhalmozódott csillagutazások tapasztalata, semmi sem helyettesíthette a relativisták értékes, eleven tapasztalatát, amelyet oly drága áron szereztek meg.

Az emelvényre fellépett a Tanács elnöke, felemelte a kezét, csendet kért. Amikor csend lett, jelt adott, és a terem keleti falán kékes fénnel felragyogott a Világtelevízió hálózatának a képernyője. Ugyanakkor halkan zümmögni kezdett az univerzális nyelvészeti fordítógép, amely az elnök szavait közvetítette azoknak a relativistáknak, akik nemrég jelentek meg az örökkévalóság Városában, és még nem ismerték a kor nyelvét.

- Barátaim és testvéreim! - kezdte a szónok érces hangon. - Augusztus elején, útnak indítjuk a Pallaszt, a „KZ-hétkilences” típusú legmodernebb úrhajót. Az utazás célja: felderíteni az Eridanus Alfájának a csillagrendszerét. Az elmúlt évezredek során egyetlen űrutazást sem végeztünk e nap körül. Az asztronómia közvetett adatai gazdag életzóna létezéséről tanúskodnak. A Pallasz nem azért vág neki a kozmosznak, hogy újabb zászlót tűzzön ki a felkutatott csillagon, nem is azért, hogy kielégítsük a hőstettek áhítozókat. Önök tudják ezt a legjobban, hiszen a Kozmosz Vándorai szolgáltatták a modern emberi tudás piramisához a legbiztonságosabb, legdrágább köveket. Annak árán, hogy önök eltávoztak saját nemzedékük életéből, és ezer meg ezer Elpusztult Úrhajós élete árán, akik bebarangolták a napok véghetetlen óceánját a Galaxis harmadik spirálisának a síkjában, az emberiség felbecsülhetetlen értékű ismereteket szerzett az anyag tulajdonságairól, az egységes tér-idő mező változásairól, az energiagerjesztés módszeréről és

egyensúlyáról. Az a tudományos eredmény, amit egy- egy ilyen csillagközi expedíció hozott a Földre a fejlődés másfajta útjairól, más értelmes lények társadalmáról, sok ezer évi földi kutatással felér.

Az elnök elhallgatott, majd higgadtabb hangon folytatta:

- A nyolcadik évezred emberei arra kérik a Kozmosz Vándorait, vegyenek részt az expedícióban. Ki akar másodpilóta lenni?

Csend lett. A relativisták elgondolkoztak.

- Ismét nekivágjunk az Idők Folyamának, hogy még távolabbi parton kössünk ki? Elveszítjük újonnan szerzett barátainkat? Én már képtelen lennék erre... Itt élem le hátralevő napjaimat az Örökkévalóság Városában - mondta Ibanez, a 2160. év űrrepülésének kormányosa, amikor magán érezte Russzov pillantását. - Egyetért velem?

Russzov üres tekintettel bámult rá, majd felállt.

Az öreg relativisták tovább tárgyalták halk hangon a történeteket. A nyolcadik évezred emberei megértő, jóságos mosollyal figyelték őket. Voltaképpen a Tanács soha nem ragaszkodott a részvételükhöz az űrrepülésekben; úgy vélték, a relativisták már minden tőlük telhetőt megtettek az emberiségért. Végül is a Tanács bővelkedett lelkes jelentkezőkben, akik szinte megszállták a Csillagközi Problémák Szektorát.

Russzov már odafurakodott az elnök emelvényéhez.

- Kész vagyok elfoglalni a szabad helyet a Pallaszon - jelentette ki tompa hangon.

- Úgy vélem, te már megtetted a magadét – jegyezte meg szelíden a Tanács elnöke, amint felismerte ebben a jó ötvenes férfiban a kozmosz meghódításának egyik veteránját. - Maradj velünk, Iván Russzov... Az emberiség nem felejtí el a vándorlásaidat... Ugye, a Ciolkovszkij? Keleti Munkás Egyesülés?

Russzov bólintott, és makacsul megismételte:

- Kész vagyok elrepülni a Pallaszon...

- Rendben van - válaszolta rövid töprengés után az elnök. - Holnap megismerkedsz a Pallasz legénységével.

Az űrhajósok most egy állópályás szputnyikon készülnek fel a startra. Holnap csatlakozol hozzájuk.

A Pallasz, fokozatosan növelve sebességét, percenként tizennyolcmillió kilométert „falt fel” a végtelenből. Ez volt az első űrhajó, amely a magas frekvenciájú, láthatatlan radiokvantumok reaktív nyomása révén haladt. Igaz, a kvantumrakéta néhányszor lassabban gyorsult fel, mint a fotomezon-rakéta, minthogy a radiokvantumok jóval könnyebbek a fotonoknál és mezonoknál, de ezek nem fenyegettek azzal a veszéllyel, hogy porrá égetik a parabolatükröket. A fotonrakétáknál mindaddig az volt a legbonyolultabb probléma, miként szelídítik meg a parabolatükrök felületére eső szörnyűségesen felizzott fénynyalábot. A több tucat millió kilowattot igénylő, rossz hatásfokú hűtőrendszer, az óriási mágneses képernyő, amely a kisugárzás gyilkos erejét csillapította, s újabb több millió kilowatt energiát fogyasztott, a neutron védőfüggönyök, amelyek a lehető legpontosabb szinkronnal újították fel a parabolatükrök atomszerkezetét - most feleslegessé váltak.

A Pallasz „hétkilences” sebességgel száguldott a kozmoszban.

Russzov boldog volt. Ismét útra kelhetett a tér-idő parttalan óceánján. A

távolodó csillagok kékes fényei barátságosan pislogtak az oldalsó képernyőkről, a radar gigantikus ernyője a végtelenség fekete homályával fenyegette, az elektronikus védelmi jelzőrendszerből áradó megnyugtató melódia pedig mintha azt mondta volna: „Örködünk, Értelem fia... A végtelen a lábad előtt hever.” A kvantumgenerátorok alig hallható basszusa emlékeztette csak arra a tízmilliárd kilowatt erejű energiára, amely az atommagon belüli hasadás eredményeképpen jött létre, és amely folyamatosan átalakult vadul lövellő radiokvantumok reaktív sugarává. A gravimeter hanggenerátora önfeledten tutulta a bársonyos színezetű „ré”-t, s ez azt jelezte, hogy legalább tíz fényév közelben nincs semmiféle tömegvonzás. A főernyőn alig kivehető, homályos vörös foltok, infravörös csillagok világítottak mérhetetlen távolságokból, csak a spektrumvonalak Doppler-eltolódása miatt váltak láthatóvá. A csillagsebességek számlálójával összekapcsolt relatívórák minden óra leteltével sípoltak egyet, mintha azon csodálkoznának, hogy ez alatt a hatvan perc alatt a Földön már húsz nap telt el!

Az űrhajó majdnem huszonkét parszeket* hagyott maga mögött, s lassan befejezte a fékezést. A világtér a Pallasz körül szinte „elgörbült” a rettentő nagy ekvivalens tömeg** következtében, amelyet a pillanatnyi nehézkedési mező hozott létre, ez sokszázszorosa volt a földi nehézkedési erőnek.

* parszek: 3,26 fényév. Az a távolság, ahonnan a Nap és a Föld középtávolsága 1" alatt látszik

** Az Einstein-féle tömeg- és energia-összefüggések szerint a nagy energiájú fékezésnél fellépő tömeg

Az űrhajósok élete jól beszabályozott szerkezet ütemességével folyt. Az elektronikus automaták tökéletes rendszere csalhatatlan biztonsággal vezette röppályáján az űrhajót, és Russzov útitársai nyugodtan töltötték idejüket munkával, pihenéssel és alvással, mintha el sem hagyták volna a Földet. „Reggel” hat órakor dallamosán felzendült a gong - az űrhajó lakói összegyűltek az egészségügyi teremben. Gimnasztika, frissítő fürdő és besugárzás, egyszerű, tartalmas étkezés hangolták jókedvre az embereket a munkanap kezdetére.

A kormányosok és mechanikusok, mérnökök és pilóták ellenőrizték a műszereket, készülékeket. Az asztronómus türelmesen egyeztetette az Eridanus Alfájának a koordinátáit: a képernyőn egyre fényesebben tündöklő zöld korongot. A matematikus és két programozó helyettese bizonyára már századszor igazították ki az útvonal programját, valamint a mentőrobotokba betáplált parancsokat az előre nem látható komplikációk esetére. Warren főpilóta, egy bronzbarnára sült, szőke atléta, holmi dalocskát dúdolt, s elmerülten rajzolgatta a lehetséges eltérések görbéit, hogy végrehajthassa a helyesbítéseket az automata napi feljegyzéseiben. A tudósok az információs szalonban dolgoztak. Felkészültek az ismeretlen világ tanulmányozására.

Russzov még az örökkévalóság Városában megtanulta a nyolcadik évezred bonyolult asztronavigációs technikáját. Az út vége felé már tökéletesen elsajátította a Pallasz navigációs készülékeinek és berendezéseinek a kezelését. Amikor a Földön eltelt a hetedik évtized is, ami az űrhajó saját idejében ötvennégy napnak felelt meg, a főernyőn fényesen felragyogott az Eridanus Alfájának a zöld korongja... Russzov már magabiztosan állt a vezérlőpultnál Warren mellett, hogy kivezesse a Pallaszt a hat bolygó egyikének a sztacionárius röppályájára, amelyet a földi asztronómusok előrejelzése alapján valóban felfedeztek.

„Esténként” étkezés és pihenő után az űrhajósok összegyűltek a nagy, kerek teremben, ahol várta őket egy kék vizű medence, amely tengerek friss illatát árasztotta, egy kis kert, szubtropikus növényzet, sportpálya, zeneszerszámok, különféle társasjátékok. Az űrhajósok majdnem mindennap koncertet rendeztek, régi és modern költők verseit szavalták, kedvenc regényeikből olvastak fel részleteket, muzsikáltak, vidám jeleneteket adtak elő.

Egyik este különösen zajos sikert ért el Jont elektromérnök és Szvetlána Szergejevna telefotográfus. Amikor Jont leütötte az első akkordokat, szférák zenéjére emlékeztető, zengő és érces muzsika hangzott fel. Szvetlána bűgő hangja oly észrevétlenül olvadt össze a kísérettel, hogy Russzov képtelen volt megállapítani, mikor is történt. Szinte megittasult a világos, tiszta hangoktól. A dallam hol elhalkult, hol erősödött, mint a sebesült madár szárnycsapásai. Az improvizáció valóságos akkordzuhataggal ért véget.

A tapsvihar örvendező mosolyt csalt Szvetlána kipirult arcára. Russzov hirtelen csodálkozással döbbsent rá, hogy a nyolcadik évezred emberei minden tökéletességük ellenére egyszerűek és jámborak, mint hazájának sztyeppéin a szellő.

Ettől kezdve figyelemmel kísérte Szvetlánát.

A lány, vidáman dúdolgatva, gyorsan és ügyesen kezelte a telefonkészüléket, amely olyan volt, mint egy hajdani ágyú. Szinte égett keze alatt a munka. Russzov pillantása néha találkozott a lány vidám, szürke szemével.

Néhányszor már majdnem megszólította, de mindannyiszor tétován visszariadt. Sehogyan sem tudta megszokni azt a gondolatot, hogy a lány „fiatalabb, de okosabb” nála kerek hatezer évvel. Egyszer aztán mégis odalépett hozzá. Nyílt, figyelmes tekintet és barátságos mosoly fogadta.

- Először vesz részt csillagközi úton? - nyögte ki nagy nehezen.

- Igen, először - mosolygott Szvetlána. - Tegezz csak egész nyugodtan, a mi világunkban ez így szokás.

- Nem izgat az a lehetőség, hogy a Földre... egy másik korszakban térsz vissza, elveszíted családodat, barátaidat? Hiszen az örökkévalóság Városába csak másfél évszázad múlva érkezünk vissza.

Szvetlána egy pillanatra eltűnődött.

- Még életben találok a húgomat. A start idején csak hatéves volt.

- És nem félsz... a magánytól ebben a jövőben? - faggatta tovább makacsul Russzov.

Szvetlána kissé csodálkozva felelte:

- Nem félek a jövő korszaktól... Az Új Világban lehetetlen a magány!

- Talán mert másfél évszázad alatt szinte alig változik az emberek nyelve, erkölcsse és életformája?

- Csak részben. Hiszen ez nem hat évezred, mint az esetekben... - hagyta rá a lány, és váratlanul megkérdezte: - Miért voltál olyan komor az út elején? Sajnálta otthagyni a Földet?

- Ó nem! A társaim miatt bánkódtam, akik elpusztultak a kozmoszban, és nem láthatták meg a Fényes Új Világot...

Russzov elhallgatott. Emlékezetében felrémlett egy másik Szvetlána képe, aki útitársa volt űrbéli odüsszeája során, ő is életét áldozta a kozmosz felderítése közben...

Az Új Világ lánya nyugodtan, barátságosan nézett Russzovra, minden

zavar nélkül. Warren éppen arra sétált, és örvendezve mosolygott rá Russzovra, amikor meglátta felhevült arcát, amelyet oly rövid idő alatt megszeretett.

- Mit látok? - kiáltott fel Warren. - A Komor Űrhajós, a kozmosz legrégebbi vándora, végre mosolyog!

Russzov tovább mosolygott, és hallgatta a dallamos beszédet; ezt a nyelvet még most sem ismerte tökéletesen.

A beszélgetés után mintha valami megmozdult volna a lelkében. Hosszú évek után először tárult fel szíve az élet fénye előtt, amely csak úgy sugárzott ebből a lányból. Úgy érezte, teljes fenségében megvilágosodott előtte az egyszerű igazság: akárhogy tombolt a mindent felhabzsoló Idő, örökké élni fog az Elmúlhatatlan - az emberi érzelmek, a szerelem, a barátság...

A Pallasz fékezésének egyik utolsó „napjában” Szvetlana váratlanul odalépett Russzovhoz, és világos, szürke szemét ráemelve így szólt:

- Akarsz a barátom lenni, Komor Űrhajós... ott... a Földön, ha majd visszatérünk az örökkévalóság Városába? - és önkéntelenül is elpirulva elakadt. Russzov nem vette le róla a tekintetét, szemében féktelen öröm tükröződött, csodálkozás, szerelem, hála a bizalomért, és kétely, hogy ilyen gyorsan valóra váltak szenvedélyes álmai.

Válasz helyett némán kezét csókolta a lánynak.

Zöld fény sugárzott mindenfelől. A főernyőről az Eridanus Alfája mosolygott Russzovra. A korong kékes árnyalatú, remegő, zöld nyilakat lövöldözött a világtérbe. Az új nap koronájának kékeszöld dicsfénye és a készülékek műszer tábláján villogó szikrák miatt hunyorogni kellett. Russzov ott állt a műszerfal előtt Warren mellett, s néha a kezére pillantott, amely magabiztosan kormányozta a Pallaszt a csillagrendszer zöldeskék atmoszférába burkolózott középső bolygója felé. Felüvöltöttek a nukleáris fékezőmotorok. Az űrhajó, engedelmességre Russzov parancsainak, puhán belesiklik az ismeretlen planéta felső légkörébe.

Amikor a landoló Pallasz törzse már nem remegett, Warren elismerően jegyezte meg:

- Mesteri leszállás! Ragyogóan megtanultad az űrhajó irányítását.

- Milyen gyönyörű! - mutatott az egyik képernyőre Szvetlana, ahol a zöld fényű nap sugaraiban varázslatos táj bukkant elő.

- Felkészülni a kiszálláshoz! - hullámozott végig az űrhajón a parancs; az automaták minden szektorban elismételték.

Az emberek megszokottan hajtották végre a műveleteket, amelyeket a kozmikus biztonsági rendszabályok megköveteltek, biológiai védőszkafanderbe öltöztek, és meggörnyedve a Pallasz bejárati zsilipjénél tomboló hurrikánban, kiléptek a bolygó talajára.

Odakint, az idegen világban reggel volt. A nap hűvös sugara alig törtek át a közeli ritkás liget fáin, hosszú árnyak tarkították a dús pázsittal benőtt, tágas síkságot, három oldalról gigantikus erdő övezte a tisztást, lenyűgöző volt élénksárga és narancsszínű lombozata, a Föld elmúlt geológiai koraiba emlékeztető páfrányok és zsurlók könnyed reggeli párába veszttek, a világ háborítatlan csendje oly érzékelhető volt, hogy önkéntelenül is félelmet keltett. A szokatlanul ibolyakék ég, amelyen finom árnyalatú sárga fényhullámok hömpölyögtek, a távoli látóhatárnál beleolvadtak a smaragd- és ibolyaszínben játszó óceánba.

Warren dörgő hangja felhangzott a sisakmikrofonban, ez kizökkentette az űrhajósokat tűnődő dermedtségükből.

- Nem késlekedünk - jelentette be. - Készüljetek fel az első felderítő expedícióra...

Amikor elcsitulnak az úti készülődések izgalmai, és Jont beindította a hernyótalpas atomterepjárót, Warren feltette a kérdést:

- Barátaim, ki marad itt az űrhajó őrzésére?

Feszült csend lett. Nyilván senkinek sem akarózott a Pallasz megunt falai között maradni, amikor a varázslatos táj megfajított titkai csábították őket. Warren egy ideig megértően nézett társaira.

- Sorsot húzzunk? Senkit sem akarok kényszeríteni.

Beleegyeztek.

A sorshúzás szeszélye Russzovra esett.

Az űrhajósok elfoglalták helyüket az atomterepjáróban, és türelmetlenül tekingettek Warrenra, aki így szólt Russzovhoz:

- Zárkózz be az űrhajóba, és ne menj ki, amíg vissza nem térünk. Figyelj bennünket az AGRIA* képernyőjén.

* Antigravitációs rádióirányítású automata = televíziós adórakéta

Mint felingerelt darázs duruzsolt az atomterepjáró, és lassan megindult az erdő felé. Russzov elkísérte tekintetével a terepjárót, amíg az el nem tűnt a magas fűben. Mélyen felsóhajtott, és megbámulta a felkelő Alfa sugaraiból a légkörben felragyogó tűzijátékot, visszatért az űrhajóba, hogy bekapcsolja a televíziós műszereket. A Pallasz törzsében, az egyensúlyérzékelő készülék fésűs szerkezetének a tövében, halk surrogással félrehúzódott a burkolat egy része, és a résből kiröppent egy ezüstszerű, holmi játék nagyságú rakéta. Alig hallhatóan zümmögve két kört írt le a Pallasz fölött, és az űrhajóból érkező rádióparancsnak engedelmessé vált eltűnt délkelet felé, az expedíció nyomában. Néhány másodperc múlva az utazók elmerültek a sárgás, narancsszínű dzsungelben, és felfedezték a fejük felett engedelmesen lebegő televíziós rakétát.

Russzov a televízió képernyőjén feszült figyelemmel kísérte a terepjáró előrehaladását. A terepjáró átcsörtetett a vad növényzet érintetlen rengetegén. Russzov a hangátalakító fojtott közvetítésében hallotta a motor bömbölését. A terepjáró recsegve-ropogva döntötte ki a szálfákat. Az erdő váratlanul véget ért, a kutatók elé végtelen tenger tárult. A napkorong dühödten olvadozott az óceán fölött, az alacsony, hosszú hullámok taraján könnyed, szikrázó fényfoltokat vetett. A távoli látóhatár aranyos sugárzásba veszett. A parti kavicsokat gyöngy-símára csiszolta a hullámverés. A különös növények ibolyaszínű árnyékai csak fokozták a reggeli színpompá szokatlanságát.

Russzov látta, amint társai szétszóródtak a parton. Mindegyik talált magának munkát. Szvetlana harciasán célozta meg hordozható telefotokészülékével a tenger violaszínű távlatát, a part menti erdőség tömör falát és a tengerből előkandikáló, meredt szemű, furcsa halakat. A biológus nehézkesen ugrándozva hiába igyekezett utolérni egy kicsiny, gyíkszerű állatot, mert az függőlegesen megszökött előle a part mentén. A két geológus ügyesen szorgoskodott műszereivel az atom járó tói kétszáz méterre levő hegyfok sárgás szikláinál. A kémikus víz- és talajmintát vett, a botanikus pedig, úgy látszott, készen áll arra, hogy a terepjáró tartályait megtöltse

növény- és virágnyalábokkal. Warren a fizikussal és az asztronómussal együtt a zöld nap színképelemzését végezte.

- Nézzétek csak ezt a csodálatos szörnyeteget! - kiáltott fel a kémikus, s a tengerre mutatott.

A hullámok dörgő loccsanással váltak ketté, és a földi emberek megpillantottak egy hatalmas, szörnyűséges és lenyűgöző jelenséget. Először a titáni, kígyószerű fej tűnt elő, vérvörös, furcsa bibircsókok nőttek be. Aztán felbukkant a valószerűtlenül kövér, hajlékony, csuszamlós, tekergő test is: állandóan változtatta a színét, a halványkéktől a vakító kékig. Szvetlána a víz széléig futott, sietett megörökíteni a helyi vizek szörnyűséges Proteuszát. Ám a tengeri szörny dühödten rávillantotta egyetlen szemét, és közönyösen féloldalt fordulva elterült, tovább élvezve a napsütést.

- Milyen kár! - sajnálkozott Szvetlána. - Nem sikerült előről levenni. Talán majd megfordul.

A kutatók félbeszakították munkálataikat, és a partra futottak, hogy jobban szemügyre vehessék a halgyíkot.

- Mindjárt felhívjuk magunkra a figyelmét - dohogott a fizikus, és mielőtt Warren közbeszólhatott volna, rálőtt az állatra. Az atomsugárzó tölcseréből vakítóan vékony fonal tört elő, és belefúródott a szörnyeteg testébe.

Russzovnak úgy rémlett, hogy ezután az események a másodperc egy ezredrésze alatt zajlottak le. A halgyík szörnyen elbődült, világoskék színe nyomban eltűnt, és majdnem átlátszó lett, borzongva összehúzódott, és a partra egy kék villám csapott ki, jobban mondva egy hosszú, vibráló felhő, amely összekeveredett a tenger színeivel. Az úrhajósok szkafanderén szikrázó csillagok futkároztak.

Szvetlána erőtlenül hanyatlott le a narancsszínű homokra. A közelben álló úrhajósok szintén villámsújtottan rogytak össze, és nem is mozdultak többé. Warren, a két geológus, a matematikus és a programozók, akik távolabb voltak a parttól, úgy látszik, nem sérültek meg ennyire, mert görcsösen másztak a terepjáró felé. Nyomukban a terepjáró irányába újra meg újra kicsapott a sötétkék felhő. Warrennak sikerült eljutnia a terepjáróig, de még félig se mászott be, a teste megmerevedett.

Russzov talpra ugrott, gondolattalanul figyelte a halgyíkot, amely mintha mi sem történt volna, továbbra is ott sütkérezett a vízen. Aztán alámerült a hullámokban, és többé nem is mutatkozott. Russzov kurtán és alig érthetően kiáltott valamit, majd sietve felöltötte a szkafandert. Két perc múlva már ott futott az ösvényen; az idők kezdete óta a terepjáró tört először itt utat. Csak futott, és nem érzett sem fáradtságot, sem frissességet, futott, mint akit a rettegés kerget, gépiesen háritotta el maga elől a növények szárait és a soha nem látott virágok dús szirmait. Időnként elesett, lába beleakadt a terepjáró kidöntötte fa törzsébe vagy gyökereibe, s ilyenkor mozdulatlanul feküdt, nem volt ereje felkelni. Hihetetlenül meleg volt az erdőben: a szkafander kezelőjére erősített elektromos hőmérő hatvan fokot mutatott. A tropikus erdő árnyékában! Russzovról csak úgy szakadt a veríték, a szemét is elöntötte: néha meg kellett állnia, hogy teljes erőre kapcsolja a hűtőszervezetet és a légkondicionálást. A Pallasz és a katasztrófa helyszíne között fekvő tizenkét kilométert mintegy másfél óra alatt tette meg nagy nehezen, lihegve és felbukva a fáradtságtól.

Az ismeretlen energia sújtotta úrhajósok a legkülönbébb pózokban heverték a földön. A vízhez legközelebb Szvetlána feküdt, összegömbölyödve

hevert, mintha a hullámok altatódalára itt akarna elaludni a gyöngyházzsínű kavicsokkal teli parton. Russzov megpillantotta a lány arcát, amelyre ráfagyott a pillanatnyi fájdalom, szorosra zárt ajkait, halvány homlokát, hosszú szempilláit. Russzov szíve elfacsarodott. Lázasan vizsgálta sorra a társait, csodában reménykedett... Elrettentette a magány gondolata. Amikor a parttól elindulva végigvizsgálta az úrhajósokat, és elért a terepjáróhoz, az utolsó remény is elhagyta: mindenki halott volt. A feje fölött halk surrogásra lett figyelmes, ijedten feltekintett: az antigravitációs rádió-irányítású televíziós rakéta közönyösen továbbra is ott körözött a tragédia színhelye fölött, és az automata szenttelen pontosságával sugározta a színes képeket a Pallasz képernyőjére. Russzovnak eszébe jutott, hogy a felvevő rakétát elfelejtette visszahívni az úrhajóra. Ez a zümmögés most temetési énekre emlékeztette.

„Mi történt? Mi lesz most? - suttogta hangtalanul, és lerogyott a földre. - Egyedül vagyok... teljesen egyedül... és a Föld huszonhárom parszekre van." Feltápázkodott, odabotorkált a fizikushoz, aki Szvetlánához hasonlóan a vízparton esett össze. „Milyen sugárzás ölhet meg őket? Talán nem is halálos? Közönséges bénulás?" Merően figyelte a fizikus mellére szerelt készülék skáláit, az indikátor színes gömbje enyhén ringott a kék „e” betű fölött. „Elektronok - gondolta megkönnyebbülten Russzov. - Elektronzuhatag! A szörnyeteg elektromos sugarakat bocsát ki." Ismét végigvizsgálta a műszer skálamutatóit. Ezernyolcszázhuszonöt kilowattot mutatott. Ekkora erősségű kisülés érte a társait! Csak a magas hőmérsékletű zöld nap képes létrehozni ilyen élőlényeket, amelyek ekkora hatalmas elektromos energiát akumulálnak és lövellnek ki. Gondolatban felmérte a szkafander védelmi képességeit, és felillant benne a remény szikrája. „Talán csak egy súlyos elektromos sokk?” Felrémlt előtte az örökkévalóság Városának északkeleti részén elhelyezkedő gömb alakú épület: a Kozmikus Balesetek Intézete. Ott ennél súlyosabb eseteket is meggyógyítottak már... Igen, igen, de most tökéletesen egyedül maradt. És az Örökkévalóság Városa hetven fényévre van. Anabiózis! Hipotermia! Ez mentheti meg társait a szervezetükben lejátszódó irreverzibilis folyamatoktól, amelyek feltétlenül bekövetkeznének a naprendszer felé vezető hosszú úton. Most már tudta, mit kell tennie. Mindenekelőtt meg kell védenie őket a zöld nap gyilkos sugaraitól. A karjára szerelt termométer hetven fokot mutatott. Percenként felbukva a surrogó kavicson, egyik társától a másikig futott, és a hűtőszabályozót a maximumra kapcsolta. A szkafanderekben így nullfokra csökken a hőmérséklet. Aztán hozzálátott, hogy társait odacipelje a terepjáróhoz.

Az Eridanus Alfája elérte a delelőpontot, majd lassan hanyatlani kezdett, amikor Russzov, a fáradtságtól alig vánszorogva, végül odaült a kormány mellé, és bekapcsolta a motort, de az atomreaktor jól ismert duruzsolása helyett ijesztő és kongó csend volt a válasz. Ismét bekapcsolta a motort, ismét csend. Csodálkozva emelte fel a motorház fedelét. Nyomban szemébe ötlött a sugárzásszámláló fénylő korongja. „Az ionizáció növekszik - harsogta a vörös lámpa. - Távozz!” Az egyik villám nyilván belecsapott a terepjáró motorjába. A rengeteg rövidzárlat - a vezetékek megolvadt, elégett végei, a csatlakozások és a relék magjai tanúskodtak ezekről - megszakította az automatikus berendezés működését, kikapcsolta a védőernyőket, a reaktor fokozatait, a sugárzás tehát kiszivárgott, és percről percre erősödött. Russzov még egyszer a számlálóra pillantott: ötezer röntgen óránként... Ez a szkafanderek védőképességének felső határa!

Egy pillanatig sem maradhatott a terepjáróban. Sietve kihurcolta társait a veszélyes zónából.

Ütemesen zúgott az ibolyaszínű hullámverés, a tisztás fáinak a zúgása volt hozzá a kíséret. Russzov nehézkesen rakosgatta ólomnehéz, engedetlen lábait, zihálva méricskélte a kínszóan hosszú métereket: nyolcvan lépés a súlyos teherrel a tisztásig, nyolcvan lépés vissza. Tizenegyszer. Amikor óvatosan a földre engedte az utolsó úrhajóst is, hirtelen rosszul lett. Vagy félóráig hevert ott furcsa félálomban. Amikor végre nagy nehezen felemelte a fejét, a lenyugvó Eridanus Alfájának élénk sárga korongja éppen lebukott a jobb oldali erdőfedte szirt vöröses púpja mögött. A fáradtság, zúgó feje és a fenyegető valóság komor feszültséggel töltötte meg. „Mit tegyek? A terepjárót nem lehet kijavítani... A Pallaszig tizenkét kilométer. Miért nincs az úrhajón tartalék terepjáró? Várjunk csak, várjunk csak! A graviplan!" Örömeiben felordított. Hiszen a Pallaszon ott van a graviplan, egy nagy, tágas gép! Csak el kell jutnia az úrhajóig... Hirtelen megdermedt. Eszébe jutott, hogy a graviplant szétszedték, és a mechanikus meg az elektromérnök a leszállás előtt vitatkoztak a gépezet összeszerelési sémáján: a graviplan csupán néhány kisebb-nagyobb szerelvény és alkatrész formájában létezett, s ezek is a raktárban pihentek. Russzov erőltlenül rogyott le a földre. Egyedül képtelen összeszerelni a graviplant. Legalábbis addig nem, amíg éppolyan jól nem ismeri a szerkezetét és működési elvét, mint Jont és Fjodorov, az elektrografikus. Mihez kezdjen? Fusson vissza az úrhajóba, hagyja itt a társait, és lárson neki a graviplan szerelési vázlatának? Legalább néhány hónap telne el. Igen ám, de a társai nem maradhatnak itt, legfeljebb két-három napig. Minél előbb a hipotermia védelmező hidegére kell őket helyezni... Hogyan szállítja őket az úrhajóra? Elkeseredve nézett körül. Nagy nehezen feltápászkodott. Az ibolyaszínű égbolton fenyegetően égett a sárga alkonyat. „Nem szabadulsz innen! - kiáltotta az alkony. - Igen, igen, nem szabadulsz!" „Nem engedünk!" - bólogattak feléje a nap sugaraiban még vörösen izzó, gigantikus páfrányok csúcsai, és még a közönyös csillagok, az ismeretlen csillagképek szeszélyesen szétszórt, közönyös csillagai isi vészjóslóan hunyorogtak, és kárörvendve kacsingattak.

Russzov mégis ismét odaballagott a terepjáróhoz, gyötrődve gondolkozott, hogyan meneküljön meg ebből a borzasztó helyzetből. Egyenként cipelje el társait az úrhajóhoz? Tizenegyszer oda, tizenegyszer vissza... tizenkét kilométer és újabb tizenkét kilométer... majdnem háromszázezer lépés, ráadásul a felét súlyos teherrel kell megtennie.. . Megértette, hogy ez meghaladja az erejét.

Éppen úgy, mint a Földön, a trópusokon, az éjszaka itt is minden átmenet nélkül leszállt. Kitapogatta a terepjáró zárját, és töprengve félrehúzta a műanyag oldallemezeket. „Ó, én ostoba! Az oldallemezen elviszem őket!" Az ötlet szárnyakat adott neki. Gyorsan előkereste a szükséges szerszámokat, bekapcsolta a sisakreflektort, és leszerelte a terepjáró oldallemezeit. Vadul buzgólkodott a szerszámokkal, a lemezek karimájába két-két lyukat fűrt, hajlékony kötelet fűzött beléjük, s áldotta a sorsot, amiért a tartalék alkatrészek ládjában kötel is volt, majd befogta magát a lemezek elé, és szinte futva társai távolban feketéllő testéhez vonszolta őket.

Óvatosan ráfektette társait a két oldallemezre, és nagyot sóhajtva gondolt rá, hogy a két szerelvényt aligha viheti el egyszerre. Egy-egy lapon hat ember, fél tonnányi drága teher. Nekifeszült hát az egyik lemeznek. Csak

nagy nehezen mozdult el. „Nem könnyű, de el kell vinni... kell.” Elszántan fogta be magát az első szerelvény elé.

Egészen besötétedett. A sisakreflektor imbolygó, gyér fénysugarat vetett. Az őserdő homályal, fenyegető, feszült hallgatással fogadta, csak néha törte meg a csendet az alvó madarak álmos szárnycsapása meg valami halk surrogás. Megborzongott, de csakhamar megnyugodott: eszébe jutott, hogy nála van az óriási erejű atomsugárzó. Megtorpant, elővette a fegyvert, és a kapcsolót a vörös nyílra állította. Most már a legkeményebb sziklákat is szétolvaszthatja.

Minden száz méteren megállt. Szíve kétségbeesetten vért, a lélegzete elakadt, minden egyes lépés gyötrelmes kín volt. Az emberfeletti erőfeszítés, amellyel az űrhajósok testét húzta, csakhamar véglegesen kimerítette.. Lábának és karjának izmai már nem engedelmeskedtek. A hám vágta a vállát, élesen bepréselődött a szkafander rugalmas szövetébe. De ő csak ment, akadozva rakosgatta a lábát, óránként alig egy kilométert haladva. Úgy rémlett, az erdő soha nem ér véget. Elveszítette idő- és térérzékét, de csak ment, ment botladozva, el-elesve, majd újra felkelve, hogy két-három lázas ugrást tegyen előre, majd újra felbukjon. Végül elterült, s hiába próbált felállni. Nehéz álom bénította meg fáradt testét.

Amikor felébredt, hirtelen nem is tudta, hogy került oda. Már hajnalodott. A növényzet felső leveleit aranyos szikrák borították, elől a fák lombja között az égbolt zöldellt. Tompán bámult elzsibbadt kezére: ujjai megduzzadtak, a tenyere fájdalmasan égett. Csodálkozva nézte az idegen reggel ébredező szépségét. Kiderült, hogy már majdnem az erdő szélén jár. Úgy érezte, ereje visszatért, felállt, letörülte a sisak üvegére lerakódott harmatot, s ismét nekiindult. Távol a látóhatáron már ott csillogott a Pallasz törzse. Mintegy öt órába telt, amíg elérte az űrhajót, de a bejárat ajtónál elhagyta az ereje. Ismét felbukott, és legalább egy óráig hevert ott bénán, mozdulatlanul.

A bejárat és a kimeneti zsilipek építésénél mindent figyelembe vettek: csak óvatosan le kellett nyomni a törzsbe mélyesztett korongot, a zsilip teteje nagy csattanással félrehúzódott, és a biológiai védelem légáramlata azonnal felzúgott. Az automata lift bevitte Russzovot és a szállítmányt az első zsiliphez. A tető nyomban bezárult utánuk. A második és harmadik zsilipben az automata készülékek szabályozta biológiai fertőtlenítés minden élőlényt megsemmisített rajtuk, amit a szkafanderben magukkal hurcolhattak.

Szörnyen szomjas volt, sietett levenni a sisakot, és mohón felhajtott egy egész termosznyi csillagnectárt. Aztán a társait hámozta ki a szkafanderekből. Amikor Szvetlánát bevitte az anabiózis fürdőjébe, elszoruló szívvel érezte, milyen hideg a lány keze, s mielőtt lezárta volna a hipotermiás tartály áttetsző fedelét, megcsókolta jeges homlokát.

- Élni fogsz... - suttogta. - Le kell győznünk a halált és a kozmoszt... Amíg sietősen harapott valamit, szemét nem vette le képernyőről. A televíziós rakéta vak pontossággal körözött a terepjáró fölött, s változatlanul küldte a képjeleket az űrhajóba. A terepjáró az oldallemezek nélkül sebzett vadállatra emlékeztetett. Az űrhajósok második szállítmánya változatlanul ott sötétlett a tisztáson. Russzov megnyugodott: távollétében az idegen világ vadállatai nem nyúltak társaihoz. Az óceánon gigantikus hullámok hömpölyögtek, friss szél cibálta a tajtékot. Az ernyőn néhányszor feltűnt a tegnapi halgyík feje, majd eltűnt a viharzó vízhegyek között. Russzov felállt, kikapcsolta a képernyőt, az automatának parancsot adott, hogy hozza vissza a televíziós

rakétát az űrhajóra.

Néhány perc múlva már úton volt. „Még az éjszaka leszállta előtt vissza kell érnem az űrhajóra” - gondolta, s tovább hajszolta magát, de amikor vagy két óra múlva bejutott az erdő fái közé, már tudta, hogy ez lehetetlen: a nappal itt sokkal rövidebb, mint a Földön. Ám érzékei annyira eltompultak, hogy semmi félelmet nem érzett, amiért másodszor is az éjszakai erdőn kell végighaladnia. Feltekintett a fák tompán, suhogó koronáira. A levelek között nem látta a csillagokat, mint tegnap éjszaka. Az eget nyilván felhőtakaró borította. Vaksötét volt. Hirtelen olyan felhőszakadás lepte meg, amelyet még az Elora trópusain sem tapasztalt öt évezreddel ezelőtt. Valóságos vízfal zuhant alá az égből. A talaj egy pillanat alatt sártengerré változott, a lába ide-oda csúszkált, beleragadt a sárba. Szerencséjére a zápor csakhamar elállt, éppoly hirtelen, mint ahogy kezdődött.

Ezután összehasonlíthatatlanul nehezebben haladt előre.

Az óráján hajnali három óra volt, amikor kiért a tengerpartra. De hogy valóban ennyi idő volt-e, nem tudta. Mindenesetre az éjszaka vaksötét volt. A part szinte nyögött a szél és hullámverés szörnyűséges csapásai alatt. Úgy rémlett, ilyen viharban a tenger minden élőlénye elrejtőzik a fenék bűvőhelyein. Ennek ellenére a sötétségből szívbe markoló hörgések, üvöltések és csikorgások hallatszottak. A sötétséget hirtelen a jól ismert kék villámok szabdalták át, egymást keresztezve és egymásba olvadva. Valószínűleg két elektromos szörnyeteg küzdött ott életre-halálra, s ügyet sem vetettek a dühöngő viharra.

Russzov kézzel-lábbal kapaszkodva, szörnyű erőfeszítéssel vonszolta a lemezt a meredek emelkedőn. Az erdőből a tenger felé száz meg száz csermely igyekezett. A rövid zápor szülte őket. A lemez pompásan csúszott a felpuhult talajon, de Russzov sehol sem tudta megvetni a lábát, gyakran arca bukott a sárban, így aztán egy óra alatt alig egy kilométert tett meg. Akkor aztán négykézláb kúszott tovább. Most még lassabban haladt előre, de kevesebb erőt pazarolt el. A sisakreflektor sugara a mozgás ütemére cikcakkban imbolygót a fák törzsén, hol egy dúsan virágzó bokrot szakított ki a sötétségből, s rajta a briliánsként ragyogó vízcseppeket, hol egy faóriás ráncos kérgét, hol a vihar kidöntötte fák halmazát. Russzovnak úgy rémlett, már ezer éve kúszik, és az erdőnek csak nem akart vége szakadni. Hirtelen fújtató lélegzést hallott maga előtt. Kikapcsolta a reflektort, és ijedten megtorpant. Minden porcikájával érezte, hogy ott, az áthatolhatatlan sötétségben, valami hatalmas és rettenetes lény rejtőzik. Valószínűleg nagyon sokáig feküdhettek így, nem tudta, mihez kezdjen, félt rögtön bekapcsolni az atomsugárzót, mivel nem volt benne biztos, hogy azonnal megöli a szörnyeteget. A vadállat sem tágitott. Végül Russzov elszánta magát, a sötétben kikapogatta a sugárzó kapcsolóját, és vakító fehér sugarat küldött a sűrűbe. Elöl valami felugrott, recsegték-ropogtak a bokrok, dühödt ordítás hangzott fel. Ezután Russzov csak azt érezte, hogy a feje fölött valami hatalmas, rugalmas és nehéz test suhan el, és vagy tíz lépéssel mögötte a bokrokba zuhan. Ez a valami szörnyűségesen hörgve feléje mászott. Russzov a félelemtől szinte esztét vesztve addig korbácsolta az atomsugárzóval a közeledő szörnyeteget, amíg az el nem csendesült.

Észrevétlenül megvirradt. Russzov homályosan felismerte az apokaliptikus szörny megmerevedett pofáját, a hosszú karmos lábakat és a gigantikus törzset, amelyet a homályban kideríthetetlen színű, szeszélyes minták

csíkoztak.

Aztán ismét továbbindult négykézláb, lihegve az erőfeszítéstől, percenként elszunnyadva és felébredve. Kora délelőtt jutott ki a síkságra. Az egyenletesen fúvó, erős szél gyorsan felszárította a nedves talajt. A levegőben ködös párafelhők libegtek.

Az űrhajóhoz csak este ért el, teljesen kifulladásra. Utoljára még egyszer arcra bukott. Nyomban elaludt a bejárati zsilipnél, és halványan elmosolyodott: örült, hogy véget ért ez az emberfeletti kirándulás.

Két napig aludt a szalonban, még enni sem kelt fel. Már nem félt a planéta elemeitől. A Pallasz megingathatatlan falai védelmezték. Társai az anabiózisban pihentek.

A harmadik nap ébredt fel, úgy érezte, teljesen kipihente magát, nem számítva az egész testében sajgó tompa fájdalmat. Kétszer frissítő sugárfürdőt vett, jóllakott a nagy tápértékű élelemmel és a csillagnektárral, s ezután teljesen visszanyerte az erejét meg a frissességét. Itt volt az ideje, hogy a felszállásra gondoljon.

Bement az Irányító Központba, s kissé elfogódva tekintett végig a készülékek, kapcsolók, számlálók és robotok tömegén. „Ne félj - súgták a gépek. - Hiszen ismersz bennünket.” Felsőhajtott, mert hát nem lehetett csak úgy egyszerűen bekapcsolni a motorokat, és visszaindulni a Föld felé. Az útirány... össze tudja-e állítani a matematikus, az asztronómus és a programozók segítségével nélkül?... A világtér elképzelhetetlen messzeségében, sok kvadrillió kilométernyire ott száguld a kozmoszban az Ismerős Nap, s magával cipeli a bolygókat, a Földet, másodpercenként kétszázötven kilométeres sebességgel. Legalább ilyen sebességgel száguld az űrben az Eridanus Alfája is a bolygóival együtt. Nehéz, nagyon nehéz „célba találnia” az űrhajónak. Két tucat parszek alatt gravitációs anomáliák leselkednek rá, amelyek eltéríthetik az útiránytól, és a csillagok mágneses erőterei eltorzíthatják a műszerek adatait, száz meg száz előre nem látható véletlen... Pedig a röppályát szigorú egyenesként kell kiszámítani, mert az űrhajó csak ilyen pályán mozoghat fényközeli sebességgel. A Földön a sugárhoz hasonló pályát számtalan robot dolgozza ki, az örökkévalóság Városának Számító Központja. Russzov tudta, hogy a visszatérő út adatait nagyjából már felvázolta a Központ. De a programot itt a helyszínen kellett pontosan kiszámítani, amikor már ismertek az űrhajó tartózkodási helyének legapróbb adatai is. A Pallasz legénysége talán néhány hét alatt elvégezte volna ezeket a számításokat. De ő egyedül...

Warren széjfében gyorsan kikereste a Földön készített program vázlatát, és átment vele az információs könyvtárba. Minden képességét össze kell szednie, minden akaraterejét mozgósítani kell, hogy az analízis és számítások folyamán megtöltse a lyukkártya üres szalagjait a kettes számrendszernek megfelelően nevetségesen egyszerű, apró nyílásokkal, amelyek mögött azonban a tudás, munka és számítás egész hegyóriása rejlik.

Csakhamar a régmúlt századok diákjára hasonlított, aki csak néhány nappal a vizsga előtt kezdett tanulni. Veszettül dolgozott, nem számlálta az órákat, napokat, csak rövid alvásszüneteket tartott. Az elektronikus számítógépek - hű segítő társai - fáradhatatlanul működtek. Az Idők Hullámai hangtalanul zúgtak el felette, ő pedig se nem látott, se nem hallott, csak úszott azok áradatában. A napok füzére hetekké, hónapokká növekedett.

Agya csak úgy vonaglott a tenzor és variációs számítások sűrűjében, mint nem is olyan régen a teste az ősreneteg vadonában.

És végre, úgy tetszett, befejezte. A lyukkártya üres kockái megteltek. Az agya fokozatosan megtisztult a számok, egyenletek, algoritmusok mákonyától. Sokáig meredt a relatív Időszámlálóra, amíg felfogta, hogy majdnem egy évvel ezelőtt kezdett neki a számításoknak. Nem akart hinni a szemének, és jobban megnézte a Számlálót. Minden rendben volt.

A lyukkártya szalagja halkan surrogva csúszott be az Elektronikus Agy nyílásába. Most már nem Russzov akarától függött a Pallasz bonyolult elektronikus rendszereinek a munkája. Most már csak figyelnie, ellenőriznie kellett és veszély esetén beavatkoznia. Gondolatban még egyszer kielemezte számításainak kiindulópontjait. Úgy látszik, minden rendben van. De tudata mélyén valahol homályos kétkedés és bizonytalanság lapult. Mindent figyelembe vett a program összeállításakor? És ha számítás közben valahol hibázott, rosszul számolt, pontatlanul? Akaratának minden megfeszítésével elhessegette ezt a gondolatot, a kimerültségével magyarázva, s úgy döntött, hogy mielőtt felszáll és a Pallaszt kivezeti az egyenes pályára, jól kipihen magát.

Elérkezett az indulás órája. Dobogó szívvel kapcsolta be a csillagtelevíziót, búcsúpillantást vetett a sárga és narancsszínű erdőkre, a dús síkságokra, az embermagasságú füre és ibolyaszínű égre. „Előre!” - kiáltott fel önmagát bátorítva, mert már nagyon nyomasztó volt a csend és hallgatás az űrhajóban, amelynek ő volt az egyetlen utasa. Elszántan lenyomta a Startelőkészítő Műveletek gombját. A robotok és a motorok halkan felzúgtak. Nem látta, hogy az okos gépezetek bonyolult rendszere lágyan behúzta az űrhajó törzsébe a gigantikus leszállótalpakat, de hallotta az űrhajó vertikális felfüggesztő motorjainak az üvöltését, s az űrhajó orrával lassan a zenit felé fordult. Abban a pillanatban, amikor a Pallasz egész ezerméteres magasságában kiegyenesedett, a nukleáris-hidrogén startművek automatikusan bekapcsolódtak. Az űrhajó törzse vibrálni kezdett. Mint egy titáni csörlő szárai, az égő gázok lángoszlopai eleinte lassan, majd mind gyorsabban és gyorsabban ragadták a magasba a rakétát a felperzselt talajról. A növények vastag szárai sisteregve és összeroskadva kunkorodtak össze, az ég felé nyújtogatva görbe nyúlványaikat, mintha megfenyegetnék a kozmoszba távozó betolakodót.

Bekapcsolta a lakótermek antigravitációs védőhálózatát. Szinte maga előtt látta, ahogy a szalont, az anabiózis fürdőt és a Vezérlési Központot övező szupervezető gyűrűben megindulnak a hatalmas erejű örvényáramok, és olyan antigravitációs mezőt gerjesztenek, amely semlegesít minden terhelést. A rengeteg skálán cikáztak a fények, kimérten jelezte a másodperceket az automata metronóm. Hat perc múlva az űrhajó kiért a sztacionárius röppályára, és a robotok parancsának engedelmességgel egy sereg műveletet hajtott végre. Az ellipszis pálya felső pontján önműködően bekapcsolódott a főhajtómű: kurtán felvillantak a kék jelzőlámpák, felemelkedtek és leereszkedtek a csatlakozások fehér billentyűi, a központi vezérműnél az ovális képernyőn egy vörös nyíl rajzolta meg a radiokvantum-generátorok mélyében kifejlődő folyamatok görbét. Russzov mintha milliárdszoros lassítása filmfelvételt nézett volna. A gerjesztő alsó félgömbjében némán terült szét egy pompás csokor, amely körül vadul kanyarogtak az ibolyaszínű kígyók: a termonukleáris gyújtógyertya lépett működésbe, és begyújtotta az

atommagon belüli hasadás máglyáját. Ennek a folyamatnak az energiája milliószor nagyobb, koncentráltabb, mint az atommaghasadása, s kiapadhatatlan folyamként áradt a kvantumgenerátorok gigantikus hengereibe, ahonnan a mágneses mezőkben lezajló bonyolult modulációk után radiokvantumok formájában az ötszázméteres parabolatükörre zúdult, amely aztán párhuzamos nyalábként lövellte ki a világtérbe. Az Eridanus Alfája Russzov szeme láttára változott közönséges zöld csillaggá...

A robotok és automaták kifogástalanul működtek, ezt bizonyította a csodálatosan harmonikus dallam, amelybe belevegyült a műszerek hangja is. A gyorsulásmérő mutatója rezzenetlenül jelezte a 10 g-t. Már nyolc napja száguldott, s minden rendben volt, de Russzovot továbbra is kínozták a kétségek, mert nem volt, aki eloszlassa... Aztán elfogta a magány szorongása, amelyhez képest a múlt iránt érzett vágyakozása elkényeztetett gyerek szeszélyének tetszett. Lidérces álmok gyötörték, amelyekben zűrzavarosán halmozódtak a jelen és a múlt eseményei, élményei. Hol az elektromos halgyikkal harcolt a vadul fortyogó hullámokban - azt álmodta: a szörny elnyelte, s ő a rettegéstől halálfáradtan ébredt fel -, hol társai pusztulását élte át ismét, és az erején felüli súly alatt kifulladásra kúszott az őserdőben, hol pedig mint valami asztrálest bujdosott az Elora veszélyekkel teli, áttetsző dzsungelében, vagy a Ciolkovszkij űrhajósai körében látta magát, akikkel együtt vándorolt a harmadik évezredben a kozmoszban: közülük senki sem tért vissza a Földre; néha pedig éppen úgy, mint ifjúkorában, az „antianyagért” küzdött Einstein nagy utódja, Ganeta vezetésével, és lélegzetét visszafojtva leste a csodát, az annihilációs reaktort, amely megnyitotta az utat a világmindenség más napjai felé, hol meg Csandragupta halálát siratta, akivel együtt oly elszántan küzdött az Antivilág titokzatos erői ellen... Azon a „reggelen” tökéletesen összetörve ébredt, szívében valami megmagyarázhatatlan teherrel. Kezéből minden kihullott. Megpróbált olvasni, nem ment, megpróbált enni, az étel kifordult a szájából. Egy ideig gépiesen hallgatta, hogyan számlálja zengő hangon a Távolságmérő kétpercenként a mikroparszekokat, amelyek - a Pallasz mögött maradnak, céltalanul végigsimogatta a vész kormány fogantyúit, megbámulta a főernyőt, ahol egymásba olvadtak az ibolyaszínű csillagok. A Pallasz hallgatagon suhant a világtérben, hatkilences gyorsasággal. „Az útnak már majdnem a felén vagyok - gondolta Russzov. - De jó volna befeküdni az anabiózisba, és nyomban elmerülni az áldott nemlétebe...” Rendkívüli módon csábította a gondolat. Sokáig habozott, küzdött a kísértés ellen, s végül elszánta magát. Már éppen magára akarta csukni az anabiózis-kamra ajtaját, amikor szinte földbe gyökerezett a lába. A graviméter altatódalába valami új dallam keveredett. „Üzemzavar!” - villant át agyán, de a graviméter ismét mélyen és egyenletesen zúgott, s Russzov megnyugodott. A következő pillanatban a műszer hangja élesen megváltozott, felerősödött és felsüvített. Russzov a műszerfalhoz rohant, és megragadta a vészfogantyút, le nem vette szemét a mutatóról. A graviméter tűje lassan, kérlelhetetlenül kúszott a vörös vonal felé, amely az adott sebesség mellett mindig a megengedhető maximális vonzási potenciált jelezte. A mutató mozgásával együtt egyre riasztóbban üvöltött a hangelemző: „Veszély”. Russzov megborzongott a sziréna éles vijjogásától, amely abban a pillanatban harsant fel, amikor a mutató elérte a vörös vonalat. Szinte megvakította az ügyeletes robot mellén felvillanó vörös indikátor - a főhajtómű kikapcsolásának a jele. Egy pillanatra

elvesztette a fejét. „A közelben nagy gravitációjú tömeg van” - rémült el. Nyomban ezután feldübörögtek a fékezőrakéták. A gyorsulásmérő tűje rohamosan bal felé haladt, mutatva a szörnyű lassulást: száz „g”, nyolcszáz, tízezer. Olyan nagy volt a fékezés, hogy a terhelés egy pillanatra felülmúlta az antigravitáció potenciálját. Russzov a pilótaülésbe repült, belepréselődött a szivacsos huzatba. Átható zúgás hallatszott: az antigravitációt erősítő rendszer automatikusan működésbe lépett, és a túlterhelés megszűnt. A graviméter sem énekelt már, hanem fülsiketítően és lélekbemarkolóan üvöltött, bár az űrhajó sebessége rohamosan csökkent. „Gravitációs tömeg, vagy a gyenge gravitációs mező széle?” - találgatta lázasan Russzov, s már hunyorgott a vészjelzések riasztó fényétől. „Fékezni vagy növelni a sebességet? A Számító Központ térképe szerint ezen az útvonalon nincs gravitációs tömeg, vagy navigációs hiba történt?” Eléggé tapasztalt volt ahhoz, hogy megítélje: előtte roppant erejű gravitációs mező van, és majdnem ösztönösen kikapcsolta a fékező hajtóművet. A hirtelen csendben remegő kézzel túrt bele Warren széfjébe, a feljegyzések, szalagok és táblázatok között keresgélt. Tekintete újra meg újra a csillagtelevízió fekete képernyőjére szegeződött. Ha ez csillag, akkor már régen látnia kellene... Vagy talán infra? Ezt az infralokátor elárulta volna. Porfelhő? A világmindenségnek ebben az átvizsgált szektorában ez tökéletesen elképzelhetetlen. Mi lehet ez?

Kétségek gyötörték.

A graviméter skáláján a gravitáció potenciálja már felülmúlt minden ismert értéket: a Nap, az Eridanus Alfája, a közönséges infravörös csillagok, porhalmazok vonzási erejét. Russzov tovább kotorászott Warren feljegyzései között, bár amikor az útvonalat összeállította, mindet figyelmesen átvizsgálta: valami tudat alatti érzés kényszerítette, hogy tovább kutasson. Hirtelen - szinte ihletszerűen - visszaemlékezett Warren szavaira, amelyeket még az Eridanus Alfája felé vezető úton mondott Mario másodkormányos kérdésére vagy megjegyzésére: „Igen, igen... visszafelé a tizenegyedik parszekben... ha harminckét fokos kanyart teszünk a Galaxis déli pólusa felé... akkor három parszekben belül találkozunk a kialudt fehértörpével, a Zwickivel.” Russzov homlokát ellepte a hideg veríték. „Mi lehet ez a fehértörpe, ez a Zwicki?” Még sohasem hallott erről a csillagról. A pályaelemeket feltüntető diagramon sem szerepelt. Bekapcsolta az elektronikus emléktárolót, átnézte a csillagászati katalógusokat, de itt sem talált utalást a titokzatos csillagra. A félelem és a bizonytalanság szorításában ismét bekapcsolta a fékezőrakétákat. Mennydörgő zúgások közepette újra nekifogott a fárasztó kutatásnak, érezte, hogy ha nem oldja meg a Pallasz furcsa viselkedésének a rejtélyét, a pusztulás elkerülhetetlen.

A gongütés felrázta, mint valami elektromos áramütés. Idegesen fordult a műszerfal felé: ismét a robot kapcsolódott be automatikusan, fokozta az antigravitáció feszültségét. Az emléktároló képernyőjén már az utolsó tudományos közlemények és feljegyzések peregtek, amelyeket Warren készített közvetlenül a start előtt, mint ahogyan erről a margón látható jelzések is tanúskodtak. És ekkor rábukkant a Kozmosz Meghódításának Főtanácsa által kiadott információs közleményre. A feljegyzés száraz sorai egyszerre szétoszlattak minden titkot és homályt. „A Zwicki csillaga - írta Warren - láthatatlan, kihalt fehértörpe, vonzási ereje nem sokkal kisebb, mint a kihunyt csillagoké. A kialudt fehértörpéről szóló értesítést a start előtt két

órával kaptuk a Tanácstól... Számunkra ez a csillag érdektelen, minthogy félreesik utunktól négy parszeknyire a Galaxis déli pólusától. Koordinátái..."

Amikor a térképen utána nézett a csillagnak, és - a kihalt, szörnyű égitest helyét karikával megjelölte, lerogyott a karosszékbe. Szeme kikerekedett a rémülettől és elkeseredéstől... Rádöbbsent, hogy tévesen számította ki az útirányt, nem a Napra célozta be az űrhajót, hanem kissé mellé. Kínlódva töprengett, hol, a programozás melyik fázisában hibázott, de csakhamar letett erről. Ráébredt, hogy a hiba felfedezéséhez feltétlenül újra ellenőriznie kell a számításokat és adatokat. De ez egy teljes évbe telik. Most már teljes ijesztő egyszerűségében feltárult előtte a helyzete: a Pallasz nem a Nap felé száguld, hanem a gravitáció tehetetlen óceánjába hullik, amelyből még senkinek sem sikerült kievickélnie...

Ám elkeseredettsége csak egy percig tartott, mert cselekednie kellett. És már tudta, mit kell tennie. Ereje utolsó maradékáig küzdenie kell, az űrhajó utolsó gramm hajtóanyagáig. És furcsa módon a döntés után megkönnyebbült. Elszállt a félelem, a tétovaság. Csak a biztos halálba menetelő harcos higgadt bátorsága maradt. Keményen megragadta a vészfogantyúkat. A Pallasz sebessége közben annyira csökkent, hogy néhány vonásnyi fordulatot tehetett, és nem veszélyeztette széthullással az űrhajót. Rápillantott az energiafogyasztás skálájára, és a radiokvantum-generátort nyolctizedes működésre kapcsolta. Ezzel egyidejűen a tangens hajtóművek teljes erejükkel harminc fokkal keletre fordították az űrhajót. A Pallasz remegve és vibrálva megkezdte titáni harcát a gravitáció vak ereje ellen.

Kétszáznegyvenkét óráig, egy pillanatra sem lankadva, a hajtóművek sok billió kilowatt energiát lövelltek ki a világtérbe, ám az űrhajó sebessége lassan, de fokozatosan csökkent. Ez csak azzal magyarázható, hogy a Zwicky fehértörpe biztosan tartotta ölelésében a zsákmányt. Mintha sok milliárd szörnyű erejű kar lassan, de biztosan vonná az űrhajót a csend és homály világába, oda, ahol az entrópia legyűrte anyag hosszú galaktikus századokra tétlenségre ítélte magát. A graviméter már rég elhallgatott abbéli hiú igyekezetében, hogy jegyezze a vonzóerőt, amely több tucatszor felülmúlta azt, amivel a tervezők számoltak. Russzov állandóan a műszerfal előtt tartózkodott: szinte belesüketült a készülékek üvöltésébe, megvakult a lámpák és indikátorok állandó villogásától, ide-oda rohangált a műszerfal előtt, minduntalan kikapcsolta a robotokat, amelyek ismeretlen készülékek jelzésére az űrhajó egyik vagy másik részlegét hozták működésbe. Most csak egy dologra volt szüksége: egyetlen pillanatra sem volt szabad lankadnia az energetikai viharok, amely visszatartotta a Pallaszt a gravitációs szakadék szélén.

Russzov alig pihent: szinte megfeketedett, belerokkant, nem volt ideje rendesen étkezni, sietve bekapta, amit a pilóta fiókjában talált, két-három óránál tovább nem mert aludni. A tizenkettedik nap végére úgy elgyengült, hogy majdnem közönyösen fogadta a hajtóanyagmérő közlését, miszerint az űrhajó eredeti energiakészletének már csak negyven százaléka maradt meg. „Ha a mutató megáll a nulla százalékon, végre kipihenem magamat...” - gondolta ernyedten. Tompa közöny fogta el, szörnyen belefáradt, és szinte örömmel fülelt az entrópia álnok hangjára: hívta az örök nemlét komor óceánjába. Lehunyta a szemét, és elgyengülve ült a pilótaülésben, karját leeresztette. Hosszú percekig maradt így, s közben az űrhajó a fehértörpe

vonzásával küszködött.

De valahol a gondolatai mélyén felrémlettek az anabiózisban alvó társai, akik tőle remélik a segítséget, felvillant előtte a Föld ismerős képe, az emberek boldog és tevékeny élete. Ők ott a Földön tovább tökéletesítik a Szabadság Birodalmát, amelyet akkor kezdtek építeni, amikor ő még egészen fiatal volt, amikor a Ciolkovszkij elindult a Centaurus Alfája felé. Szinte maga előtt látta Szvetlánát, hallotta ismerős, zengő hangját.

Óriási erőfeszítéssel felemelte elnehezedett fejét. „Küzdeni kell; az utolsó ergig” - suttogta, a főhajtóművet teljes erőre kapcsolta, s igyekezett nem nézni a hajtóanyagfogyasztás-mérőre.

Az Időszámláló közönyösen mutatta, újabb huszonnyolc óra telt el az űrhajó saját ideje szerint. Az energia harmincöt százaléka... huszonhat százaléka. - A Pallasz remegett, himbálózott a fekete világtérben. A képernyőkön szenvtelenül villóztak holmi szeszélyes fényfoltok. Russzov tudta, mit jelent ez: a fehértörpe szörnyűséges vonzásában a világtér meggörbült, szinte önmagába zárult, felismerhetetlenül eltorzította a távoli égitestek fénysugarát: a csillagok hideg közönnyel tekintettek le a kozmosz hatalmas ölelésében táncoló homokszemre. A hajtóanyag tizenegy százaléka! Hirtelen észrevette, hogy a sebességmérő mutatója megállapodott. Ez csak azt jelenthette: a Pallasz reaktív vonzóereje tizennégy nap alatt, gigantikus energiakészletének háromnegyed részét elhasználva, végül is kiegyenlítette a Zwicky elképzeltetlenül nagy vonzását. A csillag még most sem tűnt fel a képernyőkön. Az űrhajó gyötrően vibrált a gyilkos egyensúlyban. A hajtóművek egy grammal sem tudták növelni tolóerejüket - már réges-rég elérték a veszélyes határértéket, a fehértörpe sem tudta fokozni kolosszális gravitációját. Russzov elkeseredve bámult a radiokvantum-generátor szabályozójának fehér korongjára: a maximumon állt. A nemsokára elkövetkező kikerülhetetlen vég tudata a düh és erőtlenség kiáltását csalta az ajkára. Most már semmiben sem reménykedett, még csodában sem. És ekkor mentő ötlete támadt: „A startrakéták! Ez újabb kétmillió tonna tolóerő!” Nagyot lendített a startművek kapcsolókorongján, s tisztában volt vele, hogy ezzel elhasználja a start, tehát a leszálló üzemanyagot is, s így később nem landolhat majd sem a Földön, sem a naprendszer bármely más bolygóján.

Mint a diadalmas értelem himnusza, úgy hangzott fel a starthajtóművek kurta döreje. A sebességmérő tűje nyomban megélnékvült, megremegett, és lustán jobb felé kúszott. Három óra hosszat zúgott ez a dal, s aztán elhallgatott: elfogyott a nukleáris- hidrogén hajtóanyag. Russzov arcán örömkönnyek patakzottak: tudta, hogy győzött, a fehértörpe végül is kiengedte szorításából. Az ébredező graviméter átható bugása égi muzsikának tetszett. És ahogy a Pallasz fokozatosan távolodott a fehértörpétől, ez az üvöltés egyre jobban basszus hangú dörögéssé csitult, majd élesebb lett, zenei tónust nyert, s végre ismét szólt az altatódal, a szabad világtér meséje!

Russzov kikapcsolta a főhajtóműveket, tehetetlenségi pályára vezérelte az űrhajót. Még volt annyi ereje, hogy felállt és elvánszorgott az anabiózis-kamra ajtajáig. El akarta újságotolni alvó társainak, hogy másodszor is megmenekültek, de a küszöbön felbukott, és a végkimerülés határán halálosan mély álomba zuhant. Sok-sok óra múlva azonban, amikor felébredt, mégis bement a kamrába. A fürdők kék tartályai kéken világítottak, mint

gigantikus hosszú körték, az áttetsző falak az édes felejtés ünnepélyes csendjével fogadták. Sokáig nézte társai arcát, és hangtalanul zokogott. Ezek a könnyek sok mindent elárultak: a megmenekülés örömét, a reményt, hogy még élve láthatja társait, a létezés állandó örömének a tudata, amikor a szív egy ütemre dobban az embermilliók szívével. Úgy tetszett, hogy Szvetlána arca, amely ködösen rajzolódott ki a villódzó folyadék mélyén, hirtelen mosolyra derül, ajkai alig érthetően mormolják a helyeslő és üdvözlő szavakat...

A Zwicki koordinátái, amelyeket oly drága áron ismert meg, segítettek az abszolút pontos célzásban, s a Pallaszt a naprendszer felé irányította. Ez most már olyan egyszerű volt: az automata a térképen már felrajzolta a háromszöget, amelynek a csúcsait a Nap, az Eridanus Alfája és a Zwicki alkotta. Russzovnak csak össze kellett kötnie a fehértörpét jelző pontot a Föld jelével, így aztán bezárta a Pallasz mozgásának geodetikus görbét a világtérben. A program kijavítása és pontosítása alig öt napjába került.

Az atommag-energia megmaradt tizenegy százalékos tartalékának pontosan a felét használta el, de így is csak másodpercenként nyolcezer kilométeres sebességre tudta felgyorsítani a Pallaszt: több hajtóanyagot nem használhatott fel, mert akkor nem fékezhetett volna le a sebességet, amikor a naprendszer közelébe ér. Az utolsó hetek hatalmas ideg- és fizikai feszültsége most mutatkozott meg - közel állt a teljes összeroppanáshoz, és csak egyet kívánt: nyugalmat. Nyugalmat és pihenést, nemléte és feledést! Éppen ezért csaknem közönyösen vette tudomásul a két számot, a kilencet és a nyolcezeret. Kilenc parszeket kellett még megtennie a Napig, és nyolcezer kilométeres sebességgel kellett cammognia a Pallasznak, mert nem volt több üzemanyaga a felgyorsuláshoz... Az sem rettentette meg, hogy ilyen csekély sebességgel mintegy hatszáz év választotta el a Naptól. „Anabiózis... pihenés... feledés” - suttogta szinte lázálomban, és beállította az egyik anabiózisfürdő időreléjét. De mielőtt belemerült volna, akaraterejének gigantikus megfeszítésével arra kényszerítette magát, hogy gondosan ellenőrizze a műszereket, meghallgassa harmonikus szimfóniájukat, amelyet a kozmosz fölött aratott győzelem tiszteletére zengtek, és a nagy hatósugarú rádióadó irányítószerkezetén rögzítsen egy rövid üzenetet, amely hatszáz év múlva feléled a jelésekben: az adó monoton hangon küldi majd az éterbe a Pallasz hívójelét és a rendkívül egyszerű szavakat: „Itt a Pallasz... Hatszáz éve tehetetlenségi pályán haladok... Csak bolygósebességre tudok lefékezni... Leszálláshoz nincs üzemanyagom... a fedélzeten halott legénység.”

Ötszázkilencvennégy évvel azután, hogy Russzov befeküdt az anabiózis fürdőjébe, a Pallasz elérte a naprendszert. Russzov nem hallotta, nem is hallhatta, amikor a robotok a beléjük táplált programnak engedelmességgel még egyszer utoljára bekapcsolták a kvantumgenerátorokat, harsányan felzúgtak a mágneses mezők: a radiokvantumok irányított áradatát lövelltek ki magukból, aztán a hajtóművek elnémultak, elhasználták az utolsó kilowattnyi energiát is; az űrhajó már csak ötven kilométer per szekundum sebességgel cammogott. A Pallasz a Pluto közelébe ért, és kétségbeesett kiáltásokat küldött az űrbe: „Itt a Pallasz... Mentsetek meg, Föld emberei!”

Russzov csak öt évet tévedett az időrelé beállításánál: akkor kellett volna felébrednie, amikor a naprendszer közelébe érnek. Éppen ezért nem láthatta, hogyan mentik meg őket. A Pallasz rádióüzenetét a Titán csillaghajó-

állomásán fogták fel és fejtették meg... A két hatalmas mentőűrhajó abban a pillanatban érte el a halott Pallaszt, amikor tehetetlensége miatt már keresztülszáguldozott a naprendszeren, és ismét ki akart kanyarodni, most már mindörökre, a kozmoszba. Az űrhajók a Pallasz sebességéhez igazították röptüket, zárókapcsuk hatalmas ölelésébe fogták, majd óvatosan leereszkedtek vele a Titánra.

Amikor Russzov feleszmélt, sokáig nem értette, hol van. A szoba áttetsző falán eléje tárult a Saturnus óriási korongja, amely a Titán sötétkék egén függött. Részvevő arcok hajoltak fölébe, s ennek láttán kissé elmosolyodott, arcán az öröm könnyei peregtek végig. Hirtelen felemelkedett, és reménykedve megkérdezte:

- És ők... ők már élnek?

A fehér köpenyes orvos bólintott.

- Élni fognak... Hamarosan megláthatod társaidat.

Légy nyugodt, pihenj.. . nagyon gyenge vagy.

És akkor Russzov megkönnyebbülten sóhajtott fel. Sápadt, elkínzott arcán boldog mosoly játszadozott.

HEINRICH ALTOV
Meteorok viharában

Fél évvel ezelőtt kaptam meg Zoroh üzeneteit, amelyeket a Tauról küldött.

A felismerhetetlenségig eltorzult közlemények megfejtése nehéz kenyér. Nem maga a munka nehéz, ez a dolgok természetéből adódik. Másvalami a szörnyű. Amikor az ember belevág, nem tudja, mire áldozza éveit. Egy egész életet el lehet fecsérelni néhány szokványos jelentés megfejtésére.

Eleinte ilyen jelentéktelen üzenetnek tartottam a Tauról kapott közleményt. Nem is sejtettem, hogy sok ezer évvel előre beeláthatok a jövőbe.

Zoroh üzenetének nem sokkal kellett volna megelőznie a Földre visszatérő űrhajót. Ennek ellenére a mai napig sem sikerült felfedezni a Taut. Az automatáknak havonta el kellett volna ismételniük a közleményeket - ez az általános szabály. Ezek az üzenetek sem érkeztek meg.

Hétszáznegyven méter sötétszürke és helyenként teljesen fekete szalag, amely fényt kapott a külső összeköttetés szputnyikjának a katasztrófájánál - ez volt minden, amit kézhez kaptam.

Néha úgy vélik, hogy mi, a jelrestaurátorok valami különleges készüléket használunk. Nem, nekünk más fegyverünk van - a türelem és a fantázia. Végtelen türelem és korlátlan fantázia. Megtalálni a szétzilált, alig látható vonalakat, megfejteni összefüggéseiket és helyreállítani a képet - ez munkánk lényege. A festőkhöz és költőkhöz hasonlóan mi is a magányt kedveljük: a fantázia csendet követel.

Zoroh közleményének a megfejtését a Kozmikus Kapcsolat Bulletinje közli következő számában. A hagyományoknak megfelelően a beszámoló csakis az abszolút bizonyosat tartalmazza, azokat a vonalakat, amelyek alapján még nem lehet elképzelni az egész képet. De ugyancsak a hagyomány jogán kifejthetem hipotézisemet.

Ki ne töprengett volna el azon a kérdésen, hogy ha a kommunizmus az emberiség előtörténete, mi lesz akkor magának a történelemnek a tartalma?

Már a XXI. század első harmadában minden ember megkapta a megfelelő életkörülményeket. A háborúk rég megszűntek. Nyoma sincs a betegségnek és az éhezésnek. Van elegendő lakás. Húsz-harminc éven belül létrehozuk a komplex kibernetikus termelést, amely majd önműködően fejlődik és tökéletesedik. Eltűnnek a gondok, amelyek ma az emberiség energiáinak 90 százalékát emésztik fel. Mi lesz hát a jövő?

Zoroh közleményének a megfejtése közben sokszor az intuíció segített, a képzelet a saját törvényei szerint kiegészítette a hiányos képet. Talán nem mindenki hiszi el Zoroh felfedezését, amelyet a Wolff 424 csillagrendszerben tett. Egyelőre nincs elég bizonyítékom. És mégis azt állítom: a jövő értelmezése terén nem volt még ilyen fontos felfedezés.

1

Zoroh előtt senki sem járt a Wolff 424-en. Úgy vélekedtek, hogy tudományos szempontból haszontalan lenne egy ilyen kirándulás. Valóban, a 424-es érdektelen objektum. Két parányi csillag, jellegzetes vöröstörpék, ezt

a csillagosztályt alaposan kifürkészték a Centaurus Proximus irányába végzett első repülések alkalmával. A számítások sokszor és megbízhatóan kimutatták, hogy a Wolff 424 rendszerében nem lehetségesek állandó bolygópályák. Fél évszázadig a 424-es kívül esett a kozmikus útvonalakon. Aztán Bouchard a kettős kvantumlokátorral felfedezett egy bolygót a 424-es rendszerben, így született meg „Bouchard paradoxona”: a bolygó (Bouchard Chimérának nevezte el) tilos körpályán mozgott.

Zoroh közönséges felderítő útra indult, az ilyen esetekben szokásos programmal. Valójában a fő cél Bouchard paradoxonának a megoldása volt. Zoroh egyedül vágott neki az útnak: a cél távol esett, kiegészítő felszerelésre volt szükség - navigációs és más , tudományos műszerekre -, és a kabin biológiai védelmét is meg kellett erősíteni.

Nehéz volna megmondani, a Tau parancsnokául miért Zorohot nevezték ki. Egy speciális gép döntött így, amely az űrhajók személyzetének a kiválogatását végezte. A gép megkapta az űrrepülés programját, kidolgozta a pszichofiziológiai kísérletek rendszerét, és kiszemelte azt, aki a program megvalósítására a legalkalmasabb. Ma már szinte lehetetlen megállapítani, a gép miért éppen Zorohot részesítette előnyben. Egyébként ez akkor is rejtély volt. A többi asztronauta alig tudott összeszedni 110-120 pontot az ezerből, Zoroh pedig 937-et kapott. Furcsa módon Zoroh fiatal volt és tapasztalatlan. Megőrizték a megismételt vizsgálatok szalagjait is: a gép másodszor is 937 pontot ítelt Zorohnak.

Az út (az űrhajóidő szerint) majdnem három évig tartott. A Földön tizenöt év telt el, de a kozmikus kapcsolat csupán egyhangú és rövid jelekre szorítkozott: minden rendben van. Zoroh takarékoskodott az energiával. Az első üzenetet, amelyet megfejtettem, akkor küldte, amikor a Tau elérte a 424-est.

A 424-esben valóban ott volt a bolygó, amely elméletileg elképzelhetetlen, tilos pályán keringett az egyik vörös nap körül. Restauráltam a Tau felvételeit a Chiméráról. A tizenegy összefüggő felvétel alapján sejteni lehetett, mi keltette fel Zoroh érdeklődését. A bolygó egyenlítőjén, egy kiterjedt hegyvidék középső részén, egy Kör látszott. Zoroh akkor még nem tudta, mi ez. Csak megfigyelte a Kört, ezt a több mint ezer kilométer átmérőjű sötét területet. Az éjszakák a Chimérán feleannyiak, mint nálunk, de az éjszaka és nappal gyors váltakozása nem jelentkezett a Kör hőmérsékletén. Állandóan plusz 24 fok maradt. Egyébként nem ez volt a fontos: maga a Kör létezése számított rejtélynek.

A Chiméra röppályája túl közel halad el a vörös nap mellett, és a nehézkedés rendkívül heves dagályokat idéz elő a bolygón. Amennyire a fényképekről meg lehetett ítélni, tenger (legalábbis nagy felületű) nincs. A dagályok köhullámokat keltettek.

A kőviharok bolygója volt a Chiméra. Napjában kétszer zúgott el a Chimérán a dagály, rettenetes föld-, jobban mondva chimérarengéseket okozva. Természetesen nem az elnevezés a fontos, de ezek a kőviharok annyival erősebbek voltak a legpusztítóbb földrengéseknél, mint amennyivel a hurrikán erősebb a lágy szellőnél. A viharok erősségét földi skála szerint csak háromjegyű számmal lehetett kifejezni. És ami a legfontosabb, ezek a kőviharok szörnyű pontossággal szabályosan ismétlődtek minden hat órában. A viharok közti kurta szüneteket csak feltételesen lehet csendesnek nevezni. Dörgött a két pólus között elterülő ezer meg ezer vulkán. A völgyekben

lávaflowak hömpölyögtek, utat törve maguknak a hegyláncokon keresztül. Fortyogtak az iszaptavak - nem, nem is tavak voltak ezek (ismét nem találó kifejezés ez), hanem zubogó iszaptengerek és - óceánok.

Két-három nap alatt minden megváltozott a bolygón. Minden, kivéve a Kört. Úgy látszott, a viharok kikerülik.

Semmi sem hatolt be területére: sem a tüzes lávahullámok, sem a vulkánok füstje, sem a kőviharok porfelhője.

Bizonyos vagyok benne, hogy Zoroh nyomban eltalálta: idegen értelemmel találkozott. Ezt a találkozást várta mindenki, mióta az ember kilépett a kozmoszba. De nem sejtettük, hogy ilyen lesz.

Lent idegen élet terült el, és Zoroh vizsgálta ezt az életet. Nem sietett. Körülbelül kétszáz óra múlva kezdte előkészíteni a leszálló siklórepülőgépeket. Három gépet szerelt össze, a maga korában elterjedt és elég tökéletes robotpilótával és automata felderítővel. Az első sikló a Kör középpontja felé indult, majd váratlanul visszafordult, letért pályájáról, és beleveszt a felhők fekete káoszába.

Zoroh a második siklót is kiküldte felderítő útra. Most már ő maga programozta be a repülést. A leszállás helyül különös helyet választott ki: a Körhöz közel fekvő, igen magas hegycsúcsot. A leszállás valószínűleg sikerült, és az automatáknak is sikerült valamit közölni a Tauval (egyébként nehéz megmagyarázni, miért cselekedett a továbbiakban Zoroh olyan bizonyossággal). Ám tizenhét perccel a leszállás után felhangzott a vészjelzés, és a kapcsolat megszakadt.

Úgy látszik, Zoroh csak erre várt. Nyomban nekikészülődött a leszállásnak.

Az utolsó siklón indult útnak, álló pályán hagyva a Taut, úgy, hogy az űrhajó pontosan a leszállás fölött lebegett.

2

Az első képeket rögtön a leszállás után készítette. A szalagnak ez a része maradt leginkább sértetlen. A teleobjektívvel felszerelt felvevőgép automatikusan minden negyven másodpercben bekapcsolódott, és továbbította a képet a Taura. A ködös égen szétfolyó vörös nap gyorsan haladt a látóhatár felé. Ott, a látóhatáron túl kell lennie a Körnek. A felvételeken nem látni. De jól kivehetőek a hegyek. A sziklás hegycsúcs parányi fennsíkján készültek a képek: innen zuhant a szakadékba a második sikló. A hegyek dühöngő óceánra hasonlítanak: mintha valaki százszorosára, ezerszeresére növelte volna a hurrikán kavarta óceán hullámain, és aztán, amikor már elérték legnagyobb erejüket, egy pillanat alatt kővé dermedtette volna őket. A kőhullámok tetejét tajtékfehér hó borította.

Három felvétel reflektorfényben, szürkületkor készült. Zoroh dolgozott: kozmikus leszállóhelyét előkészítette a kőviharra.

Alapjában véve semmit sem tudok Zoroh jelleméről. Általában a fiatal űrhajósok egyéni különbségei gyakorlatilag nem mutatkoznak viselkedésükön a szokásos körülmények között. A jellemformálódás a kozmoszban történik. Zoroh tevékenységét kutatva, csak hozzávetőlegesen tudom megmagyarázni, miért járt el így, s nem másképpen.

Például miért maradt ezen a leszállóhelyen?

Aligha kell bizonyítanom, hogy Zoroh a józan ész ellen cselekedett. Semmiféle szükség nem volt arra, hogy az expedíció sikerét kockáztassa: a

sikló átrepülhetett volna egy másik helyre, vagy visszatérhetett volna a Taura. A hegycsúcson maradv Zoroh semmit sem nyert. Szinte szándékosan kereste a hallatlan veszélyt. Miért?

A felvételeken jól látni, mi is az a kövihar.

A vihar kezdete előtt vagy tíz perccel a hegyekben ibolyaszínű tüzek gyúlnak. A bolygó kérge még ellenáll a dagály lökéseinek, és feltöltődik elektromossággal, a sziklák hegyes csúcsai pedig hideg kékes, ibolyaszínű lángba burkolóznak. A láng hamar fellobban: az árnyak visszahúzódnak, lefelé vonulnak. A nagyon távoli csúcsok is láthatóvá válnak. És amikor a kékes, ibolyaszínű lángolás a legjobban izzik, a dagály odébbtolja a hegyeket. A felvétel ezt a pillanatot kapta el, a hegyek bozontosnak, szétfolyónak látszanak: csillagos ég és bozontos, felborzolódo hegyek...

A kőőceán megrendült, mozgásba lendült. A sziklák elveszítették szilárdságukat: a kemény kő, természete ellenére, mozgékony lett. Át lehet hajózni a viharos tengeren, le lehet küzdeni a napperzselt sivatagot, mindenén át lehet hatolni, csak ezeken a dühöngő kőhullámokon nem.

Óriási szirtek omlottak alá, mintha valaki alul elfürészelte volna őket. Egymásnak ütközve szétporladtak a sziklák, és a sűrű, fekete por pillanatok alatt felcsapott a leszállóhelyig, ahol csodával határos módon megmaradt a sikló.

A kövihar szaggatta hegyek alól lángpatakok csaptak fel. A fényszórók vékony sugarai beleveszték a tűz és füst káoszába. Aztán áthatolhatatlan falként emelkedett fel a kőpor, és a teleobjektívvel felszerelt kamera, miután továbbította az utolsó képet a Taunak, befejezte a felvételt.

A vihar több mint egy óráig tartott. Amikor véget ért, és a por is kezdett leülepedni, az automaták újabb felvételeket készítettek. Zoroh nagy teljesítményű kvantumgenerátorokat szerelt a megvilágító rakétákra, de a képek rosszul sikerültek. Mint már előbb is, körös-körül kihúlt hullámokhoz hasonlító hegyek. De ezek már más hullámok voltak: a kőhurrikán eltörölte a Chiméra felszínéről a Himalájához mérhető hegységet, és újabb füstölgő hegláncokat emelt a magasba. Csupán néhány hatalmas csúcs maradt épen. Ormaik magányosan meredtek a porfelhők fölé.

3

Mégis mi készítette Zorohot arra, hogy ott maradjon a parányi fennsíkon?

Hiába próbáltam megválaszolni ezt a kérdést, amíg rá nem döbentem: először mást kell kiderítenem, és valahogy magyarázatot kell kapnom arra, hogy a gép miért éppen Zorohot jelölte ki a Tau parancsnokául.

Ezeket a gépeket már régen nem használják, így nem sikerült megtalálnom részletes leírásukat. Nem tudom bebizonyítani elméletem helyességét. Nem baj, hadd legyen ez csak egyszerű feltételezés, nem több.

Így hát véleményem szerint az út programjának legfontosabb jellegzetessége az volt, hogy lehetségesnek látszott a magas fejlettségű idegen léttel való találkozás. A Chiméra szokatlan keringési pályája már az indulás előtt azt sugallta, hogy számolni kell ezzel a lehetőséggel. A választást pedig az jellemezte, hogy Zoroh volt a legfiatalabb jelölt. Bizonyos vagyok benne, hogy a gép - ha lehetősége nyílt volna - még fiatalabb úrhajóst választ ki.

A gép úgy vélekedett, hogy ha idegen és sokkal fejlettebb civilizációval

találkozunk, az emberiséget nagyon fiatal embernek kell képviselnie. És van ebben valami sajátos logika. A két civilizáció közti színvonalkülönbség oly jelentős lehet, hogy egyáltalán nem játszik szerepet, ha valamivel több vagy kevesebb tapasztalata és tudása van az űrhajósoknak.

De ismétlem, nem szándékozom megokolni a gép választását. Számomra egészen másvalamí fontos. Ha Zoroh legfontosabb tulajdonsága jelen esetben a fiatalság, akkor sok minden érthetőbb.

Az első két siklórepülőgép elpusztult. Ha Zoroh helyén tapasztalt, vén róka ül, megduplázza az óvatosságot. Zorohnak a bátorsága duplázódott meg - fiatal volt. Az ilyen merészséget semmi nem menti, nincs értelme, hacsak... hacsak nem tételezzük fel, hogy valaki olyan szemléli az egészet, aki még soha nem látott embert. Ez a valaki nem félt a kővihartól. Zoroh sem akart meghátrálni előre. Gyerekség! Ám Zoroh voltaképpen gyerek volt.

Azon a kurta éjszakán, ott, az idegen bolygón, Zoroh nagyon nehéz helyzetben volt. Az űrhajózás nem ismer hasonló eseteket: a bolygók meghódítását rendszerint megelőzi a rendszeres és csoportos felderítés. Zoroh egyedül volt. Az űrhajón töltött három év szintén egyedüllét volt, de teljesen más természetű. Az űrhajó szűk és lakályos, úgy tetszik, hogy falain kívül csak üresség van. A végtelen távolban hunyorgó csillagokat csak az ész érzékeli, a szív nem. Az űrkabinnak megvannak a maga méretei: a nagy ember az erős és engedelmes gépek környezetében, és valahol ott a figyelő képernyők mélyén a parányi világok... Még a leereszkedés előtt egy órával is Zoroh egyetlen pillantással átfoghatta a bolygót. És amikor leszállt a fennsíkra, és kinyitotta az űrhajó ajtaját, minden megváltozott. Más méreteket öltött a világ, és ezekben a méreteken az ember mákszemnyi lett, szinte elveszett az óriási hegyek közt. Később pedig, mintha csak a világ új méreteit akarná igazolni, megkezdődött a kővihar.

A Zorohot kiválasztó gépet emberek építették. Érthető, hogy egy ilyen gép egyenlőségi jelet tesz a fiatalság és a bátorság közé. Más dolgot szeretnék hangsúlyozni: a gép, úgy látszik, valamivel többet értett bátorságon, mint a félelem legyőzését a veszély idején. Szörnyű, ha leomlanak a hegyek, de százszor szörnyűbb, ha megingathatatlanak tetsző, megszokott elképzelések omlanak le. A gép (most egészen bizonyos vagyok ebben) figyelembe vette, hogy az ilyen megrázkódtatás elkerülhetetlen, ha idegen civilizációval találkozunk. Éppen ezért választotta ki a legfiatalabb űrhajóst. Számított valami más nagyságrendű, más minőségű bátorságára, és Zoroh valóban kiszámíthatatlan vakmerő lépéssel kezdte munkáját.

Nem akarok senkit meggyőzni: ez csupán munkahipotézis. És őszintén szólva, örülök, hogy a Találkozás (megszoktam, hogy ezt az eseményt ezzel az egy szóval jelöljem) így kezdődött. Jobb, ha az, aki először találkozik emberrel, a bátorságát látja, és nem az óvatosságát.

4

Zoroh közleményének a megfejtése közben sokat gondoltam a Találkozásra. A jelrestaurálás egész stratégiája arra alapult, hogy először azt kell megérteni, hogyan folyt le a Találkozás.

A szokástól eltérően nem folyamodtam a gépek kiválogatta információkhoz. Mindent elolvastam, amit valaha írtak a feltételezett Találkozásról. Tudományos fantasztikum, hipotézisek, vitabeszámolók, asztrobiológusok

elme-futtatásai - mindent elolvastam, pedig sok időbe tellett. Nem emlékszem már, mikor történt, de a tények és cáfolatok, találgatások és újabb találgatások halmazában kezdett kibontakozni valamiféle rendszer. Most már elég pontosan meg tudom fogalmazni elképzelésemet: a Találkozásról való elképzelések annál közelebb járnak az igazsághoz, minél jobban eltávolodunk a geocentrikus szemlélettől.

Valamikor a Földet képzelték a világmindenség közepének, és az embert tartották az egyetlen értelmes lénynek - ekkor a Találkozásnak még a problémája sem létezett. A fejlődés során az emberek ráébredtek, mi az igazi helye a Földnek a végtelen univerzumban. Ám ilyen a gondolkodás tehetetlensége: még most is azt képzeljük, hogy hozzánk kell iderepülni, minket kell keresni, mifelénk kell irányozni a jelzéseket... Jól tudjuk, hogy a Föld nem a világ közepe. És mégis, ha nem is fő-, de egyenlő szerepet akarunk magunknak biztosítani (és ez a gondolkodás tehetetlensége). Erre épül minden hipotézis. Eszményképünk a rádió- vagy optikai kapcsolattal összekötött világok Nagy Gyűrűje. Erre alapozzuk terveinket az OZMA első rádiókutatásaitól kezdve egészen a Merkúron épített nagy Napsugárzóig.

Miért nem sikerült felfognunk más civilizációk jelzéseit? A legtermészetesebb felelet: mert nincsenek ilyen jelzések. Civilizáció van, lehetőségük is van, hogy jelzéseket küldjenek, de mással vannak elfoglalva. Ezt a felettébb egyszerű gondolatot újra meg újra elfojtják a geocentrikus szemlélet maradványai: minthogy mi keresünk, és erre összpontosítjuk minden erőfeszítésünket, tehát minket is keresnek.

A vöröses színű, fakó nap már a látóhatár fölé emelkedett, amikor Zoroh leszállt a siklóval a Kör határán egy kis halmon. A határt világosan ki lehetett venni a helyreállított képeken. A határ mentén barna füst gomolyog: valami ismeretlen erő nem engedi a Kör közelébe. Zoroh két elképesztő felvételt csinált: a keskeny lávapatok elér a határig, élesen elfordul, és visszafelé folyik, alulról felfelé.

A Körnek áthatolhatatlan határai voltak, ennek ellenére Zoroh egyáltalán nem kételkedett benne, hogy őt átereszti: a siklóra kerek futómű volt felszerelve, ennek segítségével kellett volna a Kör sima felületén haladni. Úgy tetszik, helyes lett volna előbb kipróbálni, odamenni a Körhöz, és átlépni a határon. Ha a sikló nekiütközik a Kör láthatatlan falának, ez katasztrófához vezetett volna. De Zoroh beült a siklóba, és a gép lassan (a kerekek minduntalan belesüppedtek a hamuba) elindult a Kör felé.

A felvevőgépet Zoroh a határnál hagyta. Nem elővigyázatosságból, hanem hogy az mintegy külső szemlélőként rögzítse a Körbe való behatolást. A felvételek erősen megrongálódtak, de azért azt ki lehet venni, amint a súlyos sikló imbolyogva lesiklik a dombról.

Akadálytalanul, sőt szinte diadalmasan szelte át a határt. Aztán Zoroh megállította a gépet, és visszatért a felvevőért. Felerősítette a sikló szárnya alá, és az attól fogva öt másodperces időközönként felvételeket készített.

A Kör lehetett volna valamilyen természetes képződmény. Kezdetben nem zártam ki ezt a lehetőséget. De amikor a Körön belül készített első felvételeket is áttanulmányoztam, rádöbbentem, hogy a Kör bonyolult gépezet, amelyet egy igen fejlett civilizáció alkotott.

Egyébként Zoroh egyetlen egyszer sem beszél „gépről”. Kőviharok Kikötőjének nevezi. És nyomban megmagyarázza, hogy ez holmi üvegplatóra hasonlít. Mellékesen, nagyon mellékesen említi ezt Zoroh. A képeken úgy

tetszik, a Kőviharok Kikötője fémből van. Az egyik felvételt sikerült majdnem teljesen restaurálni: a látóhatárig terjed az ideálisan sima felület, és bágyadtan csillog a vörös nap ferde sugaraiban. Zoroh mégis azt mondja, hogy a Kikötő felülete áttetsző. Ott, a zöldes mélységben, valami állandóan változtatta a helyét, kísérteties, elsuhanó árnyak lobbantak fel és hunytak ki.

A sikló majdnem ötven óráig (a Chimérán ez öt nap) maradt a Kikötő határánál. Itt nem volt „chimérarengés”, és Zoroh nyilvánvalóan csak a Találkozásra gondolt. Arra, ami a Kikötő területén kívül történt, ügyet sem vetett. Nem vontatta félre a siklót sem, amikor a hegyekről kő- és hamulavina zúdult alá, eltiporva minden útjában álló akadályt. A lavina egészen a határig gördült. A kétszázméteres, sistergő hullám majdnem függőlegesen felágaskodott, és egy szempillantás alatt megdermedt, megállította a láthatatlan akadály.

Ötven óra múlva Zoroh elindult a Kikötő belseje felé. A gép egyre növekvő sebességgel száguldott a tükörsima felületen.

Zoroh az „észársakat” kereste.

Megjegyzendő részlet: a felvevőt irányító automata Zorohnál előbb megértette, hogy értelmetlen a rohanás. A kamera a szárny alatt volt, és eleinte minden három percben lépett működésbe. Az automata fokozatosan növelte a szünetet a felvételek közt, majd végképp beszüntette működését.

5

A Tau közleményét, a hétszáznegyven méter elfeketedett filmszalagot a szokásos restaurációs folyamatok után kaptam meg. Ha nagyjából is, de már akkor el lehetett igazodni egyes képeken. Rosszabb volt a helyzet a hanggal - a közlemény legértékesebb részével. (A képek többségét automata készítette, de a hangszalag magának Zorohnak a beszédét őrizte meg.) Csakhamar kimerítettük a még rendelkezésünkre álló restaurálási lehetőségeket is. Újra meg újra végig kellett hallgatnom a szalagot. Rendkívül egyhangú munka: a szalag csak forog - bugás, recsegés, fütty... Az ember variálja a sebességet, a hangerőt, kiigazítja a hangszínt, hangszűrőt alkalmaz, és a zaj sűrű függőnye mögül végre áttör a szó. Egyetlen szó, amely többnyire hasznavehetetlen... És mégis meg kell fejteni találmra tucatnyi, száz meg száz szót. Végül is az ember megtalálja a kulcsszavakat, és kikombinálja, mi lehet előttük és utánuk. Feltételezett mondatok születnek - mint gyakran megszakadó, ritka pontozott vonal - a szalag egész hosszúságában.

A munka csendet igényelt. Hetekig csendben éltem, amely fokozatosan élesítette a hallásomat. Átköltöztem a Bajkál mellé, egy elhagyatott külszíni kőbánya mélyén berendezett kis laboratóriumba. Itt a kilométernyi mélységben majdnem abszolút csend uralkodott.

A kőbánya ezüstös fúvel benőtt teraszai meredeken emelkedtek a magasba, és a napkorong csak délben jelent meg rövid időre, valahol a mérhetetlen magasságban. A hely vad volt és sajátságosán érdekes. A kőbányászást mintegy negyven évvel ezelőtt szüntették meg. Azután sokáig itt kísérleteztek az új földalattjáró gépekkel. A teraszok függőleges falaiban felfelé húzódó lyukak fekete üregei tátongtak, és a bányarobbantások hasogatta fenekén, a szétdarabolt kövek között, ócska gépek súlyos roncsai hevertek.

Szinte nem is tudom, mi az a földalattjáró gép. Ma már ilyesmire nincs szükség, vannak neutrinoanalizátorok, amelyek könnyedén átvilágítják a bolygót. Nem is igyekeztem kiigazodni ezen, csak mentem és figyeltem, néha nagy nehezen beprézeltem magamat a parányi kabinokba, elriasztva a mezei egereket és fakúszókat.

Vagy kétszáz méterre a laboratóriumtól, egy mély tölcsérből, egy földalattjáró fémkarjai nyúltak ki. A gépet nem lehetett látni, a föld alatt maradt. Csak a hajlékony manipulátorok jutottak a felszínre, szűk utat vágva maguknak. Aztán ott a földalattjáró nyolc karja megmerevedett, utolsó erőfeszítésükben felfelé nyújtózkodtak, s mindörökre belemarkoltak a kövekbe.

Éjjelente a bánya felett, szinte a védőkoriát vörös jelzőfényeit súrolva, sietősen repültek tova a fehéres felhők. Valahol a szomszédságban húzódtott egy meteorológiai útvonal, amelyen a fellegeket a mongol sztyeppék felé terelték. Szél kóborolt a rések között, és némán behordta a bánya aljára a sztyeppéi fű és lekaszált széna nedves illatát.

Hamar megszoktam a csendet. A negyedik nap először kaptam el egy többször ismétlődő mondatot. Eleinte nem is próbáltam megérteni a szótöredékeket, úgy hallgattam az egészet, mint valami zenét. Még nem fejtettem meg ezt az ismétlődő mondatot, de tudtam: Zoroh valami rendkívül fontos dolgról beszél.

A sikló sokáig állt a Kőviharok Kikötője középső részén. Azután Zoroh a határhoz ment, és annak mentén megtett vagy kétszáz kilométert. A sikló lassan haladt a durván csiszolt oszlopokra emlékeztető barna sziklák palánkja mentén, öt-hat óra múlva a sikló (változatlan lassúsággal) visszafelé indult a Kikötő közepe felé.

A képekről ítélve semmi nem történt. De Zoroh makacsul ismételt egy és ugyanazon közleményt.

Most már nehéz kideríteni, hogyan is ötlött az eszembe a megoldás. Egyik éjszaka a felhők széthúzódtak, szétfoszlottak, és a bánya fölött megjelent a csillagos égbolt. A védőkoriát árbocának tetején levő vörös jelzőfények éles vonala egyszeriben összeolvadt a csillagokkal. És úgy rémlik, akkor hallottam meg a szót: vörös eltolódás.

Az idegen civilizáció alkotta Kőviharok Kikötője a Galaxis tágulását akadályozta meg.

Ha jól értettem Zoroh üzenetét, sok ilyen gépezet működött. Galaxisunk különböző pontjain helyezték el őket, és egyetlen rendszert alkottak. A rendszer teljesítménye fokozatosan nőtt, és az elkövetkező időkben a szomszédos galaxisoktól való távolodást fel kell majd váltania a közeledésnek.

Ilyen volt az Értelem, amellyel az ember találkozott a kozmoszban.

6

Most már világosan látom az asztrobiológusok tévedését. Ők a következőképpen okoskodtak:

Az élet keletkezéséhez az szükséges, hogy a bolygó tömege ne legyen túlságosan nagy, és ne legyen túlságosan kicsi. A bolygónak nem szabad túl közel lennie a napjához, de ne is legyen tőle túl távol. A napnak sok-sok milliárd év folyamán körülbelül állandó mennyiségű energiát kell kisugároznia:

nem túl sokat, nem túl keveset... Az efféle megszorítások megszorodása következtében a minimálisra csökkent annak a valószínűsége, hogy a Föld közelében lakott bolygót találnak. Lehet-e csodálkozni azon, hogy egyetlen probléma került előtérbe: hogyan létesítsenek kapcsolatot velük?

Az élet keletkezéséhez és kifejlődéséhez valóban a feltételek meghatározott láncolata szükséges. De amikor az élőlények értelmessé válnak, fokozatosan megszűnnek függni a külső körülményektől. Megváltoztatják ezeket a feltételeket, irányítják őket, mindenekelőtt a saját planétájukon, aztán pedig kozmikus méretekben.

Naprendszerünkben a feltételek összessége csak a Földön volt meg, de most már lakható a Hold, a Merkúr, a Vénusz, a Mars és a nagy bolygók holdjai.

A kozmoszba való kilépés elkerülhetetlen következménye a találkozás egy magasrendű civilizációval. Hangsúlyozom, nem általában egy idegen civilizációval, hanem olyannal, amely mérhetetlenül megelőzött minket.

Annak a valószínűsége, hogy a fejlődés elején levő étellel találkozunk, valóban rendkívül csekély, itt helytálló az asztrobiológusok logikája és számítása. Ám a magasrendű civilizációk számára a kozmoszban nincs alkalmatlan életfeltétel. Az ilyen civilizáció meghódítja a kozmoszt, és mindenütt képes megvetni a lábát, bármilyen körülmények között. Csupán azok a planéták alkalmatlanok, amelyeknek - a körülmények szerencsés találkozására folytán - már fejlődik a saját élete. Ezeket a planétákat nem alakíthatják át, és az egyik életforma számára kedvező életfeltételek majdnem mindig alkalmatlanok a másik forma számára.

És még egy körülmény.

A kozmoszban terjeszkedő civilizáció frontja előtt messze elől járnak technikai eszközei. Velük, a gépekkel kell mindenekelőtt találkozunk az idegen világ határain.

Képzeld el, hogy az óceán közepén levő magányos sziget lakói elhatározzák, hogy felveszik a kapcsolatot idegen országokkal. A talpalatnyi földön felnövő szigetlakók úgy képzelik, hogy az egész világ óceánból és szétszórt szigetekből áll, amelyek éppoly parányiak, mint az ő szigetük. És elérkeznek egy hatalmas földrész partjához. A part kopár, és ameddig a szem ellát, sehol egy élőlény. Csak egy torony magasodik a parton, amelynek kerek ablakában egyenlő időközökben felvillan és elalszik a fény. A szigetlakók nem tudják, hogy ez automatikus világítótorony. Makacsul keresik az embereket, és csak lassan ébrednek rá, hogy ennek a hatalmas szigetnek a lakói valahol a parttól nagyon messze élnek, ott, a magas, nagyon magas hegyeken túl.

Zoroh a Földhöz hasonló szigetecskét kereste. Vagy a naprendszer bolygócsaládjához hasonló szigetvilágot, így vélekedtünk mindnyájan, nemcsak ő egyedül. Például gondosan kidolgoztuk a nyelvi kapcsolat részleteit, mert nyugtalanított, hogyan beszélünk majd a Találkozáskor. Pedig ez a probléma egész egyszerűen nem is létezik. Annak a civilizációnak, amellyel találkozni fogunk, már régen megvannak a kölcsönös kapcsolatokat biztosító eszközei. Összehasonlíthatatlanul fontosabb másvalami: mit mondunk azoknak, akik nálunk ezerszer, milliószor nagyobb utat tettek meg?

Erről elég keveset gondolkodtunk.

Talán itt is a Nagy Gyűrű elmélete hatott, ez az igen hatásos elmélet, amely filozófiai lényegét tekintve mégis csak geocentrikus. Tegyük fel, létrejön a Nagy Gyűrű. Mit nyerünk vele? Minden üzenet tíz, száz, esetleg ezer évig

halad majd. A kapcsolatok felvétele, ha elfogadjuk a Nagy Gyűrű elméletét, semmit nem változtat a helyzeten: mindenki változatlanul ott marad a „szigetecskéjén”. Nem véletlen, hogy a regényben, amely először felvetette a Nagy Gyűrű eszméjét, az élet a Földön változatlanul folyt tovább, és a Gyűrűbe kerülő üzenetek gyakorlatilag egyáltalán nem hatottak változatlanul izolált életünkre.

Egyébként, amikor mi, a világmindenség parányi szigetének a lakói, először kötünk ki a hatalmas kontinens partján, az izoláltság egyszer s mindenkorra megszűnik. És nem lesz fontosabb kérdés annál, hogy milyen helyet foglalunk el mi, emberek, ebben a nagy és számunkra új világban.

7

A Találkozás problémájával így vagy úgy kapcsolatban levő könyvek áttanulmányozása közben egyszer a következő sorokat írtam ki: „És itt elérkezünk a komoly kérdéshez: megfigyelhetünk-e a világmindenségben »természetfeletti« jelenségeket (azaz olyanokat, amelyek nem engedelmessé válnak az élettelen anyag törvényeinek)? Erre a kérdésre egyelőre nem adhatunk választ... Egyébként elképzelhető, hogy végtelen fejlődése közben az értelmes élet galaktikus méretekben is megnyilvánul.”

Miféle „megnyilvánulásra” gondolnak? Vajon a világmindenség szerkezetében nincsenek olyan anomáliák, amelyeket mindennél természetesebben az Értelem alkotó tevékenysége magyaráz meg? Nem várhatjuk, hogy „megnyilvánulásként” az égen kigyullad a felirat: „Kérem, szíveskedjenek idefigyelni...”

Ha jól értettem Zorohot, a fejlett civilizációk ereje akkora, hogy képesek még a szomszédos galaxisok mozgásába is beavatkozni. De hiszen akkor a saját Galaxisunkon belül különösen erősen kell megnyilvánulnia az Értelem tevékenységének.

Itt elfogytak az adatok, amelyeket a Tauról érkezett üzenetből megfejtettem. Tovább már magamnak kellett kutatnom.

Nem kutatnom, nem jó szó ez. Az a gondolat, hogy magának a Galaxisnak a szerkezetében kell vizsgálni az értelmes átrendezés nyomait, rögtön egész sereg tényt vonzott magához.

A Galaxis tanulmányozása közben már régen felfedezték, hogy kétfajta csillaghalmaz van: gömb- és nyílthalmaz. Azt is tudtuk, hogy a Galaxis középpontjában nagy gömbhalmaz helyezkedik el, amelyet más gömbhalmazok vesznek körül. De vajon milyen erő csoportosítja így a csillagokat? Milyen erő kényszeríti a gömbhalmazokat, hogy a Galaxis középpontja körül tömörüljenek? Megpróbáltunk válaszolni ezekre a kérdésekre, és különféle, időnként rendkívül bonyolult és finom faktorokat is figyelembe vettünk. Csupán egyetlen tényezőt hagytunk figyelmen kívül: az Értelem alkotó erejét.

Furcsa például, miért nem figyeltünk fel arra, hogy a mi Napunkhoz hasonlitos törpecsillagok éppen a gömbhalmazokban koncentrálódnak. Már ez az egy körülmény is megkülönbözteti a gömbhalmazokat a természetes nyílt halmazoktól, amelyeket bolygó nélküli óriás csillagok alkotnak.

Egyébként a gömbhalmazok mesterséges keletkezésének az elvéhez más úton is el lehet jutni.

Tételezzük fel, hogy egy fejlett civilizáció rádió- (vagy optikai) kapcsolatot

létesít a más csillagok közelében létrejött civilizációkkal. És mi következik ezután? Üzenetváltások? És ezer év múlva is csak üzenetváltások, és milliárd év múlva is csak üzenetváltások, és milliárd év múlva is csak üzenetváltások?

Az ember álmát tükröző fantasztikum azt mondta: a fény sebességét felülmúló sebességgel kell száguldanunk. Vagy pedig fel kell használnunk a tér ma még ismeretlen tulajdonságát, hogy a tér egyik pontjáról „közvetlenül” át lehessen jutni a tér másik pontjára. Nos, a fantázia helyesen látta meg a végső célt, de nem tudta (nem is volt kötelessége) megtalálni a helyes eszközöket.

Bármilyen sebességű ürrepülésnél az emberiség egésze kozmikus izoláltságban marad. Talán éppen ezért lengi át bizonyos pesszimizmus a kozmoszról szóló legoptimistább elbeszéléseket is.

Az óriási csillagközi távolságok és a véges fénysebesség semmivé zúzza a Nagy Gyűrű elméletét. Az emberiség fejlődésének története és logikája, az emberi gondolkodás egész felépítése (mondhatnám, létezésünk stílusa) más megoldást sugall: nem számít, ha nehéz és hosszú úton, de véglegesen le lehet győzni a távolságokat és közelíteni a civilizációkat egymáshoz.

Csupán néhány ezer év kellett ahhoz, hogy a bronzbaltától eljussunk az űrhajóig. Kétszáz vagy ezer év múlva egészen biztosan irányítjuk majd a Nap mozgását is.

Nem társalogni kell „szigetecskénken” üldögélve, hanem hatalmas csillagvárosokba kell egyesülnünk - ez az egyetlen lehetőség. Aztán a gömbhalmazokat, ezeket a csillagvárosokat a Galaxis középpontja felé kell irányítani, hogy egyesült erővel lássunk hozzá a feladatok feladatához: a mérhetetlen távolságokra levő galaxisok közelítéséhez.

8

Kis időre megfeledkeztem Zorohról. Elfelejtettem, hogy ott, a Chimérán, valahol a hatalmas Kőviharok Kikötője közepén, ott áll a kis sikló. A megszokott séma szerint Zorohnak vissza kellett volna térnie az űrhajóra, hogy visszarepüljön a Földre. Még nem ébredtem rá, hogy a Találkozás újfajta gondolkozásmódra tanította Zorohot - amely szerint majd nemsokára nekünk is, mindnyájunknak gondolkodnunk kell.

Elképesztett a felfedezés, nem találtam a helyemet a laboratóriumban. Felmásztam a bánya teraszára, kimentem a felszínre, a sztyeppre. Bénítóan süvített a szél, és a nyáron kiégett, barna fű fölött jéghegyre emlékeztető, sima felhők úsztak. Időnként úgy rémlett, hogy a Föld, az egész Föld száguld át ezeken a végtelen felhőkön.

Lázasan habzoltam a könyveket, mit mond az asztronómia a Galaxis szerkezetéről. Sok minden az én hipotézisemet bizonyította. Mindenekelőtt a gömbhalmazok meglepő rendezettsége (nehéz más szót találni erre). A csillagok világából - ebből a kolosszális, szinte katasztrófális változásokkal teli és terhes, dinamikus világból - a gömbhalmazok élesen kívánnak tartósságukkal. Régóta léteznek, nagyon régen, és nem is mutatnak semmi hajlandóságot a szétesésre. Éppen ott, a gömbhalmazokban, a régi csillagok bolygóin kell keresnünk a magasrendű civilizációkat.

A gömbhalmazokban nincsenek óriás csillagok, kozmikus gáz- és porködök. Miért? Most már tudtam a magától értetődő választ. Élettől idegen, vagy annak fejlődését zavaró objektumok nem lehetnek a gömbhalmazokban,

mint ahogy nem szoktak a városon belül lenni vulkánok, mocsarak vagy sivatagok.

Ám akadtak a hipotézist cáfoló érvek is. Ha az Értelme a Galaxis főépítész, akkor mindenütt (nemcsak a gömbhalmazokban) meg kellene világosan nyilvánulnia az átrendezés eredményének.

Ezen töprengtem, és csábító kísérlet ötlött az eszembe. Tegyük fel, a fény sebessége egy évszázad alatt mindössze egy kilométer. Milyennek látja akkor Moszkvát az az ember, aki mondjuk a Lenin hegyen áll? A közeli épületek megtartják szokott formájukat. A luzsnyiki sportkombinát azonban már olyannak látszik, mint majdnem egy évszázaddal ezelőtt volt, a huszadik században: ezüstös kupolák, kör alakú úszómedencék és a légi játékok starthelye nélkül. Távolabb az erdő, a Novogyevicsje- és Andrejev- kolostor, a tizenkilencedik és tizennyolcadik század falvainak kunyhói. Ott, ahol most a Kozmovízió gigantikus tornya emelkedik, a Sabolov telep kaotikusan szétszórt épületei terpeszkednének. A Szadovaja helyén (négy kilométer négy évszázad!) a szemlélő felfedezné a frissen épített Földszántót. A Kreml úgy festene, mint hatszáz évvel ezelőtt, Harmadik Iván idejében. A Vörös teret és a Boldog Vasziliusz székesegyházat egyáltalán nem láthatná: csak később építették fel őket, és a fény még nem jutna el a szemlélőhöz...

Hát így látjuk mi is a Galaxist!

A fény sebessége nagy, de nem végtelen. A Galaxis távoli körzeteiből több tízezer év alatt jut el hozzánk a fény. Azt látjuk, ami régen volt: minél távolabb esik tőlünk a megfigyelt körzet, annál nagyobb a szakadék időben a látott kép és a valóság között.

A kísérlet ötlete abban állt, hogy helyre kell igazítani az időbeli eltolódást, és ki kell számítani a Galaxis valódi szerkezetét. Azt a szerkezetet, amelyet akkor látnánk, ha a fény terjedési sebessége végtelen lenne. Akkor talán világosabban látnánk a Galaxis átrendezésének a jeleit.

Az ötlet nem hagyott békén, bár tisztában voltam vele, milyen bonyolult egy efféle kísérlet. Az alapelv, úgy tetszik, egyszerű: legtöbb csillag távolságát ismerjük. A csillagok mozgási sebességét szintén ismerjük. Tehát minden csillag helyét ki lehet számítani, hogy hol kellene tartózkodnia. De éppen itt kezdődnek a nehézségek. A csillagok mozgása összefügg egymással. A sebességek állandóan változnak. Állandó helyesbítéseket kell eszközölni, és ez a kolosszális számítási munka!

Mi, a jelrestaurátorok, kiváltságos helyzetben vagyunk. Jogunkban áll soron kívül felhasználni a kutatói berendezéseket. Jogaink voltaképpen határtalanok. Hagyjuk most a divatos, de nem mindig pontos párhuzamot a munkánk és a tudomány igazi lényege között, amely szintén a természet jelrestaurálása. A dolog egyszerűbb és pontosabb. A jelrestaurálástól sokszor bajba jutott emberek élete függ. Éppen ezért adták meg nekünk a jogot, hogy tetszés szerint válogassunk a berendezésekben. Ennek ellenére eddig még soha egyetlen jelrestaurátor nem élt ezzel a jogával. Túl nagy a felelősség - megszakítani a tervszerűen folytatott kutatások ritmusát. Lármát csapni ok nélkül - ez egyet jelent nemcsak azzal, hogy derékba törnek az illető tudományos pályája, hanem kételkedni kezdenek abban is, hogy szabad-e a jelrestaurátoroknak igénybe venni bármilyen berendezést. Mi pedig féltve őrizzük ezt a jogunkat, mert még szükségünk lehet rá.

Nem térek el a témától, és nem számolok be a kétségeimről. De hamis

képet festenek az ügrről, ha nem említeném meg, hogy csak hosszas habozás után döntöttem úgy, hogy a kísérletet végrehajtom.

9

Nem akartam otthagyni bánya- laboratóriumomat. A nagyváros azonnal megtöri „a csendre hangoltságot”, és nekem tovább kellett folytatnom a jel-restaurálást; még nem tudtam, mi történt Zorohhal.

A Koordinációs Központ két napot adott a kísérlet előkészítésére. Minden információnak ide kellett beérkezni az optikai kapcsolat minden létező vonalán. Csak fel kellett állítani az antennát és kifeszíteni a vetítővásznat.

Egy órával a kísérlet kezdete előtt fejeztem be a vetítővászon felszerelését, és ez az egy órai várakozás nem volt könnyű. Ott ültem a kunyhó tetején, a hatalmas vetítővászon előtt, amely majdnem az egész bánya szélességét elfoglalta. A vászon fehér leple, amelyet a szürkületben láthatatlan pneumatikus keret tartott, tökéletesen mozdulatlanak tetszett. A Koordinációs Központ nyilván figyelmeztette a meteorológusokat: a kísérlet napján teljes szélcsend uralkodott.

Pontosan a kijelölt időben, a kurta próbajelzések után a vásznon feltűnt a Galaxis háromdimenziós képe. Ezerszer láttam már rajzokon, modelleken, filmfelvételeken a csillagkorongot a torz spirálokkal. Nehéz elmondani, mit éreztem, de most úgy néztem a Galaxist, mintha először látnám.

A kísérlet programjának megfelelően a különféle típusú objektumokat különféle egyezményes színnel jelöltük. Azoknak az objektumoknak, amelyek aligha lehettek kapcsolatban az értelmes élettel, sárga volt a színük. Az óriás csillagok, a diffúz és planetáris ködök, a kozmikus porfelhők lapos, sárga korongot képeztek. Éles sárga színt kaptak a spirálkarok. Ennek a „sárga” Galaxisnak a háttérén élesen kiváltak a vöröstörpék és a rövid periódusú cefeidák, ezeket kék szín jelezte. A „kék” Galaxis szférikus volt, s úgy mondanám, sokrétű: a Galaxis középpontjában levő nagy gömbhalmazt más gömbhalmazok sűrű „rétegei” övezték. Egyébként a külső „rétegek” már nem voltak olyan tömöttek: fekete foltként váltak ki belőlük a „szabad helyek”.

Erősebb nagyítást kértem. A Galaxis „sárga” körzetei a vetítővászon szélére szorultak. Most már megláttam a „sárga” területeken is a szétszórt vagy kis csoportokba gyűlt kék pontokat. Eszembe jutott a Napunk. Teljesen vad gondolat villant át agyamon: Napunk a Lira és Herkules csillagkép felé száguld, tehát az egyik legközelebbi gömbhalmaz irányába! Természetesen azt lehet mondani, hogy ez csak véletlen egyezés. Ellenérvül fel lehet hozni, hogy a Nap túl lassan mozog a Herkules csillagkép túlságosan nagy távolságban levő gömbhalmaz felé.

Nos, ez bizonyára valóban véletlen egyezés. Vagy inkább a kívánatosat valóságosnak vettem. Alighogy ráeszméltem arra, hogy hosszú út előtt állunk, akaratlanul siettetni kezdtem az eseményeket.

A vászon néhány pillanatra elsötétült, aztán ismét kivilágosodott. Megkezdődött a kísérlet fő része. A mozdulatlan Galaxis többé-kevésbé pontos képét aránylag könnyű létrehozni. Most minden csillagot „időben ki kellett igazítani”.

Később megtudtam, hogy a Koordinációs Központ az egészen különleges OM típusú gépeket használta, és majdnem minden számítógépes állomást igénybe

vett. A Galaxis ábrája a vetítövásznon pillanatról pillanatra változott, és bár a változások nem voltak jelentősek, látni lehetett őket!

A „kiigazítás” folyamán a Galaxis szerkezete határozottan *rendszeresződött*. Élesebben kirajzolódtak a központi mag körül csoportosuló gömbhalmazok „rétegei”. Maguk a gömbhalmazok, különösen a tőlünk távol esők, sokkal szabályosabb gömbhéjformát öltöttek. A Galaxis középső területeiről szakadatlanul, mintegy meghatározott útirány szerint lövellt ki az intersztelláris anyag áradata. A gömbhalmazok „rétegei” közt levő térség megtisztult. A gömbhalmazokon belül szaporodtak a rövid periódusú cefeidák. Milyen szerepük lehet ezeknek a csillagváros csoportosulásában? Talán a magasrendű civilizációk energetikai berendezései?

Sajnos nem ez az egyetlen kérdés, amire mind ez ideig nem tudok válaszolni. A vetítövásznon csak általános elképzelést ad a számítás eredményeiről, de a nyert adatok végleges feldolgozása több hetet igényel... És ez még nem minden, mert analóg kísérleteket hajtunk majd végre más galaxisokkal: a galaxisközi távolságoknál az „időkiigazítás” sokkal nagyobb, és ennek megfelelően a szemlélt kép és a valóság között sokkal nagyobb az eltérés. Talán sikerül magyarázatot találni a galaxisok kölcsönhatásainak mind ez ideig kiderítetlen mechanizmusára. Azt tudjuk, hogy a gravitációs és elektromágneses erő segítségével nem tudjuk megmagyarázni a kölcsönhatást. Például miféle erők képesek létrehozni és fenntartani a galaxisokat áthidaló spirálkarokat, ezeket a sajátságos összekötő kapcsokat?

Reggel felé, amikor az ég világosodni kezdett a bányá fölött, a vetítövásznon az ábra majdnem teljesen megállapodott. A számítások egyre nehézkesebbek lettek, az újabb adatok egyre későbbben realizálódtak. Ismét furcsa türelmetlenséget éreztem. Valahogy szerettem volna meggyorsítani a vásznon látható folyamatot.

És ekkor eszembe jutott Zoroh: ugyanezt kellett éreznie, csakhogy ezerszeres mértékben!

Mit nyerhettünk volna, ha a Tau visszatér a Földre? Az üzenet úgyszólván sokkal hamarabb ideérkezett volna. Elveszített idő... Idő, amely mostantól fogva oly határtalanul becses lesz az emberiségnek.

Tehát nem visszatérni, hanem előrerepülni?

10

Valamikor régen Zoroh az „észtestvérekről” szóló szokásos, már standarddá vált sémával repült a 424-esbe. Ebben a sémában már jó előre minden el volt döntve; hiszen ők a testvéreink. Hasonlíthatunk egymásra, mint két csepp víz, különbözhetünk egymástól, de ők a testvéreink, és ez mindenesetre előre meghatározza a kölcsönös érdeklődést, kapcsolatot és megértést.

Eleinte az események a séma keretein belül peregtek. Zoroh felfedezte a Kört, és helyes következtetést vont le az idegen értelemmel való Találkozásról. Azután, amikor a Kör nem engedte az első sikló leszállását, Zoroh ismét helyesen döntött: a Kör határánál kell leszállni. „Észtestvéreink” nem siettek a Találkozással, és Zoroh (a közeledő kövihar ellenére) ott maradt hegyi „űrrepülőterén”. Bizonyos vagyok benne, Zoroh izgatottan készült a Találkozásra: a Chimérára való leszállás után az első órákban gyorsan és magabiztosan tevékenykedett. És ez nemcsak a kiváló szakmai felkészültség eredménye. Zoroh minden tettében észrevehető a lelkesedése

is. Zoroh tudta: elérkezett a várva várt Találkozás az „észtestvérekkel”. Tetteinek minden bátorsága, és úgy mondanám, lendületessége ellenére Zoroh állandóan gondoskodott az összegyűjtött adatok sorsáról. Félóránként összekötetésbe lépett a Tauval. Ha valami baj érte volna Zorohot, az űrhajó egymaga is visszatért volna a Földre.

De semmi ilyesmi nem történt. A Kőviharok Kikötője barátságosan fogadta Zorohot, de különösebb érdeklődés nélkül. Most már érthető: minden egyes gömbhalmazban számtalan planéta van az élet legkülönfélébb formáival. Bizonyára éppen ezért nem küld senki jeleket nekünk. A gömbhalmazok periferiáján élő „külső” civilizációk minden erőfeszítésüket arra összpontosítják hogy a sokkal fejlettebb „belső” civilizációktól kapjanak értesüléseket. Számukra ez fontosabb, mint az értelem kis szigeteinek találmányra végzett kutatása. Én csak lassan eszméltem rá erre, de Zorohra váratlanul zúdult a felismerés.

Az értelem fenségességéről beszélve mindig az emberre gondoltak. Megszoktuk, hogy büszkéek vagyunk az ember értelmének az erejére. Sok száz, sok ezer évig ez volt az emberi öntudat fundamentuma. Éppen ezért reagáltunk olyan érzékenyen a legkisebb - még a tisztán elméleti - lehetőségre is, hogy „sokkal értelmesebb testvérek” is megjelenhetnek. Mind ez ideig nincsenek az ember szintjén gondolkodó robotok, de a viták két évszázada nem csitulnak el.

Igen, mi nagyon szívesen feltételeztük, hogy a világmindenségben léteznek viszonylag fejlettebb civilizációk. Nekünk vannak gépeink, nekik is vannak gépeik, de kissé jobbak. Vannak városaink, nekik is vannak városaik, de kissé nagyobbak. Űrutazásokat teszünk, ők is tesznek űrutazásokat, de kissé távolabb... Érthető, milyen vihar dúlt Zoroh lelkében, amikor összeomlottak ezek a megszokott elképzelések.

Nos, amikor az emberek végül rádöbrentek, hogy a Föld nem a világ közepe, cserébe a végtelen világmindenséget nyerték. Éppen így semmit sem veszítünk, ha tudomást szerzünk a minket mérhetetlenül megelőző Értelmről. Sőt rengeteget nyerhetünk, mindenekelőtt a jövő felismerését.

A jövő megrajzolása közben a regényírók a részleteket próbálják kitalálni: a ruházatot, a hétköznapi életet, a technikát. Végső soron azonban mi ennek a jelentősége? A fő dolog: megismerni az eljövendő társadalom létezésének a célját.

Világosan látjuk az elkövetkező évtizedek céljait. De szükséges egy távoli cél is: ezer évvel előre tekintve. „A létezés felsőbbrendű célja.” Az emberiség hosszú életének értelme. Ez igen fontos, mert nagy energia csak nagy cél érdekében születik.

Hosszú út áll előttünk. Még csak körülbelül sem tudom megmondani, meddig tart az utazás a legközelebbi gömbhalmazig. Talán jó néhány nemzedék váltja egymást. És bár valószínű, hogy egy bizonyos pillanattól kezdve majd segítenek nekünk, most a saját erőnkre kell számítani. Úgy utazunk majd, mint a világmindenség nagy és viharos óceánját keresztülszelő hajó legénysége. Nincs értelme kibővíteni a nehézségeket: lesznek viharok és lesznek nehéz őrszolgálatok. A csillagokon túli messzeségbe vivő út nehézségeit csak az egyesült emberi társadalom küzdheti le, amely mindörökké leszámolt a háborúkkal és a hasztalan energiapocsékolással. Az a társadalom, amely minden ember számára biztosítja a legkedvezőbb fejlődési feltételeket.

Bizonyára erre gondolt Zoroh is. Az utolsó képeket éjszaka készítette. A siklót alulról lágy fény világítja meg. Úgy tetszik, a fény egy igen vastag, kékes üvegen keresztül tör át. Odafent a csillagos égbolt. Zoroh a sikló mellett ül, és a csillagokat nézi.

Ma sem tudom, Zoroh hogyan társalgott a Körrel. Az üzenet megfejtett részében erről egy szó sincs. Egyébként, ha a hipotézisem helytálló, feltétlenül újabb üzenetet kapunk a Tauról.

Mint már említettem, a Tau automatáinak havonta meg kell ismételnük az üzenetet. És ha az ismételt üzenetek késnek, ez azt jelenti, hogy a Tau távolodik a Földtől. Az űrhajó saját idő szerint számol: a földi hat hónap az űrhajó saját ideje szerint akár tizenöt-húsz nap is lehet.

A gép, amely Zorohot választotta a Tau parancsnokául, nem tévedett: amikor az emberek közül elsőként találkozott az idegen értelemmel, nem roppant össze annak fölényétől. Az idegen értelem mérhetetlen fölénye nem bénította Zorohnak az ember értelmébe és képességeibe vetett hitét. Elküldte üzenetét a Földre, és elindult felderíteni az utat, amelyet valamikor majd mi is megteszünk.

Már ma, most, ebben a pillanatban, a határtalan fekete égen át ezer meg ezer bolygórendszer száguld előre, hogy egyesüljenek és átrendezzék a világmindenséget.

Eljön a mi időnk is.

Az ég, a megszokott ég megindul, és mint felhő a magas árbocok felett, elindulnak a csillagképek, s lassan elveszítik ismerős körvonalukat. Előttük pedig új csillagok gyúlnak ki, eleinte alig láthatóan, de fokozatosan erősödő fénnel. Egyre szaporodnak ezek a csillagok, beborítják az eget, a mi új egünket, amely alatt élni fogunk.